

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

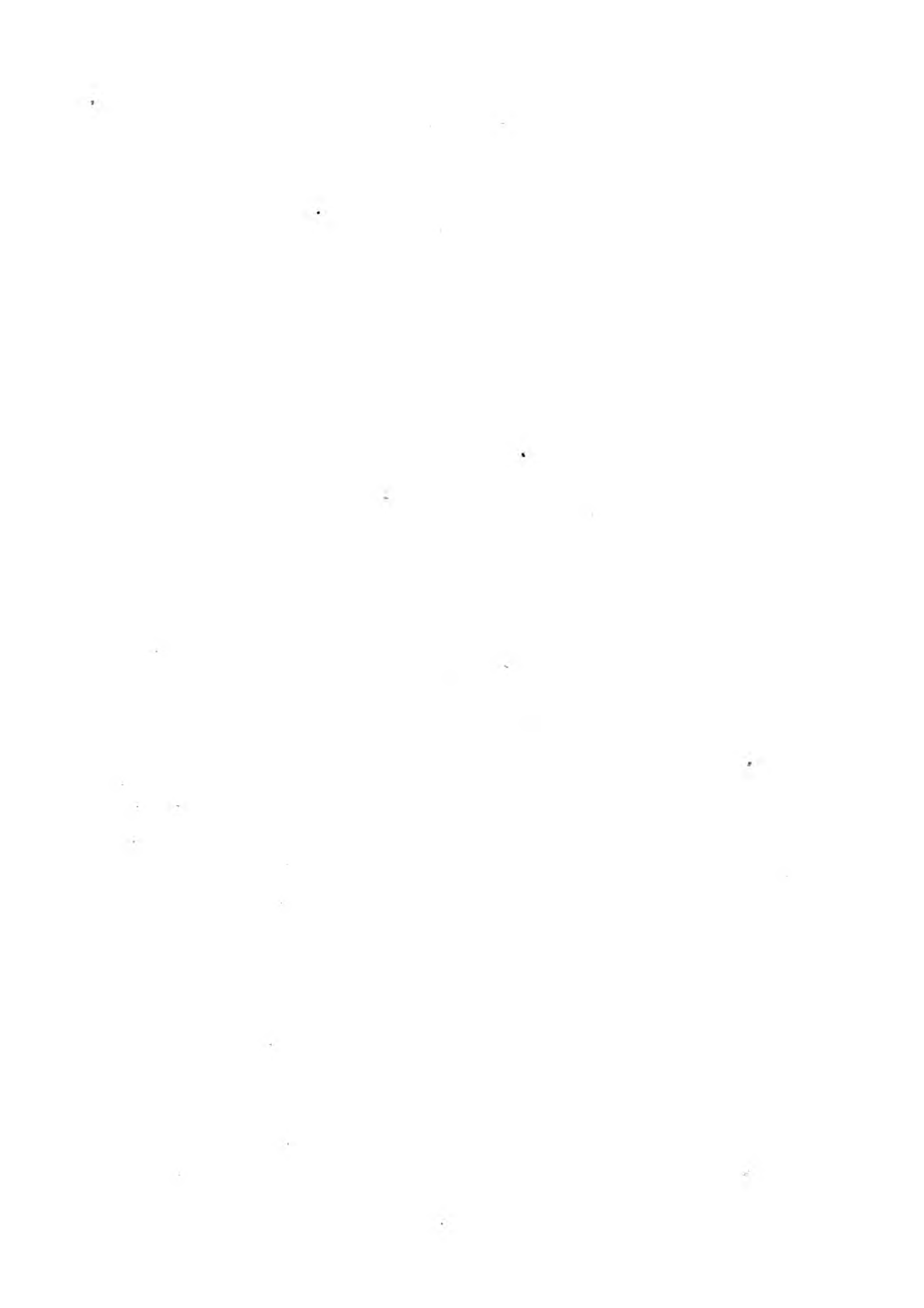

600019312M

1419. d. 129.

= S. Tr. Y. 40. 3/23)

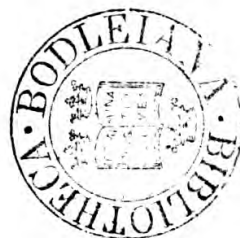

THE
THEOLOGICAL WORKS

OF

WILLIAM BEVERIDGE, D.D.

SOMETIME LORD BISHOP OF ST. ASAPH.

VOL. XI.

CODEX CANONUM ECCLESIAE PRIMITIVÆ
VINDICATUS AC ILLUSTRATUS.

OXFORD

JOHN HENRY PARKER.

MDCCCXLVIII.

LONDINI :

TYPIS EXCUDEBAT G. BARCLAY, CASTLE STREET, LEICESTER SQUARE.

CODEX

CANONUM ECCLESIAE PRIMITIVÆ

VINDICATUS AC ILLUSTRATUS.

AUCTORE

GUILIELMO BEVEREGIO,

OLIM EPISCOPO ASAPHENSI.

EDITIO NOVA,

CUI ACCESSERUNT OPUSCULA QUÆDAM EODEM AUCTORE.

TOM. I.

OXONII:

APUD J. H. PARKER.

MDCCCXLVIII.

CODEX
CANONUM
Ecclesiae Primitivae
VINDICATUS
AC
ILLUSTRATUS.

Autore *GUILIELMO BEVEREGIO*

Ecclesiae Anglicanae Presbytero.

S. Athanaf. ad ubique Orthodoxos.

Οὐ γὰρ νῦν Κανόνες καὶ τύποι ταῖς Ἐκκλησίαις ἐδόθησαν, ἀλλ' ἐκ πατέρων ἡμῶν καλῶς καὶ βεβαίως παρεδόθησαν. . . ἵν' οὖν μὴ τὰ ἐξ ἀρχαίων μέχρις ἡμῶν τηρηθέντα ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἐν ταῖς νῦν ἡμέραις παραπλήγῃ, καὶ τὰ πιστευθέντα ἡμῶν ζητηθῆ παρ' ἡμῶν, κινήθητε ἀδελφοί.

LONDINI,

Typis *S. Roycroft.* Prostant apud *Robertum Scott,*
Bibliopolam *Londinensem.* M. DC. LXXVIII.

MONITUM.

DAMUS tibi in manus, LECTOR BENEVOLE, librum hunc, ad Codicem Ecclesiæ Primitivæ vindicandum conscriptum, opus eruditione theologica refertissimum, et doctissimo auctore omnino dignum.

Jam diu quidem in obscuro latuit, adeo ut omnium eorum, qui conciones ejusdem auctoris post mortem editas manibus tractaverint, vix unus aut alter inveniri possit, cui hic libellus, Beveregio dignissimus, vel nomine tenus innotescat.

Accedit præterea, quod formam et faciem Ecclesiæ Primitivæ eo tempore optime repræsentet, quo adhuc uno corpore conjuncta, et uno Spiritu impleta, schismata compescuit, hæreses profligavit, et per totum, quem sibi subjecerat, orbem unam eandemque exercuit disciplinam.

Restant adhuc alia quoque ejusdem auctoris opera, quorum titulos infra subjunximus, quæ typis haud volumus iterum mandare.

Pandectas igitur Canonum [D], quod nimis molis essent, et Beveregium editorem tantum, non auctorem, præ se ferrent, ex hac editione nostra exclusimus.

Excerpta tamen quædam ex hoc opere, suo quodque

loco, subinde subjecimus; et ad rem totam, quæ hic discutitur, magis illustrandam, Prolegomena ad Pandectas Canonum, et Præfationem ad Annotationes in Canones Apostolicos, Appendicis loco addidimus.

Institutiones autem Chronologicæ [C], et Grammatica Syriaca [B] paulo obsoletiores videbantur, et minime ejus generis libri, qui in Bibliotheca Theologiæ Anglo-Catholicæ locum sibi vindicarent. Debitum vero justum auctori doctissimo videbamus soluturi, si Dissertationem de Linguis Orientalibus huic Grammaticæ præfixam [A], (opus juvenile, ætate autem proveciore dignissimum,) ex oblivione erueremus.

Quod superest, de nostro quantulocunque labore perpauca sunt dicenda.

Scriptores ergo tam Ecclesiasticos tam profanos, qui passim occurrunt, secundum editiones optimas, (quarum tabula tomo secundo subjicietur,) quanta potuimus cura, ad examen revocavimus. Et si quid in hac re, quod verisimillimum, aut erravimus, aut omisimus, id humanæ incuriæ, quæsumus, condonetur.

Quidquid a nobis aut additum, aut, in rebus majoris momenti, correctum, id uncinis in hunc modum [] includi curavimus.

J. BLISS.

Marlebergiæ,

VIII. *Id. Jul.* A.D. MDCCCLVIII.

[A]
 De
 LINGUARUM
 ORIENTALIUM,
 præsertim
 HEBRAICÆ, CHALDAICÆ,
 SYRIACÆ, ARABICÆ,
 et SAMARITANÆ,
 PRÆSTANTIA,
 NECESSITATE, et UTILITATE,
 quam et Theologis præstant
 et Philosophis.
 Per G. B.
 Contenta in Epistola Dedicatoria
 fusius indicantur.
 LONDINI,
 Excudebat Thomas Roycroft.
 1658.

[B]
 ܟܬܒܗܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ
 ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ
 ܕܥܠܡܐ
 id est,
Grammatica Linguae Domini nostri Jesu Christi,
 SIVE
 GRAMMATICA SYRIACA,
 Tribus Libris tradita,
 Quorum primus vocum singularum proprietatem,
 Secundus Syntaxin, Tertius figuras Gram-
 maticas et praxin continet.
 Omnibus adeo breviter et dilucide explicatis ut menstruo
 spatio (uti Præfatione ad Lectorem docetur)
 ipsa linguæ medulla exugatur.
 Opera et studio
 GULIELMI BEVERIDGII, e Coll. S. Johan.
 Cantabr. φιλολόγητα.

In usum Bibliorum πολυγλωσσίων Waltoniensium.
 ܐܢܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ
 1 Cor. 11. 1. *Estote imitatores mei, sicut et ego sum Christi.*

LONDINI:
 Excudebat THOMAS ROYCROFT, et
 Venales prostant apud Octavianum Pulleyn. 1658.

[C]

INSTITUTIONUM
CHRONOLOGICARUM
LIBRI II.

Una cum totidem

ARITHMETICES

CHRONOLOGICÆ

LIBELLIS,

Per Guilielm. Beveregium, M.A.

e Coll. S. Joh. Cant.

*παρ' οἷς γὰρ ἀσυνάρετος ἔστιν ἡ τῶν χρόνων ἀναγραφή,
παρὰ τέτοις ἔδὲ τὰ τῆς ἱστορίας ἀληθείαν δύναται.*

Tatianus, πρὸς Ἑλλήνας.

LONDINI :

*Typis Thomæ Roycroft, et prostant apud Gualterium
Kettilby, ad insigne Capitis Episcopi, in vico vulgo vocato*

Buck-lane. MDCLXIX.

[D]

ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ,

SIVE

PANDECTÆ

C A N O N U M

SS. APOSTOLORUM,

ET

CONCILIORUM

AB

Ecclesia GRÆCA receptorum ;

NEC NON

Canonicarum SS. PATRUM Epistolarum :

Unà cum SCHOLIIS ANTIQUORUM singulis eorum annexis,

Et SCRIPTIS aliis huc spectantibus ;

QUORUM PLURIMA

E

BIBLIOTHECÆ BODLEIANÆ

Aliarumque MSS. Codicibus nunc primum edita : reliqua cum iisdem

MSS. summâ fide & diligentîâ collata.

Totum Opus in duos TOMOS divisum

GUILIELMUS BEVEREGIUS, Ecclesiæ Anglicanæ Presbyter,

Recensuit, Prolegomenis munivit, & Annotationibus auxit.

OXONII,

E THEATRO SHELDONIANO.

Sumptibus GUILIELMI WELLS & ROBERTI SCOTT. Bibliop. *LOND.*

M.DC.LXXII.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI AC DOMINO

D. GUILIELMO

PROVIDENTIA DIVINA

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI,

TOTIUS ANGLIÆ PRIMATI AC METROPOLITANO,

ET

AUGUSTISSIMO PRINCIPI CAROLO II.

M. BRITANNIÆ, FRANCIÆ, ET HIBERNIÆ REGI A SECRETIORIBUS CONCILIIS.

AMPLISSIME PRÆSUL,

Quanta sit Primitivam inter et eam, cui ipse præsides, Ecclesiam concordia, neminem in utriusque decretis, ritibusque vel mediocriter versatum latet, nedum Te in iis versatissimum. Tanta nimirum est, ut nihilo fere inter se præterquam tempore distinguantur. Idem enim in utraque regimen, eadem fides, idem Sacramentorum numerus, eademque eorum administrandi forma: iidem etiam ritus, eadem leges, eadem festa et jejunia: omnia denique usque adeo eadem in utraque habentur,

constituuntur, prædicantur, ut ANGLICANA jure merito PRIMITIVA nuncupetur Ecclesia, ultimis hisce temporibus rediviva.

Hanc, eximiam sane, laudem ac honorem malevoli, quibus ipsa, instar Primitivæ itidem, circumdatur, adversarii Ecclesiæ nostræ invidere solent; sed adimere nunquam poterunt, quamdiu genuina primitivorum Patrum martyrumque monumenta sarta tecta conservantur: utpote e quibus clarissime elucescit. Quod cum istis, quorum depravati mores puram adeo Ecclesiam aversantur, plus nimio constet, pro diversis ipsorum ingeniis, hi quidem spuria pro genuinis obtrudere, alii vero ipsa etiam genuina nobis subripere moliantur. Et inter alia, Canones Apostolorum vulgo appellatos, non tantum non ab Apostolis, verum nec a Primitiva Ecclesia, sed post nescio quot secula editos fuisse contendunt, eo tantum nomine, quod inter eos et Ecclesiæ nostræ constitutiones pulchre adeo conveniat.

*Hoc igitur Opusculum, IN PRIMIS REVERENDE AN-
TISTES, quo vera istorum Canonum, adeoque complurium
ex iis, qui ab Ecclesia Anglicana hucusque observantur,
rituum antiquitas vindicatur, Tuum solius patrocinium
ambit, cui benignissima in hanc suam Ecclesiam Dei
Optimi Maximi Providentia, summam illius, sub Au-
gustissimo Principe, curam commisit. Neque enim VIN-
DICLÆ CANONUM ECCLESIAE PRIMITIVÆ majus aliunde
præsidium expectare possunt, quam a Te, qui ad illam
ipsam Ecclesiam, canonicamque ejusdem administrationem
vindicanam, omni studio ac virtute totus incumbis.*

Et præterea ante oculos positum est, quam insipida et

ingrata hujusmodi antiquitatis, ecclesiasticæ præsertim, studia hisce diebus videantur; quibus scilicet nihil fere sapit, nisi quod novum est. Ac proinde operi de antiquissimis Ecclesiæ sanctionibus moribusque contexto, talis necessario quærendus et asciscendus est Patronus qui et ipse antiquis sit moribus, atque ipsam etiam antiquitatem contra gliscentis indies novitatis impetus et exemplo suo et auctoritate propugnare queat.

Quapropter cum res ipsæ hic tractatæ tantum desiderant, flagitentque Vindicem, utut rudis ac impolita sit hæc mea de iis dissertatio, humillimus a Te peto, EMINENTISSIME PRÆSUL, ut eam singulari illa, qua me soles, humanitate comprehendas, et sub nominis Tui splendore in lucem prodire patiaris, tanquam perpetuum Tuæ erga me benevolentiae, meæque vicissim erga Te observantiæ μνημόσυνον.

His suppliciter, ut par est, ac demississime imploratis, veritus ne, si longius excurrat oratio, in publica peccem commoda, nihil præterea addam, nisi vota precesque ardentissimas, ut Qui Te per varios casus, per tot discrimina Sibi constantem, rebusque omnibus, æquis iniquis, majorem præstitit, et jam tandem ad ipsum sacerdotii apicem perduxit, Is etiam consiliis Tuis adsistere, cœptisque aspirare pergat; omnia cujusque generis, quibus Te dignatus est, dona confirmet, augeatque; inimicos Tuos, ut eosdem atque Suos, vel convertat, vel coerceat; Teque in Sui gloriam, in Ecclesiæ Suæ salutem, in Serenissimi Regis honorem, in regnorum ejus pacem, in omnium bonorum gaudium, salvum per diu incolumemque conservet; et sero, verum aliquando tamen, a Cantuariensi ad cœlestem Te thronum transferat.

Ita cum omnibus Ecclesiæ Anglicanæ, Primitivæ, Catholicæ vere amantibus, Deum Patrem, in potentissimo unici Ipsius Filii, nostrique Salvatoris JESU CHRISTI Nomine comprecatur,

Paternitati Tuæ

Devotissimus,

Guilielmus Beveregius.

PROŒMIUM.

Eo temeritatis delira hac nostra ætate deventum est, ut nihil propemodum in ipsa sit religione Christiana, quod non vel privatim in dubium, vel in controversiam publice vocatur. Usque adeo ut ea etiam, quæ per multa retro secula, et ab ipsis Ecclesiæ primordiis, ubique recepta fuerunt, dogmata ritusque, hisce demum nostris diebus in discrimen veniant, et perinde oppugnentur, ac si nos primi essemus Christiani, omnesque majores nostri nudum Christi nomen præ se tulissent, et præterea nihil: vel saltem ac si in gravissimis perpetuo erroribus versati fuissent, quicumque divulgatam in Evangelio fidem antehac amplexi sunt. Nimirum novissimis hisce temporibus nova jactantur lumina, nova ac majora Spiritus Sancti dona simulantur: ideoque novæ credendi, novæ orandi, novæ prædicandi, novæ omnium ecclesiasticarum administrationum peragendi formulæ finguntur indies, et celebrantur. Et, quod absurdissimum est, ipsa etiam novitate nihil modo antiquius habetur, sed quo quid magis novum est, eo pluribus et magis placet et sollicitius propugnatur. Hinc illæ lachrymæ! Hinc tot horrenda in Ecclesia schismata! Dum singuli enim ingeniis, vel petulantibus potius suis plus nimio indul-

gentes phantasiis, novitatibus in religionem invehendis student, omnes, præ infinita opinionum diversitate, in contraria scinduntur studia et factiones.

II. Quod si nosmet tandem aliquando recolligamus, resque ea, qua par est, animi temperantia et æquitate perpendamus, statim patebit, nos qui hanc aliasque circumjacentes modo incolimus regiones, nec primos esse nec solos Christi cultores, sed exiguam tantum partem magni illius corporis, cujus Caput est Christus; utpote quod summa Dei misericordia in omnes terrarum fines diffusum est, et ab ipsis Apostolorum temporibus semper fuit: adeo ut nulla sit ætas, nec ulla fere regio, qua non plurimi per eam, quam nos profitemur, fidem cœlorum potiti sunt. Secundum hæc, si prægrande hoc omnium cujusque seculi Christianorum corpus, quod Catholica sive universa Ecclesia vulgo appellatur, ut ubique et semper constitutum, attente perlustremus, certa quædam, quasi communia, in eo deprehendemus principia, quæ totum percurrunt, omnesque illius partes et sibi invicem et Capiti connectunt. E quibus primum, illudque e quo cætera oriuntur, est, 'Sacram Scripturam, sive Vetus Novumque Testamentum, divinitus esse inspiratam.' In hoc omnes ubique Christiani consentiunt, semperque consenserunt; quorum propterea nec societate nec nomine dignus censetur, qui illud negat. Verumenimvero hæc Sacra Scriptura etiamsi in iis, quæ ad cujusque salutem absolute sunt necessaria, præceptis clarissima sit et omnibus manifesta, quantum tamen ad doctrinam spectat et externam Ecclesiæ disciplinam, ea, pro ipsa sua altitudine, non uno eodemque sensu ab omnibus accipitur, sed divina *ejusdem eloquia aliter atque aliter alius atque alius interpretatur, ut pene quot homines sunt, tot illic sententiæ erui posse videantur*: ut observavit olim Vincentius Lirinensis, et ex hæreticis ac schismaticis satis superque constat, qui nempe singuli pravas suas opiniones praxesque e Sacris Scripturis suo

Vinc. Lirin.
adv. Hæres.
cap. ii. [Gall.
Bib. Pat. tom.
x. p. 103, col.
2, B.]

modo interpretatis eliciunt. In hujusmodi itaque rebus si non errandi nec offendendi certi esse velimus, imprimis procul omni dubio cavendum est, ne privatis nostris aliorumve opinionibus aut conjecturis pertinaces nimis adhæreamus, sed nobiscum potius recolamus, quid universa Ecclesia, vel maxima saltem pars Christianorum de istis senserint, et in ea acquiescamus sententia, in quam Christiani per omnia secula consenserunt. Quemadmodum enim omni in re *Consensus omnium vox naturæ est*, ut ait Cicero: sic etiam in hujusmodi rebus consensus omnium Christianorum vox Evangelii merito habeatur. Multa autem sunt, quæ, licet in Sacris Scripturis expresse ac definite non legantur, communi tamen omnium Christianorum consensione ex iis eruuntur. Exempli gratia, ‘Tres distinctas in Sacrosancta Trinitate Personas venerandas esse, Patrem, Filium, et Spiritum Sanctum, hosque singulos verum esse Deum, et tamen unum tantummodo esse Deum: Christum θεάνθρωπον esse, vere Deum, ac vere hominem in una eademque persona.’ Hæc et similia quamvis totidem verbis ac syllabis, nec in Veteri nec in Novo Instrumento tradantur, de iis tamen, ut utroque fundatis, inter omnes semper convenit Christianos: demptis tantummodo paucis quibusdam hæreticis, quorum in religione haud major habenda est ratio quam monstrorum in natura. Sic etiam infantes sacro baptismate abluendos esse, et sponsores ad illud Sacramentum adhibendos: Dominicam, sive primam per singulas septimanas feriam, religiose observandam esse. Passionis, Resurrectionis, et Ascensionis Domini ad cœlum, necnon Spiritus Sancti adventus commemorationem per singulos annos peragendam: Ecclesiam ubique per Episcopos a presbyteris distinctos, iisque prælatos, administrandam esse. Hæc et alia hujusmodi nusquam in Sacris Scripturis diserte ac nominatim præcipiuntur; sed nihilominus per mille et quadringentos ab Apostolis annos in publicum Ecclesiæ usum ubique recepta

Tuscul.
Quæst. lib. i.
[cap. 15.]

fuerunt: nec ullam intra illud tempus invenire est Ecclesiam in ea non consentientem. Adeo ut quasi communes sint notiones omnium ab origine Christianorum animis insitæ, non tam ex ullis particularibus Sacræ Scripturæ locis, quam ex omnibus; ex generali totius Evangelii scopo et tenore; ex ipsa religionis in eo stabilitæ natura et proposito; atque ex constanti denique Apostolorum traditione, qui ecclesiasticos hujusmodi ritus, et generales, ut ita loquar, Evangelii interpretationes per universum terrarum orbem una cum fide propagarunt. Alioquin enim non incredibile, imo vero impossibile prorsus esset, ut tam unanimi consensione, ubique et semper, et ab omnibus reciperentur.

III. Hisce præmissis, primo intuitu patet, quid ex iis consequetur. Cum majorem enim omnibus, quam singulis Christianis, et universæ, quam particularibus quibuscunque Ecclesiis fidem habendam esse nemo dubitet; cum plurima etiam sint, in quæ universalis Ecclesia per multa post Apostolos secula consensit; cum hæc denique universalis Ecclesiæ consensio certissima sit in iis, quibus habeatur, capitibus Sacræ Scripturæ interpretatio, hinc clarissime constat, quali quantoque usui sint antiqui Patres, aliique omnium Ecclesiæ seculorum scriptores, quamque necessario ab iis consulendi sint, quibus, ecclesiasticas agitantibus controversias, vel sua salus, vel pax Ecclesiæ cordi est. Si nulla enim veteris Ecclesiæ commentaria, nulla Conciliorum Acta, nulla historiæ ecclesiasticæ monumenta hodie exstarent, quantis in tenebris circa ipsam nostram religionem versaremur? Quam facile esset subtili cuivis hæretico, vel sceleratissimo etiam impostori, pietatis speciem præ se ferenti, verba plerisque dare, eosque in perniciosissimos omnium generum errores inducere? Quis Romanam, aliamve quamcunque, licet corruptissimam, Ecclesiam, in iis quæ non diserte in Sacris Scripturis prohibentur, vitii aut erroris arguere potuisset? Unde enim constaret, annon ea quæ ibi usitantur, ab ipsis

Apostolis tradita fuissent, et universalis Ecclesiæ consensu comprobata? Quot denique et quanta cujusque modi incommoda hinc exorirentur? Sed nihil est, quod iis enumerandis immoremur, cum inter tot tantasque imperiorum confusiones, Ecclesiarum singularium tumultus, omniumque rerum humanarum perturbationes, sapientissima benignissimæque Dei Opt. Max. providentia ita comparatum sit, ut ab ipsis Apostolicis usque ad hæc nostra tempora nulla sit ætas, cujus ecclesiastica nobis monumenta non conservantur. E quibus propterea perfectam universalis Ecclesiæ ideam animo concipere, et pro comperto certoque habere possumus, quid per omnia secula admissum fuit, et quid rejectum; qui ritus et dogmata obtinuerunt, quæ hæreses et schismata explosa sunt et condemnata. Ex iis denique, iisque solis, videre licet, de quibus doctrinis disciplinisque inter omnes perpetuo Ecclesias convenit, et de quibus inter eas controversum est: adeoque quid magis, quidque minus necessarium est creditu, et observatu. Quicquid enim de aliis dicendum est, ea saltem, in quæ omnes ubique Ecclesiæ consenserunt, non possunt non certissima esse, et necessario ab omnibus etiamnum retinenda.

IV. Verumenimvero hæc, de qua loquimur, universalis Ecclesiæ de quibusvis fidei articulis aut ritibus ecclesiasticis consensio, non ex uno alterove scriptore, nedum ex uno alterove scriptoris alicujus loco, seorsim a reliquis, sed ex omnibus conjunctim petenda est; vel etiam e maxima eorum parte qui per omnia, præsertim antiquiora, Ecclesiæ secula aliquid literis mandarunt, et de istis rebus meminerunt. In omnibus enim societatibus, qualis est Ecclesia, pars major præjudicat minori, et jus integri obtinere solet. *Quod major pars curiæ, inquit Jus Civile, effecit, pro eo habetur, ac si omnes egerint.*¹ Imo quidem hæc inter communes

¹ [Pand. lib. l. tit. 1.] ad Municip.

Leg. 19, [e Scæv. lib. i. Quæst. Corp. J. C. tom. i. p. 984.]

juris illius regulas habetur, *Refertur ad universos, quod publice fit per majorem partem.*² Quod itaque vel a majori parte statuitur, aut affirmatur, illud Ecclesiæ universali jure adscribendum est; multo magis quod conjunctis omnium, vel pene omnium, testimoniis munitur. Ad quam quidem classem quam plurima in re ecclesiastica facile redigantur. Etiam si enim singulorum per omnes ætates Christianorum sententias nobis transmissas non habeamus, habemus tamen quod tantidem est. Primo etenim, ubi de universalis Ecclesiæ consensu loquimur, haud necesse est, ut ad plebis etiam sive laicorum opiniones respiciamus: illi enim ad judicium de doctrina aut disciplina ecclesiæ ferendum nunquam admissi fuerunt; quippe quos pastorum suorum sententias in omnibus, ut par est, sequi, non præire, semper præsumptum est. Et præterea cum populus Episcoporum suorum electioni antiquitus suffragari, suumque de eligendis testimonium præbere solerent, eo sane in doctrinam eorum et disciplinam se consentire aperte satis ostendebant: adeo ut quæcunque Episcopi cujusvis fuerit sententia, eadem et populus, cui præerat, ductus merito existimetur. Hinc itaque consensionem Ecclesiæ non e populo, sed ex Episcopis eorum, e magistris et sacerdotibus petendam esse, Vincentius Lirinensis recte olim observavit, *Consensionem quoque itidem* (sequemur,) inquit, *si in ipsa vetustate omnium vel certe pene omnium sacerdotum [pariter] et magistrorum definitiones sententiasque sectemur.* Et hoc quidem, universalis scilicet Ecclesiæ consensionem non ex populo, sed ex Episcopis clericisque petendam esse, unum est e plurimis istis dogmatibus, in quæ ipsam universalem Ecclesiam habemus consentientem; utpote quæ de rebus ecclesiasticis disertura plebem raro adesse, nunquam autem sententiam de istis dicere aut suffragium ferre, permisit. Neque enim

Vinc. Lirin.
adv. Hæres.
cap. iii. [Gall.
B.P. tom. x.
p. 103, col. 2,
C, D.]

² [Pand. lib. l. tit. 17,] de diversis lib. lxxvi. ad Edictum. Corp. J. C.
Regulis Juris. Leg. 160, [ex Ulpian. tom. i. p. 1026.]

in omnibus, quæ unquam de istiusmodi rebus celebrata sunt, Conciliis, quempiam e plebe decretis subscripsisse legimus. Omnia vero per singulas ætates communia Ecclesiæ negotia per solos Episcopos, et nonnullos subinde presbyteros Episcoporum suorum loca tenentes, in Conciliis congregatos transacta sunt. Quæ quidem Concilia, si in una aliqua provincia, istam solam provincialem, sin ab omnibus conjunctim, vel a majori earum parte celebrata fuerint, universalem Ecclesiam repræsentarunt: *Per quæ* Tertull. de Jejun. cap. xiii. [p. 552.] scilicet, ut ait Tertullianus, *et altiora quæque in commune tractantur, et ipsa repræsentatio totius nominis Christiani magna veneratione celebratur.* Hujusmodi autem tam provincialia a singulis provinciis, quam universalia ab universa Ecclesia, e qua cognominantur, celebrata Concilia, eorumque Acta et decreta quamplurima etiamnum exstant. Exstant etiam satis multa singularium Episcoporum et presbyterorum commentaria, non quidem omnium, sed eorum tamen, qui per singula secula doctissimi fuerunt, et dogmatum, rituumque ecclesiasticorum callentissimi. E quibus omnibus communes et omnium et singularum Ecclesiarum sententias clarissime, si quid aliud, videre licet, adeoque certissime colligere, quid nobis de istis rebus sentiendum sit. Etiamsi enim demus dubium esse, annon alii, qui vel nihil scripserunt, vel quorum scripta non supersunt, aliter fortasse senserint, cum id tamen non constet, (et non constare in hujusmodi causis idem plane sit ac non esse,) quicquid omnes vel major pars eorum, quorum genuina nobis relicta sunt opera, tanquam in commune docuerunt, pro communi et constanti Ecclesiæ universalis doctrina sine dubio habendum est. Præsertim cum ipsa etiam universalis Ecclesia se in eam, quæ in antiquis Conciliorum Patrumque scriptis conservatur, doctrinam consensisse, abunde satis ex eo demonstrarit, quod ista, quibus continetur, scripta nobis, Deo ita disponente, conservarit: alio-

rum interim, qui aliter senserunt, commentariis tanta oblivione obrutis, ut vix nomina eorum posteritati transmissa sint. E quibus omnibus breviter et summatim præmissis, legitime concludamus, omnia et Patrum singularium opuscula, et Synodorum tam provincialium quam universalium Acta et monumenta, quæ hodie exstant, huic imprimis, magno sane et eximio, usui nobis esse, quod ex iis pro certo et explorato habeamus, quid Ecclesia universa de necessariis fidei articulis et ritibus ecclesiasticis semper crediderit et prædicarit, adeoque quid semper in Ecclesia credendum et prædicandum sit. Nemini enim dubium esse potest, quin universalis Ecclesiæ fidei moribusque in omnibus, quoad fieri potest, religiose insistere, et tutissimum sit, et summe necessarium.

V. Sed dicat forsitan non nemo, ‘ Patres et seorsim singulos, et conjunctim plures in variis religionis capitibus erravisse; eosque inter se aliquando dissentire, et quidem interdum de rebus magni momenti.’ Hæc, fateor, contra antiquos Ecclesiæ Patres eorumque in ecclesiasticis controversiis dijudicandis auctoritatem non ita pridem objecta fuerunt. Sed utrum vera sint an falsa non opus est hic disputemus. Etsi enim verissima esse concedamus, nullum tamen ex iis contra nostram de ‘ Vero Usu Patrum ’ sententiam exsculpi potest argumentum. Quippe qui de Patribus non singulis seorsim, sed omnibus conjunctim loquimur. Ac proinde, quotquot errores in uno pluribusve deprehensi fuerint, et utcunque etiam in nonnullis, magni fortasse momenti, rebus inter se dissentiant, vel saltem dissentire videantur, nostra tamen sententia firma satis stabilisque manet, quandoquidem multa sunt nihilominus, de quibus inter omnes omnino Patres convenit, plurima in quæ major eorum pars consensit. Quæcunque autem inter eos nonnullis de rebus commotæ fuerint dissensiones, summæ eorum in istis, de quibus consentiunt, auctoritati nihil detrahunt,

sed eam potius egregie confirmant. Ex eo enim, quod in aliis dissenserint, luculentissime constat illos ea, de quibus consenserunt, non ex pacto et conventu, non ex inita factione, aut consociatis consiliis, neque ex privatis denique suis ipsorum opinionibus tradidisse, sed nude et sincere tanquam ex communi universalis Ecclesiæ sensu ac traditione. Et quidem, ut in aliquibus minus necessariis tam fidei quam disciplinæ capitibus aliquantulum inter se dissideant antiqui Patres, plurima tamen summo ab omnibus contentu recepta fuisse, ita perspicuum est, ut oculis judicare possimus. Multa enim videmus ab universali Ecclesia in Conciliis vere Œcumenicis definita; multa plurium, multa omnium Ecclesiæ scriptorum consensu comprobata; multa denique, de quibus nulla antiquitus mota est controversia. E quorum numero nonnulla a nobis supra commemorata sunt; quibus et alia quamplurima accenseri possunt; ea præsertim, quæ licet in SS. Scripturis non definite præscripta fuerint, a piissimis nihilominus prudentissimisque Ecclesiæ Anglicanæ reformatoribus retenta sunt.

VI. Enimvero cum hæc nostra Ecclesia Anglicana per diutinam cum Romana communionem consimiles labe contraxerat, quibus necesse erat repurgaretur, qui egregium illud et pernecessarium opus suscipiebant, veriti ne, aliorum instar, ab uno ad alterum extremum ruerent, ea quidem tam dogmata, quam cæremonias, quæ Ecclesia Romana de novo pedetentim superinduxerat, e medio tollebant, et penitus, ut par erat, abrogabant. Verumtamen, quæcunque ab omnibus ubique Ecclesiis semper credita ac observata fuerant, ea simul abolere, summa illis religio erat. Probe enim sciebant, omnes particulares Ecclesias ad universalem accommodandas esse: siquidem juxta generalem illam et vulgatam ethicorum regulam, 'Turpis est pars omnis toti non congrua.' Hinc itaque primi particularis hujus Ecclesiæ reformatores totam reformationis ab ipsis susceptæ

lineam secundum totius sive universæ Ecclesiæ normam dirigebant; ea sola abjicientes, quæ universali Ecclesiæ vel inaudita fuerant, vel rejecta; ea vero religiose admodum retinentes, quæ universalis itidem Ecclesiæ consensu corroborata videbant. Quo factum est, ut licet non cum Romana nec cum aliis quibusdam particularibus Ecclesiis, ut hodie constitutis, tamen cum universali et Catholica Ecclesia constantem communionem habeamus; cujus scilicet nostra, ut Deo adsistente primo constituta, et, Eodem miserante, adhuc conservata, perfecta est idea ac repræsentatio.

VII. Cæterum, ne longius a proposito digrediamur, ubi de Ecclesia universali ejusque consensu verba facimus, potissima sine omni dubio primitivæ ratio habenda est: utpote quæ licet pars tantum sit universæ, puriorem tamen sincerio-remque fuisse partem inter omnes constat. Idem enim Ecclesiæ, quod rei cuique publicæ, accidit, ut vetustis scilicet in desuetudinem paulatim abeuntibus, nova pro luxuriantibus hominum ingeniis instituta excogitentur. Quod quidem in religione ante omnia cavendum est. Inter omnes enim Christianos convenit, Apostolicam, ut ab ipsis Domini Apostolis divinitus inspiratis constitutam, et ab illis adhuc viventibus administratam, omnium purissimam fuisse ac perfectissimam Ecclesiam. Quin nihil etiam communi Christianorum fidei magis absonum videtur, quam doctrinam aut disciplinam ab Apostolis institutam, a proximis ipsorum successoribus corruptam fuisse, vel quovis modo immutatam. Omnes enim confitentur Apostolos fidissimos fuisse viros, ac proinde nullos sibi in successores ordinare voluisse, nisi quorum fides et integritas ipsis probatissima esset. Primi itaque Apostolorum successores Ecclesiam, cujus regendæ cura ipsis commissa est, illibatam haud dubie et incorruptam conservarunt, atque eodem etiam modo suis ipsorum successoribus tradiderunt, hique aliis, et sic deinceps, ut nihil dubii esse possit, quin, per duo saltem vel tria ab Apostolis

secula, Ecclesia in primitivo suo vigore, atque, ut ita loquar, virginitate floruerit, eodem nimirum statu, quo ab ipsis Apostolis relicta fuit; nisi quod novæ subinde hæreses istis etiam diebus erumperent, quibus Ecclesia exercitata quidem fuit, sed minime corrupta: haud magis scilicet, quam Ecclesia vero Apostolica ab istis hæresibus depravata fuit, quæ Apostolis adhuc superstitionibus emergebant. Vix citius enim exortæ sunt, quam ab Ecclesia Catholica rejectæ. Quibus propterea non obstantibus, universa, quæ secuta est, Ecclesia, primitivam illam pro purissima semper habuit, et in omnibus, quæ postea coortæ sunt, hæresibus refellendis, ad eam tanquam ad aliarum regulam appellavit. Si quis enim aliquid novi vel in doctrinam vel disciplinam Ecclesiæ inducere conatus est, qui ei se opposuerunt, tam singulares, quam plures, una congregati Patres, argumenta sua, ut e SS. Scripturis, sic etiam e primorum Ecclesiæ seculorum dogmatis et traditionibus petierunt. Hoc in omnibus fere Conciliorum Actis, et Patrum singularium commentariis videre licet, ubicunque videlicet ecclesiasticæ controversiæ agitantur. Et quidem nihil adhuc rationi magis consentaneum est, nihil etiam magis optandum, quam ut omnes hodiernæ, ubi ubi constitutæ, particulares Ecclesiæ, ad primitivæ exemplar reformarentur. Hoc enim modo quæcunque posterioribus seculis irrepserunt corruptelæ foras illico projicerentur; in pristinum autem vigorem suum restituerentur, quæcunque ad veram Ecclesiæ Christianæ constitutionem requisita sunt.

VIII. Quinetiam nec impossibile cuipiam, nullo præiudicio laboranti, videatur, veteris Ecclesiæ mores ritusque investigare. Ea quippe est, semperque fuit Dei Opt. Max. in Ecclesiam Suam benignitas et clementia, ut viros undequaque doctissimos ad res Ecclesiæ conscribendas per singula etiam antiquiora Christianismi secula incitarit, eorumque scripta usque ad hanc nostram ætatem sarta tecta

conservarit: adeo ut Ecclesiam primitivam accurate in iis delineatam præ oculis semper habeamus, eamque etiam novissimis hisce diebus tanquam præsentem perlustrare, et contemplari possimus. Ne longius enim ab Apostolis abeamus, quot, quantaque volumina tribus prioribus post eos seculis elaborata etiamnum exstant? Eusebius Cæsariensis, S. Athanasius Alexandrinus, Hilarius Pictaviensis, Optatus Milevitanus, Cyrillus Hierosolymitanus, Basilius M., Gregorius Nazianzenus, et Nyssenus, Epiphanius, Ambrosius Mediolanensis, Hieronymus, Theophilus Alexandrinus, Rufinus, Gaudentius, Aurelius Prudentius, Augustinus Hipponensis, Marius Mercator, Chrysostomus, Severus Sulpitius, hi omnes, alique complures, ante quartum a nativitate Christi, quod idem fere est ac tertium ab Apostolis, elapsam seculum claruerunt, resque Ecclesiae et ætatis quisque suæ, posteritati fuse descriptas tradiderunt. Eodem etiam corrente seculo præter plurima provincialia, duo ab universali Ecclesia celebrata sunt Concilia, primum Nicææ anno Dom. CCCXXV., alterum Constantinopoli, anno Dom. CCCLXXXI. E quibus proinde omnibus istius seculi monumentis inter se collatis facillimum est cuivis eruere, quid ab Ecclesia tunc temporis ubique receptum erat, adeoque quid ab ipsis Apostolorum temporibus obtinuerat: utpote a quibus ad istum seculum inchoatum, ducenti duntaxat anni plus minus effluxerant. Omnem autem fidem excedit, ut quippiam tam exiguo temporis spatio per universum terrarum orbem propagaretur, quod non aliquo saltem modo ab ipsis Apostolis traditum ac disseminatum fuerat. Præsertim cum per totum illud spatium universa Ecclesia fere continuis persecutionibus exercitata esset, adeo ut una congregari et consilia consociare nunquam potuisset, ante annum Dom. supradictum CCCXXV. Quin isto etiam anno Nicææ congregata nihil novi instituit, sed antiquos

Can. Nic. VI. tantum mores servandos esse decrevit, τὰ ἀρχαῖα, inquit,

ἔθῃ κρατεῖτω. Unde constat totam istius seculi Ecclesiam in eam consensisse opinionem, quæ omnes in religione novitates condemnat: ac propterea nihil dubii esse posse, quin longe antea vulgo et ubique receptum fuisset, quicquid ab universali Ecclesia isto seculo usitatum erat. Quod tamen manifestius adhuc evadet, si vetustiora illa consulamus monumenta, quæ medio inter Apostolos et Concilium Nicænum tempore edita sunt. In quibus scilicet eadem plane doctrina, eademque disciplina prædicatur, quam ab universa Ecclesia isto seculo receptam fuisse patet. Quod ut omnibus constaret, Deus Opt. Max. Ecclesiæ suæ in terris militanti semper prospiciens, etiam antiquissimos illos commentarios incolumes integrosque nobis servavit. Adeo ut mirificam Ejus hac in re providentiam nunquam satis admirari possimus: primo quidem quod tot libri adversis adeo ac turbulentis temporibus a Christianis conscriberentur; et deinde quod post tot revolutionum labyrinthos usque ad nostram ætatem pervenirent. Etiamnum enim habemus egregia sane opera Lactantii, Arnobii, Dionysii Alexandrini, Gregorii Thaumaturgi, et D. Cypriani, qui secundo post Apostolos labente seculo, adeoque ante consessum Nicænum claruerunt: habemus ampla satis volumina ab Origene, Clemente Alexandrino, et Tertulliano eodem ineunte seculo conscripta; quibus æqualis ætate fuit et Minutius Felix. Habemus insuper ecclesiastica Irenæi, Tatiani, Theophili Antiocheni, Athenagoræ, et Justini Martyris monumenta, proximo post Apostolos seculo elaborata, et aliorum complurium fragmenta ecclesiasticæ Eusebii historiæ interserta. Habemus denique veneranda admodum S. Polycarpi, Ignatii, et Clementis Romani (fortasse et Hermæ) opuscula, qui omnes cum ipsis Domini Apostolis conversati sunt. Adeo ut admirabilem quandam rerum ecclesiasticarum continuationem seriemque ab ipso Apostolico ad quartum seculum, et sic deinceps, usque ad hæc nostra tempora, a doctissimis cujusque ætatis viris contextam habeamus, unde

perpetuum ac unanimum universalis Ecclesiæ tam in doctrina quam disciplina consensum nobis hodieque haurire licet.

IX. Quantum porro ad externam Ecclesiæ primitivæ disciplinam spectat, ea, magna saltem ex parte, in Codicem Canonum qui Apostolorum nomine vulgo nuncupantur, antiquitus collecta fuit. Istos enim Canones ante Concilium Nicænum sancitos editosque fuisse, nemo unquam ante nostram ætatem dubitavit. Quin potius plurimi eos ab ipsis Apostolis, quorum nomen præferunt, constitutos, et a Clemente Romano, eorum discipulo scriptos esse arbitrati sunt. Sane omnes fere Græci per mille retro annos et amplius in eam sententiam convenerunt. Nonnulli etiam e Latinis, ut Franciscus Turrianus,³ Lambertus Gruterus,⁴

³ ["Interrogemus ergo istos, qui Canones Apostolorum negant, an negent etiam hoc, quod gravissimus auctor, et Apostolorum discipulus narrat; et ratio ipsa per se ita esse convincit, scilicet conquisisse illos, ut necesse erat, una quæ ad communem utilitatem Ecclesiarum omnium, et ad correctionis ecclesiasticæ disciplinam spectarent? Quod si non negent, non enim tam alieni ab omni sensu communi erunt, ut negent, quæramus ab eis rursus, ubi sunt ista, quæ conquisiverunt ad communem utilitatem omnium Ecclesiarum, et ad correctionem, sive directionem, quod proprium est regulæ, utrumque enim significat *διόρθωσις*, quo verbo usus est Clemens. Aut quorsum illa conquisita sunt, si nobis non sunt tradita? aut, si tradita sunt, ubi illa sunt, si Canones ecclesiastici, quos Clemens per sermonem ab eis traditos nobis descripsit, non sunt eorum Canones? Sed veniamus jam ad Epistolam Zepherini, et ad LXX. illas sententias, quas dicit Sanctos Apostolos cum plurimis Episcopis præfixisse. Quod quidem mirifice convenit cum eo, quod idem Clemens scribit, conquisisse illos una ad utilitatem communem et correctionem,

cum essent Hierosolymis post decretum illud de cessatione legalium factum, tunc enim multi Episcopi convenerant, quos Lucas, ut solet Paulus, presbyteros vocat, cum ait, Statuerunt, ut ascenderent Paulus et Barnabas, et quidam alii ad Apostolos, et presbyteros in Hierusalem super hac quæstione. Et paulo post, Tunc placuit Apostolis, et senioribus, Græce est presbyteris, id est Episcopis, cum omni Ecclesia eligere viros, et quæ sequuntur. Cum iis igitur Episcopis, cum quibus Apostoli de quæstione illa conquisierant, de iis etiam, quæ ad communem utilitatem, et ecclesiasticam disciplinam pertinebant, una conquisierunt; tradideruntque regulas, quas Clemens Romanus Canones ecclesiasticos sanctorum Apostolorum vocat; et sanctus Zepherinus constituta Apostolorum et LXX. sententias." —Turrianus pro Canonibus Ap. lib. i. cap. 16, pp. 62, 63.]

⁴ ["Nam et hos vere equidem ab Apostolis constitutos, a beatoque Clemente conscriptos esse, multis et certis adducor argumentis ut credam." —Lamb. Gruterus, in Præf. ad Clementina: De Canonibus. Col. Agripp. 1570.]

Lindanus,⁵ Salmeron,⁶ alique eandem amplexi sunt. Qui modestissime vero de antiquis hisce Canonibus locuti sunt, eos secundo saltem tertiove æræ Christianæ seculo, adeoque ante Concilium Nicænum, conditos collectosque asseruerunt. Ita e recentioribus senserunt eruditissimi viri Josephus Scaliger,⁷ Gabriel Albaspinæus,⁸ Petrus de Marca,⁹ Henricus Hammondus,¹ vel, ut semel dicam, omnes ante Jo. Dallæum qui ipsis eos Apostolis abjudicarunt. Neque enim ipse D. Blondellus iis eximendus est, quippe qui *Canones qui Apostolorum dicuntur, circa annum Dom. CCLXXX. conditos*, diserte affirmavit.² Et quamvis Jo. Dallæus vir sane doctissimus, et inter suos celeberrimus, aliis omnibus se unum

Blond. Apol. pro Sentent. Hieron. p. 317.

⁵ ["Anno Dom. Christi Jesu a nativitate L. Apostolorum Canones certo Apostolici."—W. Lindanus in Chronologia SS. Eccl. Christ. Patrum Scriptorumque, libro primo Panopliæ Evangelicæ præfixa. Conf. etiam lib. iii. cap. 3, p. 74.]

⁶ ["Et probabile est admodum tunc fuisse Canones Apostolorum ad recte gubernandam ecclesiam constitutos. . . . Quod vero hi sint LXXXV. Canones per Clementem conscripti, qui communiter Conciliorum libro præfiguntur, alio hujus libri commodiori loco, si non fallor, abunde demonstro; etiamsi a quibusdam temerarie ut Apocryphi rejiciuntur."—Salmeronis Commentarii in Evangelicam Historiam, tom. xii. tract. xlv. (In illa verba; 'Tam placuit Apostolis . . . salutem,' &c. Act. xv.) p. 301. Col. Agripp. 1604.]

⁷ ["Rursus neque sanguinem comedunt (Æthiopes), neque θηριάλωτον aut morticinium. In quo falso etiam Ἰουδαῖζοντες insimulantur, cum hoc sit ex vetustissimo ritu. Ut in Canone LV. eorum, qui dicuntur Apostolorum."—J. Scaliger de Emend. Temp.

in sect. in Computum Æthiopicum, p. 683, C, D.]

⁸ ["Quod efficit, ut credam id esse verissimum, quod ante dixi, Canones istos nihil esse aliud quam Breviarium et Epitomen privatorum Conciliorum, et rerum ab Episcopis privatis sancitarum, qui Ecclesias Græcas ante Concilium Nicænum administrarunt."—Gabrielis Albaspinæi de veteribus Ecclesiæ Ritibus Observationum Libri duo. Lib. i. Obs. 13, pp. 87, 88. Lut. Par. 1623.]

⁹ ["Difficile est in tam alto veterum scriptorum silentio tempus hujus collectionis indagare, quam tamen certum est Concilii Nicæni tempora antecessisse."—Petrus de Marca de Concord. Sacerd. et Imper. lib. iii. cap. 2, sect. 5, p. 131. Paris. 1669.]

¹ [An Answer to the Animadversions on the Dissertations touching Ignatius's Epistles, and the Episcopacy in them asserted. Chap. i. sect. 1; apud Hammondi Opera, tom. ii.]

² ["Imminutam per conditos circa A.D. CCLXXX. qui Apostolorum dicuntur Canones presbyterorum omnium potestatem."—Blond. Apol. pro Sent. Hieron. p. 317. Amst. 1646.]

Dall. de
Pseud. lib.
iii. cap. 21,
p. 685.

opposuerit, et in tertio de Pseudepigraphis libro, toto contra Canones Apostolorum conscripto, eos non nisi quinto adulto, imo exeunte, seculo exstitisse, publicarique cœptos esse contenderit, id tamen apud omnes non evicit. Sed post librum istum a clarissimo viro anno Domini MDCLIII. editum, æque ac antea, media illa apud plerosque adhuc prævaluit sententia, quæ Canones hosce secundo tertiove æræ Christianæ seculo constitutos editosque judicat. Ut de aliis autem, quos plurimos tam e Gallia quam ex Anglia nostra, gravissimos in hac causa testes evocare possumus, in præsententi taceamus, duo illustrissimi viri, Petrus Gunning, et Joannes Pearson, ambo non ita pridem sacrosanctæ Theologiæ in Academia Cantabrigiensi Professores, nunc autem Episcopi, ille Ecclesiæ Eliensis, hic Cestrensis, dignissimi, hanc suam opinionem non tantum verbo sed et scriptis tradiderunt. Ille nimirum in pererudito isto ac omni antiquitate refertissimo ‘De Jejunio Antepaschali,’ opere, quod anno Domini MDCLXII. Anglice edidit, e quo me, in ista controversia occupatum, plurimum profecisse, lubens gratusque fateor. In isto enim opere vir spectatissimus, ut antiquæ religionis pariter ac doctrinæ exemplar, de secunda post Apostolos centuria verba habens, hæc dicit, *In secunda annorum centuria post ultimum Apostolorum (filiorum thalami) primum laudo Canones Apostolicos dictos, non ita dictos quod ab ipsis Apostolis, sed quod ab Apostolicis Episcopis, (qui haud raro lingua veterum Ἀπόστολοι, teste Theodoro, aliisque, appellati sunt) ut proximis sive propinquis Apostolorum successoribus conditi fuerint. Quorum primos quinquaginta Canones centuria præcedenti constitutos fuisse probabile est, ut ultimos triginta quinque hac sive secunda centuria (si excipiamus solummodo ἀγναφον ἐπιβλημα, sive assumentum ultimo corrupte additum).* Hæc ille, in libro isto, quem, novem post Dallæanum de Pseudepigraphis publicatum annis, suo nomine dignum emisit. Alter autem, vir egregie itidem,

ut omnibus notum est, doctus, et in antiquitate ecclesiastica exercitatissimus, Canones Apostolorum vulgo dictos a Concilio Ephesino, a Constantino M. Imp., ab ipsa Synodo Nicæna, et ante eam ab Alexandro Ecclesiæ Alexandrinæ Episcopo laudatos, ac proinde ante primam illam universalem Synodum editos fuisse, fuse doctissimeque contra Dallæum demonstravit: in Vindiciis scilicet Epistolarum S. Ignatii. Quod eximium opus eodem tempore, quo Annotationes nostræ in Pandectas Græcorum Canonum, hoc est anno Domini MDCLXXII. primum in lucem prodiit, adeoque undevicesimo anno post divulgatum Dallæi librum de Pseudepigraphis Apostolicis. Hi igitur, aliique complures, quos recensere nihil negotii esset, viri undequaque doctissimi nihil in isto Dallæi opusculo invenire potuerunt, quo in ejus de Canonibus Apostolorum opinionem ducebantur: sed, posthabitis omnibus illius argumentis, Canones istos non modo ante quintum adultum, verum etiam ante quartum inchoatum seculum, sive ante Concilium Nicænum conditos editosque fuisse nobiscum arbitrati sunt. Neque inter omnes illos eruditos viros, qui aliquid hucusque literis mandarunt, quempiam adhuc videre contigit in Dallæanam istam de hisce Canonibus sententiam descendentem, præter unicum istum Anonymum scriptorem, qui Observationes in nostras Annotationes nuper edidit. Is autem non modo novitiam istam opinionem amplexus, verum et eandem defendere, atque ita hoc venerandum antiquitatis ecclesiasticæ monumentum nobis eripere, pro virili parte conatus est.

X. Quandoquidem igitur ad perpetuum Ecclesiæ universalis consensum de quibusvis fidei articulis ritibusve investigandum, permagni interest, semperque intererit, Ecclesiæ primitivæ doctrinam ac disciplinam accurate intelligere, grande nobis operæ pretium visum est, in Canonum istorum, quibus Apostolorum nomen per multa retro secula præfixum

Part. i. cap.
4, pp. 51, 52.
[Apud Cot.
Pat. Ap. tom.
ii. p. 2, pp.
278-280.]

fuit, antiquitatem inquirere, et expendere, annon illi primitivæ ante Concilium Nicænum Ecclesiæ disciplinam nobis exhibeant. Quod quidem in Annotationibus primo fecimus, probavimusque librum, quo isti Canones continentur, Codicem Canonum Ecclesiæ Primitivæ jure merito nuncupari posse. Hocque, ut modo ostendimus, conjunctis doctissimorum quorumque sententiis comprobatur. Siquidem vero eruditus ille, quem supra memoravimus, Observator, hanc, non tam nostram quam communem omnium pene doctorum, sententiam refellere, et novitiam istam a Dallæo primo excogitatam adstruere molitus est, hinc totam hanc quæstionem hoc volumine, in tres libros distributo, de integro pertractare necessarium duximus. Et primo quidem in libro antiquos hosce Canones non tantum ante quintum adultum, verumetiam quarto ineunte seculo passim laudatos fuisse, ex indubitatis veterum testimoniis demonstravimus; et quascunque contra testimonia a nobis allata vel ipse Dallæus, vel post eum Observator objecit exceptiones, eas omnes plenissime, ut opinor, solutas dedi. Adeo ut nihil ab erudito Observatore contra Annotationes nostras dictum fuerit, cui hic non respondetur; nisi quod conjecturam nostram, de Clemente non Romano sed Alexandrino horum Canonum collectore, ab ejus exceptionibus vindicare omisimus, propterea quod earum infirmitas primo cuivis intuitu satis pateat, quod hæc alia sit quæstio ab ea quam hic tractamus, et denique quod hanc non tanquam sententiam nostram, sed tanquam probabilem solummodo conjecturam proposuimus, quæ si cuilibet minus placuerit, meliorem ille adinveniat, et nos summa gratiarum actione beneficium ejus complectemur. Cum clarissimus autem Dallæus ex ipsa etiam horum Canonum materia contra eorum antiquitatem disputaverit, contenderitque plurima in iis decreta veteri Ecclesiæ incognita fuisse ac inaudita, hinc in secundo libro singulos hujusmodi Canones a doctissimo viro

impugnatos defendimus, et nihil in iis constitutum esse probamus, quod non in primitivæ ante Concilium Nicænum Ecclesiæ doctrinam ac disciplinam ad amussim quadrat. Summam vero curam in istos Canones intendimus, quorum gratia tota collectio oppugnata videtur, in istos scilicet qui de Episcopis, de Metropolitanis, et de statis Ecclesiæ jejuniis agunt. De Episcopis, fateor, multi exstant eruditissimi tractatus, quibus eos ab ipsis Apostolis supra presbyteros constitutos fuisse extra dubium efficitur. Sed nihilominus, cum Dallæus pariter atque Observator stylum suum contra hos Canones eo præcipue exercuisse videatur, quod Episcoporum eminentia ac auctoritas toties in iis commemoretur, causæ a me susceptæ ratio postulavit, ut nec istam quæstionem penitus intactam relinquerem. In qua tamen controversia discutienda, ut et per totum etiam opus, intra ultimam antiquitatem me continui. Quandoquidem denique doctissimus Dallæus de statis Ecclesiæ jejuniis singularem librum edidit, quo eorum antiquitatem, de qua sola hic disputamus, elevare conatus est, hinc plura de illis disserere coactus fui, quam quæ in unum caput commode referri poterant. Ac propterea de iis in tertio libro seorsim agimus.

X. Sed nonnulli, ut aiunt, e fratribus nostris Ecclesiæ in Gallia reformatæ moleste ferunt, quod Ecclesiæ nostræ Anglicanæ, reformatæ utique, filii eruditas Jo. Dallæi *τοῦ μακαρίου* lucubrationes impugnaverint. Verum facilis est et prompta responsio. Nos enim contra doctissimum illum virum alia de causa non disputamus, quam ut nostram defendamus Ecclesiam, eam scilicet, quæ ab ipso illo Jo. Dallæo, digne ac meretur, sæpe commendata fuit. Præsertim ubi hæc ab eo dicta sunt, *Anglicanam ego Ecclesiam exoticis, pravis, superstitiosis cultibus, erroribusque aut impiis aut periculosis egregie ex Scripturarum cælestium norma purgatam, tot tamque illustribus martyriis probatam, pietate in*

Dall. de
Cult. Rel.
Latin. lib. II.
cap. I, [pp. 97,
98.]

Deum, in homines caritate, laudatissimisque bonorum operum exemplis abundantem, lætissimè doctissimorum ac sapientissimorum virorum proventu jam a reformationis principio ad hodierna usque tempora florentem, equidem eo, quo debui, loco ac numero habui hactenus, ac dum vivam habebo: ejus honos, nomen, laudes semper apud me manebunt. Testes meæ hujus de præstantissima illa Ecclesia existimationis possum laudare non paucos, neque contemnendos viros, etiam præcipuæ apud eam et virtutis et dignitatis Anstititem. Itaque qui hac mente, hoc animo hactenus fui, non potui non judicare insignem mihi ab iis fieri injuriam, qui mecum sic agant quasi de Britannica vel Ecclesia vel reformatione male sentiam. Hæc ipsissima sunt viri eruditi de nostra Ecclesia verba. Quæ tamen vera esse aliter probare non possumus, nisi ea, quæ alibi dixit, falsa esse demonstremus. Idem enim ille, qui tot tantisque laudibus Ecclesiam nostram, et quidem jure meritissimo, celebravit, aliis in locis contra omnes fere ritus ab ea receptos ac usitatos, imo contra totam illius disciplinam, ut per Episcopos presbyteris prælatos administratam, scripsit. Nam crucis signum in baptismo a nobis adhibitum, contra luculentissima antiquitatis testimonia, a majorum baptismo tribus primis Christianismi seculis abfuisse videri asserit.³ Genuflexionem in Eucharistia accipiendam non ante an. Dom. CCC. usurpatam statuit.⁴ Interrogationes ac responsiones in baptismo parvulorum absurditatis arguit. Adhæc contra jejunium Quadragesimale, quod per singulos anno ante Pascha, necnon contra ea, quæ per singulas septimanas ab Ecclesia nostra celebrantur, ille totum, ut cuique

Dall. de
Cult. Rel.
Latin. lib. i.
cap. 13, [p.
63.]
Ibid. lib. vi.
cap. 1, [p.
723.]

Ibid. lib. i.
cap. 17, [pp.
89-93.]

³ [“Nunc satis est observare, illam multa, quæ in omnibus Latini baptismatis partibus occurrunt, crucis signa, omnia a majorum baptismo tribus primis Christianismi seculis abfuisse videri.”—Dall. de Cult. Relig. Lat. lib. i. cap. 13, p. 63. Gen. 1671.]

⁴ [“Neque vel Justinus Eucharistiam describens, vel alii istius ad A.D. ccc. memoriæ scriptores genuflexos communicasse antiquissimos illos Christianos memorant.”—Dall. de Cult. Rel. Lat. lib. vi. cap. 1, p. 723.]

notum est, librum conscripsit. Quin idem etiam singulare opus edidit, quo confirmationem meram esse baptismi cœremoniam ac appendicem, eamque a presbyteris æque ac ab Episcopis olim collatam fuisse, atque adhuc conferri posse contendit.⁵ Non me latet prudentissimum virum, *Sancte coram Domino omnium nostrorum arcanorum conscio affirmare se sanctissimæ illius (Anglicanæ) ac vere Christianæ Ecclesiæ fidem vel ritus nullo, ne levissimo quidem, verbo, in tota de Confirmationis Sacramento disputatione laccessivisse, vel perstrinxisse, ac ne ullam quidem hujusmodi cogitationem dum illud opus scriberet, ei in mentem venisse.*⁶ Scio etiam eundem verbis conceptis asseverare, *Confirmationem, qua nunc utitur Ecclesia Anglicana, multo melius ac sapientius, magisque ad Christianismi ingenium constitutam esse, quam quæ in veterum quarti et deinceps seculi libris olim fuisse deprehenditur* (quod tamen majus est quam Ecclesia nostra sibimet unquam arrogavit.) Et quidem hæc sancte adeo asserenti plenissimam fidem non adhibere nefas ducimus. Sed nihilominus quæ de hoc ritu scripsit nostræ Ecclesiæ, utut ab eo laudatæ, planissime adversantur: utpote quæ cum veteri Ecclesia Baptismum quidem a presbyteris, Confirmationem vero ab Episcopis solis conferendam esse decrevit, adeoque hanc ab illo apertissime distinxit. Porro Metropolitanorum jura, ab Ecclesia nostra religiose conservata, novitatis insimulat, et Nicæna ac Antiochena Synodis haud vetustiora facit. Quod quam falsum sit, ex iis, quæ de Metropolitanis in hoc tractatu disseruimus, abunde satis, ut opinor, constat.

Dall. de
Cult. Rel.
Latin. lib. ii.
cap. 38, [p.
281.]

Ibid. lib. ii.
cap. 3, [p.
104.]

Dall. de
Pseud. lib.
iii. cap. 17,
[p. 625.]

⁵ [Dallæi de duobus Latinorum ex Unctione Sacramentis, Confirmatione, et Extrema, ut vocant, Unctione Disputatio. Genevæ, 1659.]

⁶ ["Atqui si hæc vere mens ejus fuit, in alium quemvis potius quam in nos calamum stringere debuit, qui sanctissimæ illius, et vere Christianæ Ecclesiæ fidem vel ritus nullo, ne levis-

simo quidem, verbo disputatione nostra laccessivimus, vel perstrinximus; ac ne ullam quidem hujusmodi cogitationem, dum illud opus scriberemus, nobis in mentem venisse, sancte coram Domino omnium nostrorum arcanorum conscio affirmare possum."—Dall. de Cult. Rel. Lat. lib. ii. cap. 38, p. 281.]

Ut alia hic missa faciam, in omnibus fere, quos emisit, libris, in Episcoporum supra presbyteros eminentiam atque auctoritatem gravissime invehitur, nihil antiquitus discriminis inter Episcopos et presbyteros fuisse acriter contendit, *Istumque Episcopatum sic a presbyteratu, ut hodie fit, et jam olim a tertio Christianismi seculo factum est, distinctum, rem esse, non Apostolicæ, sed Ecclesiasticæ, adeoque humanæ institutionis*, cum Blondello affirmat. Et veritus, ut mustea hæc opinio ullam apud eruditos fidem inveniatur, si qui auctoritas S. Ignatii Epistolis et Canonibus Apostolorum attribuat, ambo hæc veneranda antiquitatis Ecclesiasticæ monumenta summis viribus adortus est; et Sancti quidem Ignatii Epistolas non ante tertii seculi finem,⁷ nec Canones Apostolorum ante quintum, illudque adultum, consarcinatos esse asseruit. Quod si hoc commentum verum esset si tota Ecclesiæ nostræ per Episcopos administratio mera esset, Calviniani instar figmenti, humana inventio atque institutio, nihil erat quod Dallæus tantis eam laudibus dignaretur. Nobis sane hæc maxima videtur contumelia, qua quævis Ecclesia onerari potest. Ac proinde nulla est causa, cur fratres nostri molestia ex eo afficerentur, quod nos sanctissimam nostram matrem, Ecclesiam Anglicanam, ab omnibus hujusmodi indignitatibus, pro sua quisque parte, tueamur. Ratio potius flagitat, ut nos iniquissime feramus, quod doctissimus Dallæus tam sanctam, tam puram, ipso etiam iudice, Ecclesiam toties lacerare eniteretur. Illum quidem summo ingenio, præstanti eruditione ac doctrina, nec minori pietate virum fuisse, et de Ecclesia reformata plurimis in rebus optime meritum, ultro omnes hic confitemur. Verum id male nos habet, quod ille contra

Dall. de
Pseud. lib. i.
cap. 10, [p.
124.]

⁷ [De scriptis quæ sub Dionysii Areopagitæ, et Ignatii Antiocheni nominibus circumferuntur Libri Duo; quibus demonstratur illa subdititia esse, diu post martyrum, quibus falso tribuuntur, obitum ficta. Genevæ, 1666.]

Ecclesiam Romanam disputans nostram etiam, tanquam iisdem erroribus obnoxiam, sub communi Latinorum nomine indiscriminatim oppugnarit, nusquam distinguens inter eosdem ritus ut a Romana atque a nostra Ecclesia usitatos, etiamsi plurimum interesse bene norit: id autem pessime, quod, cum fratres nostri Gallicani notissimum haberent, a quot quantisque domesticis inimicis Anglicanæ hæc nostra, ab ipsis passim laudata, Ecclesia ultro citroque hinc Pontificiis, illinc sectariis premitur, tamen nihilominus ipsi etiam extranei eam una comprimere ac debilitare conarentur. Sed agedum procedant. Nulli enim dubitamus, quin Deus Opt. Max., Cujus solius præsidio confidimus, Ecclesiam polite adeo e Sacris Ipsius Scripturis, juxta perpetuam universalis Ipsius Ecclesiæ praxim et consensionem interpretatis, reformatam contra omnes cujusque modi adversariorum impetus ita defenderit, ut juxta fidelissimum Domini promissum, *Ipsæ inferorum portæ adversus eam nunquam prævalituræ sint.*

CODEX CANONUM ECCLESLE PRIMITIVÆ,

QUI VULGO

CANONES SS. APOSTOLORUM

APPELLANTUR.

UNA CUM LIBRO ET CAPITE, QUIBUS IN HOC TRACTATU VINDICANTUR AUT
ILLUSTRANTUR, SUBINDICATIS.

Κανὼν α΄.

Ἐπίσκοπος χειροτονείσθω ὑπὸ ἐπι-
σκόπων δύο ἢ τριῶν.

CANON I.

EPISCOPUS a duobus vel
tribus Episcopis ordinetur.—
Lib. ii. cap. 2.

β΄.

Πρεσβύτερος ὑπὸ ἐνὸς ἐπισκόπου
χειροτονείσθω, καὶ διάκονος, καὶ οἱ
λοιποὶ κληρικοί.

II.

Presbyter ab uno Episcopo
ordinetur, et diaconus, et re-
liqui clerici.— Lib. i. capp. 2,
10, 11.

γ΄.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος,
παρὰ τὴν τοῦ Κυρίου διάταξιν τὴν
ἐπὶ τῆς θυσίας, προσενέγκῃ ἕτερά τινα
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἢ μέλι, ἢ
γάλα, ἢ ἀντὶ οἴνου σίκερα ἐπιτη-
δευτὰ, ἢ ὄρνεις, ἢ ζῶά τινα, ἢ
ὄσπρια, παρὰ τὴν διάταξιν, κα-
θαιρείσθω· πλὴν νέων χίδρων, ἢ

III.

Si quis Episcopus, vel pres-
byter, præter Domini de Sa-
crificio ordinationem, alia quæ-
dam ad altare attulerit, vel
mel, vel lac, vel pro vino
siceram factitiam, vel aves, vel
aliqua animalia, vel legumina,
præter ordinationem, depo-

σταφυλῆς τῷ καιρῷ τῷ δεόντι. Μὴ ἐξὸν δὲ ἔστω προσάγεσθαι τι ἕτερον εἰς τὸ θυσιαστήριον ἢ ἔλαιον εἰς τὴν λυχνίαν, καὶ θυμίαμα τῷ καιρῷ τῆς ἀγίας προσφορᾶς.

δ.

Ἡ ἄλλη πᾶσα ὀπώρα εἰς οἶκον ἀποστελλέσθω, ἀπαρχὴ τῷ ἐπίσκοπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ θυσιαστήριον. Δῆλον δὲ, ὡς ὁ ἐπίσκοπος καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐπιμερίζουσι τοῖς διακόνους, καὶ τοῖς λοιποῖς κληρικοῖς.

ε.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα μὴ ἐκβαλλέτω προφάσει εὐλαβείας· ἐὰν δὲ ἐκβάλλῃ, ἀφοριζέσθω· ἐπιμένων δὲ, καθαιρείσθω.

ς.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος κοσμικὰς φροντίδας μὴ ἀναλαμβάνετω· εἰ δὲ μὴ, καθαιρείσθω.

ζ.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, τὴν ἀγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν πρὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας μετὰ Ἰουδαίων ἐπιτελέσει, καθαιρείσθω.

η.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος,

natur: præterquam novas spicas vel uvam tempore opportuno. Ne liceat autem aliquid aliud ad altare offerre, quam oleum ad luminare et incensum tempore sanctæ oblationis.—Lib. ii. capp. 2, 10.

IV.

Omnis alius fructus domum mittatur, primitiæ Episcopo et presbyteris, sed non super altare. Clarum vero est, quod Episcopus et presbyteri diaconis, et reliquis clericis distribuunt.—Lib. ii. capp. 2, 10.

V.

Episcopus, vel presbyter, vel diaconus uxorem suam ne ejiciat religionis prætextu: sin autem ejecerit, segregetur: et si perseveret, deponatur.

VI.

Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, seculares curas non suscipiat. Alioqui deponatur.

VII.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, sanctum Paschæ diem ante vernum æquinoctium cum Judæis celebraverit, deponatur.—Lib. ii. cap. 3.

VIII.

Si quis Episcopus, vel pres-

ἢ διάκονος, ἢ ἐκ τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ προσφορᾶς γενομένης μὴ μεταλάβοι, τὴν αἰτίαν εἰπάτω, καὶ ἐὰν ἦ εὐλογος, συγγνώμης τυγχάνετω· εἰ δὲ μὴ λέγοι, ἀφοριζέσθω, ὡς αἴτιος βλάβης γενόμενος τῷ λαῷ, καὶ ὑπόνοιαν ἐμποιήσας κατὰ τοῦ προσενέγκαντος, ὡς μὴ ὑγιῶς ἀνενέγκαντος.

θ'.

Πάντας τοὺς εἰσίνοντας πιστοὺς καὶ τῶν γραφῶν ἀκούοντας, μὴ παραμένοντας δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἀγίᾳ μεταλήψει, ὡς ἀταξίαν ἐμποιοῦντας τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀφορίζεσθαι χρῆ.

ι.

Εἴ τις ἀκοινωνήτω καὶ ἐν οἴκῳ συνεύξηται, οὗτος ἀφοριζέσθω.

ια.

Εἴ τις καθρημένῳ κληρικῷ ὢν κληρικῷ συνεύξηται, καθαιρέσθω καὶ αὐτός.

ιβ'.

Εἴ τις κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς ἀφορισμένος, ἤτοι ἄδεκτος, ἀπελθὼν ἐν ἑτέρᾳ πόλει δεχθῆ ἄνευ γραμμάτων συστατικῶν, ἀφοριζέσθω καὶ ὁ δεξάμενος, καὶ ὁ δεχθεὶς.

byter, vel diaconus, vel ex sacerdotali catalogo facta oblatione non communicaverit, causam dicat: et si probabilis fuerit, veniam consequatur. Si autem non dicat, segregetur, ut qui populo offensionis causa sit, et suspicionem dederit, adversus eum qui obtulit, tanquam non recte obtulerit.— Lib. ii. capp. 3, 10.

IX.

Omnes fideles, qui ingrediuntur, et Scripturas audiunt, in precatatione autem et sacra communione non permanent, ut Ecclesiae confusionem afferentes, segregari oportet.— Lib. ii. cap. 3.

X.

Si quis cum excommunicato vel in domo una precatus fuerit, is segregetur.

XI.

Si quis, cum sit clericus, una cum deposito clerico oraverit, deponatur et ipse.

XII.

Si quis clericus vel laicus segregatus, sive non recipiendus, discedens in alia urbe receptus fuerit, absque literis commendatitiis, segregetur, et qui recepit, et qui receptus est.

ιγ'.

Εἰ δὲ ἀφωρισμένος εἴη, ἐπιτεινέσθω αὐτῷ ὁ ἀφορισμός.

ιδ'.

Ἐπίσκοπον μὴ ἐξεῖναι καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, ἐτέρᾳ ἐπιπηδᾶν, καὶ ὑπὸ πλειόνων ἀναγκάζεται· εἰ μὴ τις εὐλογος αἰτία ἢ τοῦτο βιαζομένη αὐτὸν ποιῆν, ὡς πλεον τι κέρδος δυναμένου αὐτοῦ τοῖς ἐκεῖσε λόγῳ εὐσεβείας συμβάλλεσθαι· καὶ τοῦτο δὲ οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ κρίσει πολλῶν ἐπισκόπων, καὶ παρακλήσει μεγίστη.

ιε'.

Εἴ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τῶν κληρικῶν ἀπολείψας τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, εἰς ἐτέραν ἀπέλθῃ, καὶ παντελῶς μεταστάς διατρίβῃ ἐν ἄλλῃ παροικίᾳ παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου· τοῦτον κελεύομεν μηκέτι λειτουργεῖν· εἰ μάλιστα προσκαλούμένου αὐτὸν τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ ἐπανελθεῖν, οὐκ ὑπήκουσεν, ἐπιμένων τῇ ἀταξίᾳ· ὡς λαϊκὸς μέντοι ἐκεῖσε κοινωνεῖτω.

ις'.

Εἰ δὲ ὁ ἐπίσκοπος, παρ' ᾧ τυγχάνουσιν, παρ' οὐδὲν λογισάμενος τὴν κατ' αὐτῶν ὀριθεῖσαν ἀργίαν,

XIII.

Si vero excommunicatus fuerit, aggravetur ei excommunicatio.

XIV.

Episcopo non liceat, sua relicta parochia, ad aliam transilire, etiamsi a pluribus cogatur; nisi sit aliqua causa rationi consentanea, quæ eum cogat hoc facere, utpote cum possit ipse majus lucrum iis qui illic habitant pietatis verbo conferre; idque non ex se, sed multorum Episcoporum iudicio et maxima exhortatione.

XV.

Si quis presbyter, vel diaconus, vel omnino ex clericorum catalogo, relicta sua parochia, ad aliam discesserit, et cum penitus transierit, præter sui Episcopi sententiam in alia parochia manserit, eum non amplius celebrare jubemus: maxime si, eum adhortante Episcopo suo ut rediret, non paruerit, in contumacia perseverans. Is autem ibi ut laicus communicet.

XVI.

Quod si Episcopus, apud quem sunt, nihili faciens decretam adversus eos a munere

δέξεται αὐτοὺς ὡς κληρικοὺς, ἀφο-
ριζέσθω, ὡς διδάσκαλος ἀταξίας.

cessationem, eos ut clericos
receperit, segregetur, ut con-
fusionis magister.

ιζ΄.

Ὁ δὺςὶ γάμοις συμπλακείς
μετὰ τὸ βάπτισμα, ἢ παλλακὴν
κτησάμενος, οὐ δύναται εἶναι ἐπί-
σκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διά-
κονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ
ιερατικοῦ.

XVII.
Qui post baptismum duobus
conjugiis fuit implicitus, vel
concubinam habuit, non po-
test esse Episcopus, vel pres-
byter, vel diaconus, vel omnino
ex numero sacerdotali. — Lib.
ii. cap. 4.

ιη΄.

Ὁ χήραν λαβών, ἢ ἐκβεβλη-
μένην, ἢ ἐταῖραν, ἢ οἰκέτιν, ἢ
τῶν ἐπὶ σκηνῆς, οὐ δύναται εἶναι
ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διά-
κονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ
ιερατικοῦ.

XVIII.
Qui viduam accepit, vel
ejectam, vel meretricem, vel
servam, vel scenicam, non po-
test esse Episcopus, vel pres-
byter, vel diaconus, vel om-
nino ex numero sacerdotali.

ιβ΄.

Ὁ δύο ἀδελφὰς ἀγαγόμενος,
ἢ ἀδελφιδῆν, οὐ δύναται εἶναι κλη-
ρικός.

XIX.
Qui duas sorores duxit vel
consobrinam, non potest esse
clericus.

κ΄.

Κληρικός ἐγγύας διδοὺς καθαι-
ρεῖσθω.

XX.
Clericus fidejubens depo-
natur.

κα΄.

Εὐνοῦχος, εἰ μὲν ἐξ ἐπηρείας
ἀνθρώπων ἐγένετό τις, ἢ ἐν διωγμῶ
ἀφηρέθη τὰ τῶν ἀνδρῶν, ἢ οὕτως
ἔφυ, καὶ ἐστὶν ἄξιος, ἐπίσκοπος
γινέσθω.

XXI.
Eunuchus, si ex hominum
quidem injuria factus sit quis-
piam, vel in persecutione viri-
libus sit privatus, vel sic natus,
et dignus sit, fiat Episcopus.
— Lib. ii. cap. 4.

κβ΄.

Ὁ ἀκρωτηριάσας ἑαυτὸν, μὴ

XXII.
Qui seipsum mutilavit, ne

γινέσθω κληρικὸς· αὐτοφονευτῆς γὰρ ἐστὶν ἑαυτοῦ, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δημιουργίας ἐχθρὸς.

κγ'.

Ἐἴ τις, κληρικὸς ὢν, ἑαυτὸν ἂν ἀκρωτηριάσει, καθαιρείσθω· φονεὺς γὰρ ἐστὶν ἑαυτοῦ.

κδ'.

Λαϊκὸς ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσας ἀφοριζέσθω ἔτη τρία· ἐπίβουλος γὰρ ἐστὶν τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς.

κε'.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος ἐπὶ πορνείᾳ, ἢ ἐπιουρκίᾳ, ἢ ἐπὶ κλοπῇ ἁλοῦς, καθαιρείσθω, καὶ μὴ ἀφοριζέσθω. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Οὐκ ἐκδικήσεις δις ἐπὶ τὸ αὐτό. Ὡσαύτως καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί.

κες'.

Τῶν εἰς κλῆρον προσελθόντων ἀγάμων, κελεύομεν βουλομένους γαμεῖν ἀναγνώστας καὶ ψάλτας μόνους.

κς'.

Ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, τύπτοντα πιστοὺς ἀμαρτάνοντας, ἢ ἀπίστους ἀδικήσαντας, καὶ διὰ τούτων φοβεῖσθαι θέλοντα, καθαιρεῖσθαι προστάττομεν· οὐδαμοῦ γὰρ ὁ Κύριος τοῦτο ἡμᾶς

sit clericus: est enim sui homicida, et Dei opificii hostis.—Lib. ii. cap. 4.

XXIII.

Si quis, cum sit clericus, seipsum mutilaverit, deponatur: est enim sui homicida.—Lib. ii. cap. 4.

XXIV.

Laicus qui seipsum mutilavit, tribus annis segregetur. Est enim sui ipsius vitæ insidiator.—Lib. ii. cap. 4.

XXV.

Episcopus, vel presbyter, vel diaconus fornicationis, vel perjurii, vel furti convictus, deponatur, et non segregetur. Dicit enim Scriptura, Non vindicabis bis in id ipsum. Similiter reliqui quoque clerici.

XXVI.

Ex iis qui non ducta uxore ad clerum promoti sunt, jubemus, si velint, uxores ducere, lectores, et cantores solos.—Lib. ii. cap. 10.

XXVII.

Episcopum, vel presbyterum, vel diaconum, qui verberat fideles qui peccant, vel infideles qui injuriam fecerunt, et per hæc vult perterrefacere, deponi jubemus. Dominus

ἐδίδαξε· τὸναντίον δὲ, αὐτὸς τυπτόμενος οὐκ ἀντέτυπτε· λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ· πάσχων οὐκ ἠπείλει.

enim nos nequaquam hoc docuit: contra autem ipse verberatus non repercussit; maledictis petitus, maledicta non retulit; patiens non minatus est.—Lib. ii. c. 4.

κῆ.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, καθαιρεθεὶς δικαίως ἐπὶ ἐγκλήμασι φανεροῖς, τολμήσειεν ἄψασθαι τῆς ποτὲ ἐγχαιρεθείσης αὐτῷ λειτουργίας, παντάπασιν ἐκκοπτεσθῶ τῆς ἐκκλησίας.

XXVIII.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, juste ob manifesta crimina depositus sibi aliquando concreditum ministerium attingere audeat, ab Ecclesia omnino abscindatur.

κθ'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατῆς γένηται, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, καθαιρεσθῶ καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας· καὶ ἐκκοπτεσθῶ καὶ τῆς κοινωνίας παντάπασιν· ὡς Σίμων ὁ Μάγος ὑπ' ἐμοῦ Πέτρου.

XXIX.

Si quis Episcopus per pecuniam hanc sit dignitatem assecutus, vel presbyter, vel diaconus, deponatur et ipse et qui eum ordinavit, et a comunione etiam omnino exscindatur, ut Simon Magus a me Petro.—Lib. i. c. 17.

λ'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατῆς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρεσθῶ καὶ ἀφοριζέσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ ἅπαντες.

XXX.

Si quis Episcopus secularibus principibus usus, per eos Ecclesiam adeptus sit, deponatur et segregetur, et omnes qui illi communicant.—Lib. ii. c. 4.

λα'.

Εἴ τις πρεσβύτερος, καταφρονήσας τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, χωρὶς συναγάγῃ, καὶ θυσιαστήριον ἕτερον πῆξῃ, μηδὲν κατεγνωκῶς τοῦ ἐπισκόπου ἐν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καθαι-

XXXI.

Si quis presbyter, contempto proprio Episcopo, seorsim collectas egerit, et alterum altare fixerit, Episcopo suo in religione et justitia nulla in re a

ρείσθω ὡς φίλαρχος· τύραννος γὰρ ἐστίν. Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί, καὶ ὅσοι ἂν αὐτῷ προσθῶνται. Οἱ δὲ λαϊκοὶ ἀφοριζέσθωσαν. Ταῦτα δὲ μετὰ μίαν, καὶ δευτέραν, καὶ τρίτην παράκλησιν τοῦ ἐπισκόπου γινέσθω.

λβ΄.

Εἴ τις πρεσβύτερος ἢ διάκονος ὑπὸ ἐπίσκοπου γένηται ἀφορισμένος, τοῦτον μὴ ἐξεῖναι παρ' ἑτέρου δεχθῆναι, ἀλλ' ἢ παρὰ τοῦ ἀφορίσαντος αὐτὸν, εἰ μὴ ἂν κατὰ συγκυρίαν τελευτήσῃ ὁ ἀφορίσας αὐτὸν ἐπίσκοπος.

λγ΄.

Μηδένα τῶν ξένων ἐπισκοπῶν, ἢ πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων ἄνευ συστατικῶν προσδέχεσθαι· καὶ ἐπιφερομένων αὐτῶν, ἀνακρινέσθωσαν· καὶ ἂν μὲν ᾧσιν κήρυκες τῆς εὐσεβείας, προσδέχεσθωσαν. Εἰ δὲ μή γε, τὰ πρὸς χρείαν αὐτοῖς ἐπιχορηγήσαντες, εἰς κοινωσίαν αὐτοῦς μὴ προσδέξῃσθε. Πολλὰ γὰρ κατὰ συναρπαγὴν γίνεται.

λδ΄.

Τοὺς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναι χρῆ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἠγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδὲν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· ἐκεῖνα δὲ μόνον πράττειν ἕκαστον, ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικίᾳ ἐπιβάλλει, καὶ

se condemnato, deponatur, ut ambitiosus: est enim tyrannus. Similiter etiam et reliqui clerici, et quotquot ei accesserunt. Laici autem segregentur. Hæc vero post unam, alteramque, et tertiam Episcopi admonitionem fiant. —Lib. ii. c. 10.

XXXII.

Si quis presbyter vel diaconus ab Episcopo sit segregatus, non liceat alii eum suscipere, quam qui ipsum segregavit: nisi forte mortuus sit Episcopus, qui eum segregavit.

XXXIII.

Nullus externorum Episcoporum, vel presbyterorum, vel diaconorum sine commendatiis recipiatur. His vero allatis, examinentur: et si fuerint præcones pietatis, recipiantur. Sin minus, iis quæ sunt necessaria illis exhibitis, ad communionem eos ne admittatis. Multa enim per sur-reptionem fiunt.

XXXIV.

Episcopus uniuscujusque gentis nosse oportet illum qui in eis est primus, et existimare eum ut caput, et nihil facere, quod sit magni momenti, præter illius sententiam; illa autem sola facere unumquemque,

ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις. Ἄλλὰ μὴδὲ ἐκεῖνος ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιείτω τι· οὕτω γὰρ ὁμόνοια ἔσται, καὶ δοξασθήσεται ὁ Θεὸς διὰ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ Πατὴρ διὰ Κυρίου ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι. Ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

quæ ad suam parochiam pertinent, et pagos qui ei subsunt. Sed nec ille absque omnium sententia aliquid agat. Sic enim erit concordia, et glori- ficabitur Deus per Dominum Jesum Christum; et Pater per Dominum in Spiritu Sancto. Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus.—Lib. ii. cap. 5; lib. i. cap. 4.

λέ.

Ἐπίσκοπον μὴ τολμᾶν ἔξω τῶν αὐτοῦ ὄρων χειροτονίας ποιῆσθαι, εἰς τὰς μὴ ὑποκειμένας αὐτῷ πόλεις ἢ χώρας· εἰ δὲ ἐλεγχθεῖη τοῦτο πεπονηκῶς παρὰ τὴν τῶν κατεχόντων τὰς πόλεις ἐκείνας ἢ χώρας γνώμην, καθαιρεῖσθω καὶ αὐτὸς καὶ οὐς ἐχειροτόνησεν.

Episcopus ne audeat extra suos fines ordinationes facere in urbibus aut pagis ei non subjectis. Sin autem hoc fecisse convictus fuerit, præter eorum sententiam, qui tenent urbes illas vel pagos, deponatur et ipse, et quos ordinavit.

λς'.

Εἴ τις χειροτονηθεὶς ἐπίσκοπος μὴ καταδέχοιτο τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν φροντίδα τοῦ λαοῦ τὴν ἐγγεγραμμένην αὐτῷ, τοῦτον ἀφωρισμένον τυγχάνειν, ἕως ἂν καταδέξῃται ὡσαύτως καὶ πρεσβύτερος καὶ διάκονος. Εἰ δὲ ἀπελθὼν μὴ δεχθῆ, οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, ἀλλὰ παρὰ τὴν τοῦ λαοῦ μοχθηρίαν, αὐτὸς μενέτω ἐπίσκοπος, ὁ δὲ κληρὸς τῆς πόλεως ἀφοριζέσθω, ὅτι τοιοῦτου λαοῦ ἀνυποτάκτου παιδεύται οὐκ ἐγένοντο.

Si quis ordinatus Episcopus non suscipiat ministerium et curam populi sibi commissam, sit segregatus, donec eam susceperit. Similiter etiam presbyter et diaconus. Sin autem profectus non susceptus fuerit, non sua quidem voluntate, sed propter populi improbitatem, ipse maneat Episcopus: clerus autem civitatis segregetur, quod ejusmodi insolentis populi correctores non fuerunt.

λζ'.

Δεύτερον τοῦ ἔτους σύνοδος γινέσθω τῶν ἐπισκόπων, καὶ ἀνακρινέτωσαν

Bis in anno fiat Episcoporum Synodus, et inter se exa-

ἀλλήλως τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας, καὶ τὰς ἐμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς ἀντιλογίας διαλυέτωσαν· ἅπαξ μὲν, τῇ τετάρτῃ ἑβδομάδι τῆς Πεντηκοστῆς, δεύτερον δὲ Ὑπερβερεταίου δωδεκάτῃ.

λγ.

Πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ ἐπίσκοπος ἔχεται τὴν φροντίδα, καὶ διοικεῖται αὐτὰ ὡς τοῦ Θεοῦ ἐφορῶντος· μὴ ἐξεῖναι δὲ αὐτῷ σφετερίζεσθαι τι ἐξ αὐτῶν, ἢ συγγενέσιν ἰδίῳ τὰ τοῦ Θεοῦ χαρίζεσθαι· εἰ δὲ πένητες εἶεν, ἐπιχορηγεῖται ὡς πένησιν, ἀλλὰ μὴ προφάσει τούτων τὰ τῆς ἐκκλησίας ἀπεμπωλείτω.

λδ.

Οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου μὴδὲν ἐπιτελείτωσαν· αὐτῆς γὰρ ἐστὶν ὁ πεπιστευμένος τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου, καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν λόγον ἀπαιτηθῆσόμενος.

μ.

Ἔστω φανερὰ τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου πράγματα (εἰ δὲ ἴδια ἔχει) καὶ φανερὰ τὰ κυριακά· ἴν' ἐξουσίαν ἔχη τὰ ἴδια τελευτῶν ὁ ἐπίσκοπος, οἷς βούλεται, καὶ ὡς βούλεται, καταλείψαι, καὶ μὴ προφάσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων διαπίπτειν τὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἔσθ' ὅτε γυναῖκα καὶ παῖδας κεκτημένου, ἢ συγγενεῖς ἢ οἰκέτας. Δίκαιον γὰρ παρὰ Θεῶ

minent dogmata religionis, et incidentes ecclesiasticas controversias dirimant: semel quidem quarta hebdomade Pentecostes, secundo autem Hyperberetæi duodecimo.— Lib. ii. cap. 10.

XXXVIII.

Omnium rerum ecclesiasticarum Episcopus curam gerat, et eas administret tanquam Deo intuente. Ne liceat autem ex iis aliquid sibi vindicare, vel propriis cognatis quæ Dei sunt largiri. Si autem sint pauperes, ut pauperibus suppeditet, sed non eorum prætextu vendat quæ sunt Ecclesiæ.

XXXIX.

Presbyteri et diaconi sine sententia Episcopi nihil perficiant, ipse enim est, cujus fidei populus Domini concreditus est, et a quo pro animabus eorum ratio exigetur.

XL.

Manifestæ sint Episcopi res propriæ (siquidem res habet proprias) et manifestæ res Dominicæ. Ut sit in potestate morientis Episcopi propria, quibus vult, et ut vult, relinquere, et non rerum ecclesiasticarum occasione res Episcopi intercidant, qui nonnunquam uxorem habet, et liberos,

καὶ ἀνθρώποις, τὸ μῆτε τὴν ἐκκλησίαν ζημίαν τινὰ ὑπομένειν ἀγνοίᾳ τῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων, μῆτε τὸν ἐπίσκοπον ἢ τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς προφάσει τῆς ἐκκλησίας δημεύεσθαι, ἢ καὶ εἰς πράγματα ἐμπίπτειν τοὺς αὐτῶ διαφέροντας, καὶ τὸν αὐτοῦ θάνατον δυσφημίας περιβάλλεσθαι.

vel cognatos, vel famulos. Est enim justum apud Deum, et homines, ut nec Ecclesia damnatum aliquod accipiat propter rerum Episcopi ignorationem, nec Episcopus vel ejus cognati Ecclesiae occasione proscribantur, vel in negotia litesve incidant qui ad eum attinent, et ejus mortem maledictis prosequantur.—Lib. i. cap. 4.

μᾶ.

Προστάσσομεν τὸν ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῶν τῆς ἐκκλησίας πραγμάτων· εἰ γὰρ τὰς τιμίας τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς αὐτῶ πιστευτέον, πολλῶ ἂν δέοι περὶ τῶν χρημάτων ἐντέλλεσθαι, ὥστε κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν πάντα διοικεῖσθαι, καὶ τοῖς δεομένοις διὰ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ἐπιχορηγεῖσθαι μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πάσης εὐλαβείας· μεταλαμβάνειν δὲ καὶ αὐτὸν τῶν δεόντων (εἴ γε δέοιτο) εἰς τὰς ἀναγκαίας αὐτοῦ χρείας καὶ τῶν ἐπιξενουμένων ἀδελφῶν, ὡς κατὰ μηδένα τρόπον αὐτὸν ὑστερεῖσθαι. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ Θεοῦ διετάξατο, τοὺς τῶ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντας ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου τρέφεσθαι· ἐπεὶ περὶ οὐδὲ στρατιώτης ποτὲ ἰδίῳις ὀψωνίοις ὄπλα κατὰ πολέμιων ἐπιφέρειται.

Jubemus Episcopum rerum Ecclesiae potestatem habere, si enim pretiosae hominum animae sunt ei credendae, multo magis committendae sunt pecuniae, ut in ejus sit potestate omnia administrare, et iis, qui egent, per presbyteros et diaconos subministrare, cum Dei timore, et omni religione: quietiam (si sit opus) in necessarium suum usum accipere, et fratrum qui hospitio excipiuntur, ita ut ipse nullo modo egeat. Lex enim Dei statuit, ut qui altari assident, ex altari alantur; quandoquidem nec miles unquam suo viatico adversus hostes progreditur.—Lib. ii. cap. 4.

μβ.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, κύβρις σχολάζων, καὶ

XLII.

Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, aleis et ebrieta-

μέθαις, ἢ παυσάσθω, ἢ καθαιρείσθω.

tibus vacans, vel desistat, vel deponatur.

μγ'.

XLIII.

Ἰποδιάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, τὰ ὅμοια ποιῶν, ἢ παυσάσθω, ἢ ἀφοριζέσθω ὡσαύτως καὶ λαϊκοί.

Hypodiaconus, vel lector, vel cantor, similia faciens, vel desistat, vel segregetur. Similiter et laici.

μδ'.

XLIV.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, τόκους ἀπαιτῶν τοὺς δανιζομένους, ἢ παυσάσθω, ἢ καθαιρείσθω.

Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, usuras exigens a debitoribus, vel desistat, vel deponatur.

με'.

XLV.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, αἰρετικοῖς συνευξάμενος μόνον, ἀφοριζέσθω· εἰ δὲ καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς ὡς κληρικοῖς ἐνεργῆσαι τι, καθαιρείσθω.

Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, qui cum hæreticis solum comprecatus est, segregetur. Sin autem iis tanquam clericis aliquid operari permiserit, deponatur.

μς'.

XLVI.

Ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, αἰρετικῶν δεξαμένους βάπτισμα, ἢ θυσίαν, καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν. Τίς γὰρ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν; ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου;

Episcopum, vel presbyterum, qui hæreticorum baptismum vel sacrificium admiserit, deponi jubemus. Quæ est enim conventio Christi cum Belial? vel quæ pars est fidei cum infidei?—Lib. ii. capp. 10, 12.

μζ'.

XLVII.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, τὸν κατὰ ἀλήθειαν ἔχοντα βάπτισμα, ἐὰν ἄνωθεν βαπτίση, ἢ τὸν μολυσμένον παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἐὰν μὴ βαπτίση, καθαιρείσθω, ὡς γελῶν τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου, καὶ τὸν

Episcopus, vel presbyter eum, qui vere habet baptismum, si de integro baptizaverit, vel si eum, qui ab impiis pollutus est, non baptizaverit, deponatur, ut qui irrideat crucem

θάνατον, καὶ μὴ διακρίνων ἱερέας
ψευδιερέων.

Domini et mortem, et non dis-
cernat sacerdotes a falsis sa-
cerdotibus.—Lib. ii. cap. 12.

μῆ.

Εἴ τις λαϊκὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα
ἐκβαλῶν ἢ ἑτέραν λάβοι, ἢ παρὰ
ἄλλου ἀπολελυμένην, ἀφοριζέσθω.

XLVIII.

Si quis laicus, sua ejecta
uxore, vel aliam acceperit, vel
ab alio solutam, segregetur.

μθ.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος,
κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου διάταξιν μὴ
βαπτίση εἰς Πατέρα, καὶ Υἱὸν,
καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλ' εἰς τρεῖς
ἀνάρχους, ἢ τρεῖς Υἱούς, ἢ τρεῖς
Παρακλήτους, καθαιρείσθω.

XLIX.

Si quis Episcopus, vel pres-
byter, ex Domini ordinatione
non baptizaverit in Patrem, et
Filium, et Spiritum Sanctum,
sed in tres principii expertes,
vel tres Filios, vel tres Para-
cletos, deponatur.

ν.

Εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος
μὴ τρία βαπτίσματα μιᾶς μυστήσεως
ἐπιτελέσῃ, ἀλλὰ ἓν βάπτισμα εἰς
τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου διδόμενον,
καθαιρείσθω· οὐ γὰρ εἶπεν ὁ Κύριος,
Εἰς τὸν θάνατόν μου βαπτίσατε·
ἀλλὰ, Πορευθέντες μαθητεύσατε πάν-
τα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς
εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ
Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

L.

Si quis Episcopus, vel pres-
byter non tria unius mysterii
baptismata perfecerit, sed
unum baptismum, quod datur
in mortem Domini, deponatur.
Non enim dixit Dominus, In
mortem meam baptizate; sed,
Euntes docete omnes gentes,
baptizantes ipsos in Nomine
Patris, et Filii, et Spiritus
Sancti.—Lib. i. cap. 17; lib. ii.
cap. 6.

να.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος,
ἢ διάκονος, ἢ ὄλωσ τοῦ καταλόγου
τοῦ ἱερατικοῦ, γάμου, καὶ κρεῶν
καὶ οἴνου, οὐ δι' ἄσκησιν, ἀλλὰ διὰ
βδελυρίαν ἀπέχεται, ἐπιλαθόμενος
ὅτι πάντα καλὰ λίαν, καὶ ὅτι

LI.

Si quis Episcopus, vel pres-
byter, vel diaconus, vel omnino
ex numero sacerdotali, a nup-
tiis, et carnibus, et vino, non
propter exercitationem, sed
propter abominationem absti-

ἄρσεν και θῆλυ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ βλασφημῶν διαβάλλει τὴν δημιουργίαν, ἢ διορθούσθω, ἢ καθαιρείσθω, και τῆς ἐκκλησίας ἀποβαλλέσθω ὡσαύτως και λαϊκός.

νβ΄.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, τὸν ἀποστρέφοντα ἀπὸ ἀμαρτίας οὐ προσδέχεται, ἀλλ' ἀποβάλλεται, καθαιρείσθω ὅτι λυπεῖ τὸν Χριστὸν, τὸν εἰπόντα, Χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῶ μετανοοῦντι.

νγ΄.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν ἑορτῶν οὐ μεταλαμβάνει κρεῶν και οἴνου, βδελυσσόμενος, και οὐ δι' ἄσκησιν, καθαιρείσθω, ὡς κεκαυτηριασμένος τὴν οἰκείαν συνείδησιν, και αἴτιος σκανδάλου πολλοῖς γινόμενος.

νδ΄.

Εἴ τις κληρικὸς ἐν καπηλείῳ φωραθείη ἐσθίων, ἀφοριζέσθω πάρεξ τοῦ ἐν πανδοχείῳ ἐν ὁδῷ δι' ἀνάγκην καταλύσαντος.

νε΄.

Εἴ τις κληρικὸς ὑβρίσει τὸν ἐπί-

net, oblitus quod omnia valde bona, et quod masculinum et femininum fecit Deus hominem; sed blasphemans calumniatur opificium, vel corrigatur, vel deponatur, et ex Ecclesia ejiciatur. Similiter et laicus.

LII.

Si quis Episcopus vel presbyter, eum, qui a peccatis convertitur, non recipit, sed ejicit, deponatur: quoniam Christum molestia afficit, dicentem, Gaudium est in caelo propter unum peccatorem poenitentiam agentem.—Lib. ii. cap. 7.

LIII.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, in festis diebus carnem et vinum non sumit, abhorrens, et non propter exercitationem, deponatur, ut qui habeat inustam conscientiam propriam, et multis sit offensionis causa.

LIV.

Si quis clericus in caupona comedens deprehensus fuerit, segregetur: praeterquam si in publicum diversorium in via propter necessitatem diverterit.

LV.

Si quis clericus Episcopum

σκοπον, καθαιρείσθω. Ἄρχοντα γὰρ τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

contumelia affecerit, deponatur. Principi enim populi tui non maledices.

νς'.

Εἴ τις κληρικὸς ὑβρίσει πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἀφοριζέσθω.

LVI.

Si quis clericus contumelia affecerit presbyterum, vel diaconum, segregetur.

νζ'.

Εἴ τις κληρικὸς χωλὸν, ἢ κωφὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ τὰς βάσεις πεπληγμένον χλευάσει, ἀφοριζέσθω ὡσαύτως καὶ λαϊκός.

LVII.

Si quis clericus claudum, vel surdum, vel cæcum, vel eum, cui vitiosus est incessus, irriserit, segregetur. Similiter et laicus.

νη'.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος ἀμελῶν τοῦ κλήρου, ἢ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ παιδεύων αὐτοὺς τὴν εὐσέβειαν, ἀφοριζέσθω ἐπιμένων δὲ τῇ ἀμελείᾳ καὶ ῥαθυμίᾳ, καθαιρείσθω.

LVIII.

Episcopus, vel presbyter, qui cleri vel populi curam non gerit, et eos pietatem non docet, segregetur: et si negligentia et socordia perseveret, deponatur.

νθ'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, τινὸς τῶν κληρικῶν ἐνδεοῦς ὄντος, μὴ ἐπιχορηγεῖ τὰ δέοντα, ἀφοριζέσθω ἐπιμένων δὲ, καθαιρείσθω, ὡς φρονέσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

LIX.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, cum sit aliquis ex clericis egenus, ea quæ sunt necessaria non suppeditat, segregetur: perseverans autem deponatur, ut qui fratrem suum interfecerit.

ξ'.

Εἴ τις τὰ ψευδεπίγραφα τῶν ἀσεβῶν βιβλία, ὡς ἅγια, ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας δημοσιεύει, ἐπὶ λύμῃ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου, καθαιρείσθω.

LX.

Si quis falso inscriptos impiorum libros tanquam sanctos in Ecclesia publicat, ad populi et cleri perniciem, deponatur.—Lib. ii. c. 7.

ξά.

Εἴ τις κατηγορία γένηται κατὰ πιστοῦ, πορνείας, ἢ μοιχείας, ἢ ἄλλης τινὸς ἀπηγορευμένης πράξεως, καὶ ἐλεγχθεῖη, εἰς κληῆρον μὴ προσαγέσθω.

ξβ'.

Εἴ τις κληρικὸς διὰ φόβον ἀνθρώπινον Ἰουδαίου, ἢ Ἑλλήνου, ἢ αἰρετικοῦ, ἀρνήσεται, εἰ μὲν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀποβαλέσθω· εἰ δὲ τὸ ὄνομα τοῦ κληρικοῦ, καθαιρείσθω. Μετανοήσας δὲ, ὡς λαϊκὸς δεχθήτω.

ξγ'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὄλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ φάγη κρέα ἐν αἵματι ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ θηριάλωτον, ἢ θνησιμαῖον, καθαιρείσθω. Τοῦτο γὰρ ὁ νόμος ἀπέειπεν. Εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, ἀφοριζέσθω.

ξδ'.

Εἴ τις κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς, εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων, ἢ αἰρετικῶν προσεύξασθαι, καὶ καθαιρείσθω, καὶ ἀφοριζέσθω.

ξε'.

Εἴ τις κληρικὸς ἐν μάχῃ τινὰ κρούσας ἀπὸ τοῦ ἐνὸς κρούσματος

LXI.

Si adversus fidelem aliqua accusatio intendatur, fornicationis, vel adulterii, vel alicujus alius prohibita actionis, et convictus fuerit, ad clerum ne provehatur.

LXII.

Si quis clericus propter metum humanum Judæi, vel Græci, vel hæretici, negaverit, si quidem nomen Christi, ejiciatur: sin nomen clerici, deponatur. Pœnitentiam vero agens, ut laicus recipiatur.—Lib. ii. cap. 7.

LXIII.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel omnino ex numero sacerdotali comederit carnem in sanguine animæ suæ, vel quid a feris captum, vel morticinum, deponatur. Hoc enim lex prohibet. Si autem sit laicus, segregetur.—Lib. ii. cap. 7.

LXIV.

Si quis clericus vel laicus in synagogam Judæorum, vel hæreticorum introierit ad orandum, et deponatur, et segregetur.

LXV.

Si quis clericus in jurgio quempiam pulsans, uno ictu

ἀποκτείνῃ, καθαιρείσθω διὰ τὴν προπέτειαν αὐτοῦ· εἰ δὲ λαϊκός, ἀφοριζέσθω.

ξδ'.

Εἴ τις κληρικὸς εὐρεθῆ τὴν κυριακὴν ἡμέραν νηστεύων, ἢ τὸ σάββατον (πλὴν τοῦ ἐνὸς μόνου) καθαιρείσθω. Εἰ δὲ λαϊκός, ἀφοριζέσθω.

ξε'.

Εἴ τις παρθένον ἀμνήστειτον βιάσμενος ἔχοι, ἀφοριζέσθω μὴ ἐξεῖναι δὲ αὐτῷ ἑτέραν λαμβάνειν, ἀλλ' ἐκείνην κατέχειν ἣν ἡρετίσατο, καὶ πενιχρὰ τυγχάνῃ.

ξη'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, δευτέραν χειροτονίαν δέξεται παρὰ τινος, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας· εἰ μὴ γε ἄρα συσταίῃ, ὅτι παρὰ αἱρετικῶν ἔχει τὴν χειροτονίαν. Τοὺς γὰρ παρὰ τῶν τοιούτων βαπτισθέντας, ἢ χειροτονηθέντας, οὔτε πιστοὺς, οὔτε κληρικοὺς εἶναι δυνατὸν.

ξθ'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, τὴν ἀγίαν τεσσαρακοστὴν τοῦ Πάσχα οὐ νηστεύει, ἢ τετράδα, ἢ παρασκευὴν, καθαιρείσθω, ἐκτὸς εἰ μὴ δι' ἀσθένειαν σωματικὴν

interemerit, ob impotentis animi sui effrænationem, deponatur: laicus vero si fuerit, segregetur.

LXVI.

Si quis clericus deprehendatur die Dominico jejunans, vel Sabbato (præter unum solum) deponatur. Si vero laicus, segregetur. — Lib. ii. cap. 7.

LXVII.

Si quis virginem non de sponsam vi allata habet, segregetur: ei autem aliam accipere non liceat; sed illam retinere, quam elegit, etiamsi pauper sit.

LXVIII.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, secundam ordinationem ab aliquo susceperit, deponatur et ipse, et qui ordinavit: nisi utique constiterit, quod ab hæreticis ordinationem habeat. Qui enim ab eis baptizati vel ordinati sunt, ut fideles, vel clerici sint, fieri non potest.

LXIX.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel lector, vel cantor, sanctam Paschæ Quadragesimam non jejumat, vel quartam feriam, vel Parasceuen, præterquam si propter

ἐμποδίζοιτο. Εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, ἀφοριζέσθω.

imbecillitatem corporalem impediatur, deponatur. Si vero laicus, segregetur.

ό.

LXX.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὄλως τοῦ καταλόγου τῶν κληρικῶν, νηστεύει μετὰ Ἰουδαίων, ἢ ἐορτάζει μετ' αὐτῶν, ἢ δέχεται παρ' αὐτῶν τὰ τῆς ἐορτῆς ξένια, (οἶον ἄζυμα, ἢ τι τοιοῦτον) καθαιρείσθω. Εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, ἀφοριζέσθω.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel omnino ex clericorum catalogo, jejumat cum Judæis, vel cum ipsos festos dies egit, vel ab ipsis festi xenia accipit, (ut verbi gratia azyma, vel quid tale) deponatur. Si vero sit laicus, segregetur.

οά.

LXXI.

Εἴ τις Χριστιανὸς ἔλαιον ἀπενέγκοι εἰς ἱερὸν ἐθνῶν, ἢ εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων, ἐν ταῖς ἐορταῖς αὐτῶν, ἢ λύχνους ἄπτει, ἀφοριζέσθω.

Si quis Christianus oleum deferat in templum gentium, vel in synagogam Judæorum, in eorum festis, vel lucernam accendit, segregetur.

οβ.

LXXII.

Εἴ τις κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς ἀπὸ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἀφέληται κηρὸν, ἢ ἔλαιον, ἀφοριζέσθω.

Si quis clericus vel laicus a sancta Ecclesia ceram vel oleum auferat, deponatur.— Lib. ii. cap. 8.

ογ.

LXXIII.

Σκεῦος χρυσοῦν, ἢ ἀργυροῦν, ἀγιασθὲν, ἢ ὀθόνην, μηδεὶς ἔτι εἰς οἰκείαν χρῆσιν σφετεριζέσθω παράνομον γάρ. Εἰ δὲ τις φωραθείη, ἐπιτιμάσθω ἀφορισμῶ.

Vas aureum, vel argenteum, sanctificatum, vel velum, nemo amplius in suum usum convertat: injustum enim est. Si quis autem deprehensus fuerit, multetur segregatione.—Lib. ii. cap. 8.

οδ.

LXXIV.

Ἐπίσκοπον κατηγορηθέντα ἐπὶ τινι παρὰ ἀξιοπίστων ἀνθρώπων,

Episcopum a viris fide dignis ob aliquid accusatum,

καλεῖσθαι αὐτὸν ἀναγκαῖον ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων. Καὶ μὲν ἀπαντήσῃ, καὶ ὁμολογήσῃ, ἢ ἐλεγχθεῖσθαι, ὀρί-
ζεσθαι τὸ ἐπιτίμιον· ἐὰν δὲ καλού-
μενος μὴ ὑπακούσῃ, καλείσθω καὶ
δεύτερον, ἀποστελλομένων ἐπ' αὐτὸν
δύο ἐπισκόπων· ἐὰν δὲ καὶ οὕτω
μὴ ὑπακούσῃ, καλείσθω καὶ τρίτον,
δύο πάλιν ἐπισκόπων ἀποστελλο-
μένων πρὸς αὐτὸν. Ἐὰν δὲ καὶ
οὕτως καταφρονήσῃ μὴ ἀπαντήσῃ,
ἢ σύνοδος ἀποφαινέσθω κατ' αὐτοῦ
τὰ δοκοῦντα, ὅπως μὴ δόξῃ κερ-
δαίνειν φυγοδικῶν.

ipsum ab Episcopis vocari
necesse est: et si se quidem
stiterit, et confessus, vel con-
victus fuerit, statuatur pœna.
Si autem vocatus non paruerit,
secundo etiam vocetur, missis
ad eum Episcopis duobus:
si autem sic etiam non obe-
dierit, vocetur et tertio, duo-
bus ad eum rursus missis
Episcopis. Si autem vel sic
aspernans se non stiterit, Syn-
odus ea quæ videntur ad-
versus eum pronunciet, ne
lucrifacere videatur, dum ju-
diciū subterfugit.—Lib. i.
cap. 5.

οέ.

Εἰς μαρτυρίαν τὴν κατὰ ἐπι-
σκόπου αἰρετικὸν μὴ προσδέχεσθαι,
ἀλλὰ μηδὲ πιστὸν ἓνα μόνον. Ἐπι-
στόματος γὰρ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων
σταθῆσεται πᾶν ῥῆμα.

LXXV.

In testimonium adversus
Episcopum hæreticus ne ad-
mittatur: sed nec unus solus
fidelis. In ore enim duorum
vel trium testium stabit omne
verbum.

ος'.

Ὅτι οὐ χρὴ ἐπίσκοπον τῷ
ἀδελφῷ, ἢ τῷ υἱῷ, ἢ ἐτέρῳ συγ-
γενεὶ χαριζόμενον, εἰς τὸ ἀξίωμα
τῆς ἐπισκοπῆς χειροτονεῖν ὃν βού-
λεται. Κληρονόμους γὰρ τῆς ἐπι-
σκοπῆς ποιεῖσθαι οὐ δίκαιον, τὰ τοῦ
Θεοῦ χαριζόμενον πάθει ἀνθρωπίνῳ·
οὐ γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν
ὑπὸ κληρονόμους ὀφείλει τιθέναι·
εἰ δὲ τις τοῦτο ποιήσῃ, ἄκυρος μὲν
ἔστω ἡ χειροτονία, αὐτὸς δὲ ἐπιτι-
μάσθω ἀφορισμῷ.

LXXVI.

Quod non oportet Episco-
pum fratri, vel filio, vel alio
cognato gratificantem, ad epi-
scopatus dignitatem quem vult
ordinare. Episcopatus enim
hæredes facere justum non
est, ea quæ Dei sunt humano
affectu largientem. Non enim
licet Ecclesiam Dei in hæredes
conferre. Si quis autem hoc
fecerit, irrita quidem sit ordi-
natio, ipse autem segregatione
multetur.

οζ'.

Εἴ τις ἀνάπηρος ἢ τὸν ὀφθαλμὸν, ἢ τὸ σκέλος πεπληγμένος, ἄξιος δὲ ἐστὶν ἐπίσκοπῆς, γινέσθω· οὐ γὰρ λώβη σώματος αὐτὸν μιάίνει, ἀλλὰ ψυχῆς μολυσμός.

οή'.

Κωφὸς δὲ ὢν καὶ τυφλὸς, μὴ γινέσθω ἐπίσκοπος· οὐκ ὡς μεμιασμένος, ἀλλ' ἵνα μὴ τὰ ἐκκλησιαστικά παρεμποδίζοιτο.

οθ'.

Ἐάν τις δαίμονα ἔχη, κληρικὸς μὴ γινέσθω· ἀλλὰ μὴδὲ τοῖς πιστοῖς συνευχέσθω. Καθαρθεῖς δὲ, προσδεχέσθω, καὶ, ἐὰν ἢ ἄξιος, γινέσθω.

π'.

Τὸν ἐξ ἐθνικοῦ βίου προσελθόντα, καὶ βαπτισθέντα, ἢ ἐκ φαύλης διαγωγῆς, οὐ δίκαιόν ἐστι παρ' αὐτὰ προχειρίζεσθαι ἐπίσκοπον. Ἄδικον γὰρ, τὸν μὴδέπω πείραν ἐνδειξάμενον ἐτέρων εἶναι διδάσκαλον· εἰ μὴπω κατὰ θεῖαν χάριν τοῦτο γένηται.

πά'.

Εἴπομεν ὅτι οὐ χρὴ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον καθιέναι ἑαυτὸν εἰς δημοσίας διοικήσεις, ἀλλὰ προσευκαίρειν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς χρεῖαις· ἢ πειθέσθω οὖν τοῦτο μὴ ποιῆν, ἢ καθαιρεῖσθω· οὐδεὶς γὰρ δύναται

LXXVII.

Si quis oculo orbatus, vel femore oblæsus sit, episcopatu autem dignus est, fiat. Non enim corporis damnum eum polluit, sed animæ inquinatio.

LXXVIII.

Qui vero surdus est et cæcus, ne fiat Episcopus: non ut pollutus, sed ne ecclesiastica impediatur.

LXXIX.

Si quis dæmonem habeat, ne fiat clericus, sed neque cum fidelibus precetur. Purgatus autem recipiatur, et, si sit dignus, fiat.

LXXX.

Eum qui ex vita gentili accesserit, et baptizatus fuerit, vel ex improba vivendi ratione, non est æquum protinus Episcopum fieri. Iniquum enim est, ut, qui sui nondum experientiam ostenderit, aliorum sit magister: nisi forte hoc divina gratia fiat.

LXXXI.

Diximus non oportere Episcopum, vel presbyterum seipsum ad publicas administrationes demittere, sed in ecclesiasticis negotiis versari: vel ergo ita non facere persua-

δυσὶ κυρίοις δουλεύειν, κατὰ τὴν κυριακὴν παρακέλευσιν.

deatur, vel deponatur. Nemo enim potest duobus dominis servire, secundum Domini præceptum.—Lib. ii. cap. 8.

πϛ'.

Οἰκέτας εἰς κληρὸν προχειρίζεσθαι ἀνευ τῆς τῶν δεσποτῶν συγγνώμης οὐκ ἐπιτρέπομεν, ἐπὶ λύπῃ τῶν κεκτημένων· οἴκων γὰρ ἀνατροπὴν τὸ τοιοῦτον ἐργάζεται. Εἰ δὲ ποτὲ καὶ ἄξιος φανεῖται ὁ οἰκέτης πρὸς χειροτονίαν βαθμοῦ, οἶος καὶ ὁ ἡμέτερος Ὀνήσιμος ἐφάνη, καὶ σύγχωρήσουσιν οἱ δεσπότες, καὶ ἐλευθερώσουσιν, καὶ τοῦ οἴκου ἐξαποστείλωσι, γινέσθω.

LXXXII.

Servos in clerum provehi sine venia dominorum non permittimus in possessorum molestiam. Domorum enim eversionem illud efficit. Si quando autem etiam dignus servus visus fit, qui ad gradum eligatur, qualis noster quoque visus est Onesimus, ac domini concesserint, et liberaverint, et ædibus emiserint, fiat.—Lib. i. cap. 17.

πγ'.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος στρατεία σχολάζων, καὶ βουλόμενος ἀμφοτέρω κατέχειν, Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν καὶ ἱερατικὴν διοίκησιν, καθαιρείσθω. Τὰ γὰρ Καίσαρος, Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.

LXXXIII.

Episcopus, vel presbyter, vel diaconus exercitui vacans, et utraque retinere volens, Romanum scilicet magistratum, et sacerdotalem administrationem, deponatur. Quæ enim sunt Cæsaris, Cæsari; et quæ Dei sunt, Deo.—Lib. ii. cap. 8.

πδ'.

Ὅς τις ὑβρίσει βασιλέα ἢ ἀρχοντα παρὰ τὸ δίκαιον, τιμωρίαν τινύτω. Καὶ εἰ μὲν κληρικὸς, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

LXXXIV.

Quisquis regem vel principem præter jus contumelia affecerit, pœnas luat. Et si sit quidem clericus, deponatur: si vero laicus, segregetur.

πέ'.

Ἐστω ὑμῖν πᾶσι κληρικοῖς καὶ λαϊκοῖς βιβλία σεβάσμια καὶ ἅγια·

LXXXV.

Sint vobis omnibus clericis et laicis libri venerandi et

τῆς μὲν παλαιᾶς διαθήκης, Μωυ-
σέως πέντε, Γένεσις, Ἔξοδος, Λευϊτι-
κὸν, Ἀριθμοὶ, Δευτερονόμιον. Ἰησοῦ
υἱοῦ Ναυῆ, ἓν. Κριτῶν ἓν. Ῥούθ
ἓν. Βασιλειῶν τέσσαρα. Παραλει-
πομένων τῆς βίβλου τῶν ἡμερῶν
δύο. Ἐσδρά δύο. Ἐσθήρ ἓν.
Μακκαβαίων τρία. Ἰώβ ἓν.
Ψαλτηρίου ἓν. Σολομῶντος τρία,
Παροιμίαι, Ἐκκλησιαστής, Ἄσμα
ἁσμάτων. Προφητῶν δεκαδύο.
Ἡσαίου ἓν. Ἰηρημίου ἓν. Ἰεζε-
κιήλ ἓν. Ἐν Δανιήλ. Ἐξωθεν
δὲ ὑμῶν προσιστορεῖσθω, μανθάνειν
ὑμῶν τοὺς νέους τὴν σοφίαν τοῦ πο-
λυμαθοῦς Σιράχ. Ἡμέτερα δὲ,
τοῦτ' ἐστὶ, τῆς καινῆς διαθήκης,
Εὐαγγέλια τέσσαρα, Ματθαίου,
Μάρκου, Λουκᾶ, Ἰωάννου. Παύλου
ἐπιστολαὶ δεκατέσσαρες. Πέτρου
ἐπιστολαὶ δύο. Ἰωάννου τρεῖς.
Ἰακώβου μία. Ἰούδα μία.
Κλήμεντος ἐπιστολαὶ δύο. Καὶ
αἱ διαταγαὶ ὑμῶν τοῖς ἐπισκόποις
δι' ἐμοῦ Κλήμεντος ἐν ὀκτῶ βι-
βλίοις προσπεφωνημένοι, ἃς οὐ χρῆ
δημοσιεύειν ἐπὶ πάντων, διὰ τὰ ἐν
αὐταῖς μυστικά. Καὶ αἱ Πράξεις
ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων.

sancti, Veteris quidem Testa-
menti, Mosis quinque, Genesis,
Exodus, Leviticus, Numeri,
Deuteronomium. Jesu filii
Naue unus. Judicum unus.
Ruth unus. Regnorum qua-
tuor. Paralipomenon, id est,
derelictorum libri dierum, duo.
Esdræ duo. Esther unus.
Maccabæorum tres. Job unus.
Psalterii unus. Solomonis
tres, Proverbia, Ecclesiastes,
Canticum Canticorum. Pro-
phetarum XII. Esaiæ unus.
Jeremiæ unus. Iezechielis
unus. Danielis unus. Extrin-
secus autem a vobis intelliga-
tur, debere vestros adoles-
centes discere Sapientiam eru-
ditissimi Sirach. Nostri autem,
id est, Novi Testamenti, Evan-
gelia quatuor, Matthæi, Marcī,
Lucæ, Joannis. Pauli Epistolæ
quatuordecim. Petri Epistolæ
duæ. Joannis tres. Jacobi
una. Judæ una. Clementis
Epistolæ duæ: et Constitu-
tiones vobis Episcopis per me
Clementem in octo libris editæ,
quæ non sunt omnibus divul-
gandæ, propter ea quæ sunt
in eis mystica. Et Actus
nostri Apostolorum.—Lib. ii.
cap. 9; lib. i. cap. 17.

ELENCHUS CAPITUM

LIBRI PRIMI.

CAP. I.

I. *Ecclesia Christiana quare a Domino instituta.* II. *Eadem hodie in schismata et controversias discerpta, quæ ortum plerumque habent ex humani ingenii imbecillitate, qua ad extrema ruere proclives sumus.* III. *Clarissimum hujus rei documentum in controversia de Canonibus Apostolorum. Turriani et Dallæi extremæ de iis sententiæ.* IV. *Nostra inter eas media, ab Anonymo Observatore, eo tantum quod in Dallæanam non ad amussim quadret, impugnata.* V. *Temeraria Observatoris assertio, episcopalem auctoritatem Ignatii Epistolis et Canonibus Apostolorum præcipue inniti. Eam aliunde quam ex Ignatii Epistolis satis constare paucis indicatur.* VI. *Eandem auctoritatem ante Canones Apost. juxta nostram sententiam conditos obtinuisse ipse Observator, aliique ejusdem Oppugnatores concedunt. Quam propterea illis inniti, inconsideratissima temeritate affirmatur.* VII. *Occasio hujus scribendi tractatus ab Observatore data.* VIII. *Ejusdem scopus ac partitio* 1

CAP. II.

I. *Nostra de Canonibus Apost. sententia, eos a Catholicis secundi tertiique seculi Synodis sancitos statuens.* II. *Hæc sententia duabus observationibus explicatur, quarum prima est, frequentes istis etiam seculis, æque ac postea, habitas fuisse Synodos, quibus altiora quæque tractata sunt: quod probatur.* III. *Altera observatio est, nihil in Can. Apost. haberi, quod ecclesiasticæ istorum temporum disciplinæ non exacte respondet.* IV. *Hinc ergo hi Canones nihil aliud nobis videntur, quam primitivarum Synodorum decreta. Quod de nonnullis eorum certe constat.* V. *Non ab uno sed a pluribus Conciliis conditi fuerunt. Et a diversis etiam viris collecti. Unde orta est in numero eorum diversitas. Ecclesiastici etiam a nonnullis vocantur, ab aliis Apostolici et Apostolorum. Utriusque nomenclaturæ ratio.* VI. *Synodii primitivæ ex Apostolorum traditionibus controversias determinare, legesque ferre solebant.*

Hinc Canonibus hisce ab iis sancitis Apostolorum nomen inscriptum. VII. Nostra de horum Canonum antiquitate, quæ sola controvertitur, sententia. Hincmarus Remensis eandem olim tenuit. Sed Joannes Dallæus aliter sensit: cujus opinio hic discutitur 12

CAP. III.

- I. Canonum Apost. antiquitas a nobis asserta, ex quarti quintique nondum adulti seculi testimoniis satis probetur. Ea in duas classes reducuntur. II. Egregium S. Athanasii de antiquis Ecclesiæ Canonibus testimonium. Quod de aliis quam Apostolicis intelligi non posse ostenditur. III. Aliud ex ejusdem Patris operibus pro Canonibus Apostolicis petitum argumentum. IV. S. Basilius suum etiam testimonium hisce Canonibus Apost. tribuit, in Canonica sua ad Amphilochium Epistola, Canone III. XII. necnon primo 21

CAP. IV.

- I. Synodus Nicæna Canones Apost. vidit, quod probatur e Can. Nic. I. II. V. Nonnullos etiam e Canonibus Apost. explicat, et confirmat, ut patet e Canonibus Nicænis IX. et X. cum Apostolicis LXI. et LXII., necnon ex Apostolicis XIV. et XV. cum Nicænis XV. et XVI. collatis. II. Canones Antiocheni eadem præcipiunt quæ Apostolici. Eodem etiam ordine plerumque observato, ut ex collatione utriusque collectionis liquet. III. Canones Antioch. ex Apostolicis formatos esse probatur, primo e stylo, qui in Apostolicis simplex est, in Antiochenis copiosus et paraphrasticus. IV. Idem probatur e Can. Antioch. IX. Primus gentis cujusque Episcopus non ante quartum seculum dictus est Metropolitanus. V. Probatur etiam e Can. Antioch. XX. Mendum in dicto Canone deprehenditur, et emendatur. Quare Synodus Antioch. primam quotannis Synodum alio peragendam tempore, quam Nicæna, decrevit. VI. Idem probatur e duobus ultimis Can. Antiochenis, de bonis Ecclesiæ. Primitiva Ecclesia nullos nisi ex fidelium oblationibus redditus habuit. Latifundia ei non nisi post Constantinum M. concessa. VII. Idem denique probatur ex eo, quod Can. Apost. aliorum Canonum nunquam mentionem faciant; Antiocheni sæpe. VIII. Quo hæc omnia clarius elucescant, inquiritur in Canonum Ant. occasionem. Synodus ista ex Arianis constabat. Baronii aliorumque error ex Julii verbis male intellectis. Paulo ante hanc Synodum S. Athanasius Ecclesiæ Alexandrinæ restitutus, et Paulus C.P. Episcopus creatus est. IX. Synodus Antioch. Canones suos contra catholicos designavit. Quod ut occultius fieret, antiquos Canones renovavit, iisque novos contra S. Athanasium et Paulum C.P.

interseruit, ut ejus restitutio et hujus creatio invalida redderetur. X. Hinc tota Canonum Antiochenorum occasio et historia eruitur 28

CAP. V.

- I. *Synodus Gangrena ecclesiasticos Canones ab Eustathianis violatos asserit: quos eosdem esse atque Apostolicos probatur. II. Synodum C.P., An. Dom. CCCLXXXII. habitam, Canones Apost. vidisse, et citasse ostenditur. III. Eosdem a Synodo Carthaginensi iisdem fere diebus celebrata laudatos esse probatur. IV. Canones Apostolici præcipiunt Episcopum tertio citandum esse, priusquam a Synodo judicetur. Hinc probatur dictos Canones tertio generali Concilio cognitos fuisse, utpote a quo Nestorius tertio citatus est: et Canones ecclesiastici id præcepisse ab eodem perhibentur. V. Eodem argumento probatur hosce Canones notos fuisse Synodo C.P. Eutychen, et quartæ generali Dioscorum tertio citanti. VI. Aliis argumentis hos Canones Synodo Chalcedonensi visos et confirmatos esse demonstratur 53*

CAP. VI.

- I. *Canones Apostolicos eosdem esse atque ecclesiasticos a Patribus citatos e summa inter eos convenientia satis constat. II. Canones hi nonnunquam sub ipso Apostolorum et Apostolicorum nomine laudati sunt. Quod probatur primo Alexandri Alexandrini testimonio. III. Constantinus M. Imp. Canonem Apostolicum ab Eusebio servatum laudat, eundemque et a mandatis Dei et a Canonibus ecclesiasticis distinguit. IV. Julius P.R. Canones Apostolorum in Gregorii ordinatione in sedem Alexandrinam violatos asseruit. V. Canones Apostolici a Concilio Constantinopoli A.D. CCCXCIV. habito, verbis conceptis laudati sunt. VI. Idem in Actis Concilii Ephesini Apostolici etiam diserte vocantur. VII. Egregium Theodosii Imp. hisce Canonibus, Apostolicis ab eo dictis, redditum testimonium 68*

CAP. VII.

- I. *Testimonia hactenus allata Canonum Apost. antiquitatem satis probant: utpote quibus nihil desideratur. Etiam si unus et alter sufficerent, nos multos testes adduximus. II. Testes a nobis adducti non obscuri fuerunt viri, sed celeberrimi ex Imperatoribus, Patribus, et Conciliis. III. Omnia ex iis recitata de antiquis Canonibus testimonia Apostolicis una perspicue inveniuntur. IV. Nonnulli ex antiquis a nobis adductis testibus Canones hosce Apostolicos et Apostolorum diserte vocarunt. Quod summam eorum antiquitatem evincit 79*

CAP. VIII.

- I. Canones Apost. *sexto incunte seculo vulgo noti erant.* II. Dionysius Exiguus *initio istius seculi L. priores* Apost. Canones *Latine reddidit, suumque de iis testimonium dedit.* III. *Iisdem diebus* Jo. Antiochenus *hos Canones et suæ Canonum collectioni et Nomocanoni inseruit, eosque reliquis anteposuit. Hinc probatur hos Canones Codici Canonum Ecclesiæ Orientalis tunc temporis præfixos fuisse, et quidem sub Apostolorum nomine.* IV. *Codex Canonum Ecclesiæ Orientalis Canonibus* Apost. *longe ante* Jo. Antiochenum *præmunitus fuit: quod ex ipsius verbis ostenditur.* V. *Eodem tempore ipse Justinianus Imperator horum, ut ab Apostolis traditorum, Canonum meminit, eosque confirmavit.* VI. *Ex ejusdem Imperatoris verbis hos Canones longe ante istud seculum conditos fuisse evincitur.* VII. *Ab istis demum temporibus Canones Apost. unum cum synodalibus Codicem constituerunt, a Synodo Trullana confirmatum, et ab eo usque in Oriente obtinentem.* VIII. *Secunda Nicæna Synodus, et Ecclesia Orientalis, Synodum istam Trullanam, a qua confirmati sunt hi Canones, universalem esse judicavit* 83

CAP. IX.

- I. *Ἀνακεφαλαίωσις* *argumentorum, quibus nostra de Canonum Apost. antiquitate sententia innititur.* II. *Adversariorum de ea re sententia* Gelasii *P. R. decreto præcipue fundatur.* III. *Nihil certi ex isto decreto inferri potest. Non liquet saltem Canones Apost. in eo antiquitus memoratos fuisse. Hincmarus Remensis contrarium asseruit.* IV. *Dallæana verbi 'misit' cum 'omisit' in Hincmaro commutatio, quam absurda sit, et frustranea.* V. *Aliis contra Hincmari verba exceptionibus respondetur.* VI. *Ut Observator particulam 'nec' in iisdem Hincmari verbis transposuit, quo ad suas ea partes trahat, quod absurdissimum esse ostenditur.* VII. *Etsi demus Gelasium Canones Apost. inter Apocryphos rejecisse, nihil ex eo contra nostram de iis sententiam concludi potest* 97

CAP. X.

- I. *Dallæi et Observatoris exceptionibus contra testimonia pro Canonum Apost. antiquitate modo respondendum.* II. *Exceptiones Dallæanæ Turrianicam magis quam nostram sententiam attingunt. Ubi nostram attingunt, facile diluantur.* III. *Dallæi exceptio contra testimonium S. Athanasii: qua nostræ sententiæ subscribit potius quam adversatur.* IV. *Testimonium S. Basili defenditur. Ratio ista, 'Non vindicabis bis in id ipsum,' Canonum Apost. XXV. alia quam primi conditoris manu*

adjecta videtur. V. S. Basilium rationem istam Canonis annexam vidisse probabile est. VI. S. Basilius aliam insuper istius sanctionis rationem reddit, ad quam legis conditores respexisse ei videntur. Unde vis Dallæanæ exceptionis contra hoc testimonium tota evertitur. VII. Alia S. Basilii testimonia ab exceptionibus Dallæanis vindicantur . . . 108

CAP. XI.

I. Synodi Nicænæ testimonium pro Canonibus Apost., ex primo ipsius Canone de Eunuchis petum, defenditur. II. Quæ contra alia ejusdem Synodi testimonia excipiuntur, paucis discutuntur. III. Synodi Antiochenæ testimonia vindicantur. Quare Canones Apostolorum sub numeris, quibus distincti sunt, antiquitus non laudati fuerunt. IV. Palmaria contra testimonia a nobis adducta exceptio, ex eo sumpta, quod omnes antiquiores a Synodis citati Canones inter Apostolicos non inveniantur. V. E quatuor istiusmodi productis Canonibus contra duos excipitur, viz. Syn. Nic. XVIII. et Neocæsar. XV., ut huc minime pertinentes. VI. Reliquos duos, sive Nic. XIII., et Ancyr. XXI., Dallæi causam non promovere ostenditur. VII. A Canonibus Apost. injuste exigitur, ut omnes ab antiquis Synodis laudati Canones inter eos invenirentur. VIII. Aliæ a Dallæo contra testimonia e Synodis Nic. et Antioch. allatæ exceptiones diluuntur. IX. Discutiuntur quæ Observator in hac disputatione observanda præscribit. X. Quam temere sibi proposuit Observator, omnia pro Canonibus Apost. testimonia despectui habere, quamdiu Canones a Synodis laudati ad alia quæcunque scripta vel etiam ad priscam consuetudinem referantur. XI. Non mirum est, quod Canones Apost. a Synodo Antioch. renovati fuerint . . . 117

CAP. XII.

I. Synodi Gangrensis testimonium pro Canonibus Apost. vindicatum asseritur. II. Testimonium Synodi Constantinopolitanæ a quatuor Observatoris exceptionibus defenditur. III. Eusebii locum ab Observatore adductum nihil ad rem facere probatur. IV. Concilii Carthaginensis testimonium vindicatur. V. Alia e Synodis Ephesina et Chalcedonensi testimonia, quibus adversarii nihil responderunt. VI. Concilium Chalcedonense per τοὺς πάλαι κανόνας, nec Antiochenos, nec Carthaginenses, sed Apostolicos solos intelligere potuit . . . 136

CAP. XIII.

I. Alexandri Alexandrini *testimonium vindicatur. Is nec ad Eliberitanos nec ad Arelatenses Canones respexit.* II. *Canon non scriptus non potuit ab Alexandro dici Apostolicus. Ad locum Epiphani de hac re respondetur.* III. Constantini M. *Imp. testimonium defenditur. Canon Apostolicus ab eo memoratus de Apostolorum traditione intelligi non potest. Et si ita intelligatur, nihil nostræ opinioni adversatur.* IV. *Contra Julii P. R. testimonium nihil objectum.* V. *Concilii C.P. testimonium Observator sex oppugnavit exceptionibus, quarum prima nihil est quam vel concessio vel petitio principii.* VI. *Secunda exceptio de dissonantia inter Canones Apost. et C.P. refellitur; ut et tertia de Balsamone, Zonara, ac Aristeno, Canones Apost. hic non citantibus. Synodus Carthaginiensis nec Can. Apostolicis nec decreto C.P. adversatur.* VII. *Ad quartam exceptionem sæpe responsum est. Et quinta τὸ ἐν ἀρχῇ postulat.* VIII. *Ultima exceptio diluitur. Patres C.P. nec ad Canones Antiochenos respexerunt, nec ad Nicænos. S. Hieronymi locus explicatur.* IX. *Testimonium Synodi Ephesinæ defenditur. In eo nec Nicænus nec C.P. Canon indicatur, sed Apostolicus.* X. *Contra illustre Theodosii Imp. testimonium a nobis adductum nihil ab adversariis exceptum est* . 149

CAP. XIV.

I. Justiniani *Imp. et Jo. Antiocheni testimonia vindicanda restant.* II. *Licet Justinianus post an. Dom. CCCCLI. imperare cœperit, ejus tamen testimonium summo jure in hac causa admittatur, ut doctissimorum istius ætatis virorum sententia innixum.* III. *Qualem exceptionem contra Imp. testimonium ex Oraculis Sibyllinis formavit Observator. Quantum sit discriminis inter Justinianum de Canonibus Apostolorum, et Justinum de Sibyllarum Carminibus disserentem.* IV. *Sibyllina Oracula, quæ hodie circumferuntur, longe alia sunt atque ea, quæ a Justino M. aliisque antiquis laudata fuerant. Proinde ex iis contra hæc disputare iniquum est.* V. *Carmina Sibyllina, a Justino M. citata, ante an. Dom. CXXXVIII. facta fuisse, ex eo satis constet, quod ab ipso tanta confidentia citentur, et in toto terrarum orbe exstare dicantur.* VI. *Alii ejusdem ætatis scriptores, præter Justinum M., Sibyllina Oracula laudarunt. Insigne de iis testimonium ex Origene petitur.* VII. *Clementis Alexandrini de D. Paulo Sibyllam citante verba, ab alieno, in ea nuper conjecto, sensu vindicata.* VIII. *Clementem Romanum Sibyllæ Oracula vidisse ac citasse pro-*

babile est. IX. Eadem ante an. Dom. CXXXVIII. exstitisse ex Josepho, Strabone, aliisque probatur. X. Antiqua Sibyllæ Oracula igne in Capitolio absumpta sunt, aliaque variis e locis illuc postea transportata, quæ in Christianorum manus venire potuerunt. XI. Vera de istis sententia contra Blondellum explicata et asserta. XII. Quam futilis sit Observatoris responsio ex Carminibus Sibyllinis sumpta, e præmissis evincitur. XIII. Constantinum M. de Sibyllarum Oraculis, et Justinianum de Apostolorum Canonibus magnifice locutum esse, mirum nemini videatur. XIV. Justinianus Imp. hos Canones ipsis Apostolis adscribens non elevat, sed confirmat, nostram de iis opinionem 172

CAP. XV.

I. Jo. Antiocheni testimonium ab Observatoris exceptionibus defenditur. Canones Apost. Nomocanoni ante eum inserti fuerunt. II. Nomocanon quid proprie vulgoque significet. Jo. Antiochenus Nomocanonem componere non potuit, nec quosvis ei Canones inserere. Neque hoc in se suscepit. III. Etsi Justinianus et Jo. Antiochenus hos Canones ipsis Apostolis adscripserint, nostra tamen ex eorum testimonio sententia clare satis evincitur, Dallæana autem penitus evertitur. IV. Inter Gelasii P.R. nostramque de Canonibus Apost. sententiam nulla est ἀσυστασία 197

CAP. XVI.

I. Quare Canones Apost. Codici Canonum Ecclesiæ universæ non sunt inserti. II. Eum, qui Codicem istum composuit, eos tantum Canones, quos Synodus Nicæna edidit vel recepit, quique postea sanciti sunt, colligere in animo habuisse probatur. III. Canones Ancyрани et Neocæsarienses Codici propterea inserti sunt, quod a Synodo Nicæna recepti. Idem dici nequit de Sardicensibus a secunda Synodo, ut Patribus Florentinis visum est, receptis. Ipsi secundæ generalis Synodi Canones Codici non sunt inserti ante quartam Chalcedone habitam. Synodi Florentinæ testimonium in hac causa vindicatur. IV. Etsi Canones Ancyрани et Neocæsarienses non fuissent a Synodo Nicæna confirmati, Codici tamen inserendi erant, ut iisdem diebus editi. V. Canones Apost. primitivæ ante Synodum Nicænam Ecclesiæ disciplinam exhibere asseritur. Collectores Canonum Ecclesiæ universæ nullam Apostolicos memorandi occasionem habuerant. VI. Nullum ex antiquis istius Ecclesiæ decretis Codici Ecclesiæ Africanæ insertum est. D. Cyprianus nihil de transmarinis appellationibus statuit. Non

*opus erat, ut antiquior istius Ecclesiae Codex novo conjungeretur, vel in eo commemoraretur. VII. Ex eo, quod Synodi antiquae Canones Apost. non nominatim memorarunt, non sequitur eos tunc non exstitisse. VIII. Canones Apost. Patribus Nicænis, Antiochenis, etc. incognitos fuisse, neuti-
quam ex eo sequitur, quod ab istis indicato Canonum numero non laudentur. Omnia antiquiorum Conciliorum Acta interciderunt 205*

CAP. XVII.

- I. Ex eo quod Eusebius et Hieronymus horum Canonum non meminerunt, nihil contra eorum antiquitatem concludi posse exinde evincitur, quod nec alios antiquos Canones memorarunt. II. Canones Apostolici post Synodum Nicænam in desuetudinem abire cæperunt, aliis eorum loco substitutis. Ita tamen ut illorum memoria non penitus interciderit. III. Hi Canones antiquitus Ecclesiastici sæpius vocati sunt. IV. Primi eorum conditores in animo non habuerunt, ut hi Canones ab ipsis Apostolis sanciti crederentur. Canones XXIX., L., LXXXII., et LXXXV., quibus Apostolorum nomen subindicatur, corruptos ac interpolatos esse ostenditur. V. Quatuor illegitimis, quas Observator e præmissis suis infert, consequentiis breviter respondetur. VI. Libri primi epilogus 224*

CODICIS CANONUM ECCLESIAE PRIMITIVÆ

VINDICATI AC ILLUSTRATI,

LIBER PRIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Synopsis.

- I. *Ecclesia Christiana quare a Domino instituta.*
- II. *Eadem hodie in schismata et controversias discerpta, quæ ortum plerumque habent ex humani ingenii imbecillitate, qua ad extrema ruere proclives sumus.*
- III. *Clarissimum hujus rei documentum in controversia de Canonibus Apostolorum. Turriani et Dallæi extremæ de iis sententiæ.*
- IV. *Nostra inter eas media, ab Anonymo Observatore, eo tantum quod in Dallæanam non ad amussim quadret, impugnata.*
- V. *Temeraria Observatoris assertio, Episcopalem auctoritatem Ignatii Epistolis et Canonibus Apostolorum præcipue inniti. Eam aliunde quam ex Ignatii Epistolis satis constare paucis indicatur.*
- VI. *Eandem auctoritatem ante Canones Apost. juxta nostram sententiam conditos obtinuisse ipse Observator, alique ejusdem Oppugnatores concedunt. Quam propterea illis inniti, inconsideratissima temeritate affirmatur.*
- VII. *Occasio hujus scribendi tractatus ab Observatore data.*
- VIII. *Ejusdem scopus ac partitio.*

I. QUI primam Ecclesiæ Christianæ institutionem, maturo, ut par est, judicio contemplatur, eamque cum hodierno ipsius statu comparat, satis admirari nequit, quo tandem fato evenerit, ut Ecclesia tantis fundata miraculis, tamque

perspicuis ac necessariis instructa præceptis, in tot unquam schismata dilaceraretur, quot ubique per eam hodie grassari contigit. Enimvero unicus Ille fundator hujus Ecclesiæ, Dominus ac Servator noster Jesus Christus, nihil aliud in ea constituenda Sibi proposuit, quam ut homines per eam ad verum Dei cultum, atque ad sempiternam adeo felicitatem dirigeret. Qua de causa, licet mors Ejus ad nostram salutem promerendam æque valuisset, si proximo post nativitatem Ipsius momento, ac si longo post tempore, eam perpessus esset; nihilominus in natura nostra Sibi assumpta triginta circiter annos transegit, priusquam mundo Se patefecerit, nec prius adhuc vitam pro nobis deposuit, quam aliud triennium plus minus hic complevisset. Quod temporis spatium cum hominibus in sua ipsorum natura versari dignatus est; partim ut divinam Suam potentiam pariter ac doctrinam miraculis confirmaret: partim ut homines veram erga Deum pietatem, et erga se invicem justitiam ac caritatem tam exemplo Suo quam præceptis edoceret, eosque certiores faceret, qua ratione Deum per Sua Solius merita placatum sibi propitiumque habeant: partim denique ut Ecclesiæ ex humano genere Sibi collectæ fundamenta jaceret, quæ postea per universum terrarum orbem propagata, viam hominibus indicaret, qua ad summam, cujus a natura sunt capaces, beatitudinem ascendant: ad quam propterea quicumque in Christianam hanc societatem admissi sunt, unice aspirare debent; et summis viribus eniti, ut, subacto carnis imperio, se totos observandis Christi præceptis consecrent, atque adeo cœlesti per Eum gloria potiantur. Et quidem cum inter omnes conveniat Christianos, neminem e cœlo exclusum fore, qui clarissime promulgatis in Evangelio legibus sincere obtemperaverit, mirum cuipiam videatur, si non omnes qui Christi nomen præ se ferunt, hoc unum studeant et prosequantur, ut æternæ istius vitæ ac salutis participes fiant, quam Unigenitus Dei Filius proprio Ipsius sanguine humano generi comparavit.

II. Verumenimvero si sacram hanc Ecclesiam ut ubique gentium hodie constitutam attentis oculis perlustremus, eam in partes et factiones adeo discerptam videre est, ut parum absit, quin fides a Christo ei concredita in superfluas ac inanes quæstiunculas tota evanuerit. Multo enim maxima

pars eorum qui membra illius se profitentur, susque deque habitis Evangelii mandatis, nihil fere aliud curant aut meditantur, quam ut controversias de religione vel agitandas moveant, vel motas agitent, et huic vel illi earum parti aliquo modo patrocinentur. Quo factum est, ut, rescissa Ecclesiæ unitate, in certas quasdam sectas et diversas disciplinæ formulas se disjungant, quæ singulæ peculiare sibi opiniones habent, de quibus propagandis majori urgentur sollicitudine, quam de Ipso Deo sincere pieque colendo: idque licet non raro de re nihili instituantur, ut parum intersit, an quis ex ingenio suo addat iis vel demat fidem. Hoc saltem extra dubium est, utramque opinionis cujuslibet controversæ partem veram esse non posse. Sed quanto una ad rei veritatem accedit, tanto altera ab ea distet necesse est. Sæpius etiam accidit, ut neutra pars dissidens fidem mereatur. Ea nimirum est humani ingenii pravitas, is animi præceps impetus, ut ad extrema ruere plus nimio proclives simus. Si qua nobis opinio minus arrideat, ab ea aliquantulum discedere haud contenti, in contrariam prorsus sententiam præcipites ferimur, quæ vero plurimum æque abhorret atque ea a qua discessimus. Et ad hanc fere classem pleræque quæstiones ecclesiasticæ, tanto fervore hisce diebus agitatae, facile reducantur. Istiusmodi enim sunt, quæ media via tutissime dirimantur; sed, ea derelicta, in extremas utrinque partes vulgo abitur, summo studio ac ingenii acumine propugnatas. Quemadmodum olim etiam in Ecclesia accidit. Cum Nestorius enim duas esse in Christo personas æque ac naturas, divinam scilicet et humanam, impie asseruisset, Eutyches, in hæresi ista oppugnanda exercitatus, in aliam ex adverso ei oppositam delapsus est, duas in Christo incarnato naturas æque ac personas negans. Idem ante oculos nobis etiamnum versatur in omnibus fere controversiis, quibus Ecclesia Christiana hodie sollicitatur. Ex immoderato enim partium studio devicti homines, vix citius ex uno se errore expedire possunt, quin protinus in contrarium vacillent: Ut e sexcentis videre licet extremis utrinque opinionibus, ex iis præsertim, quibus Ecclesia Anglicana in medio constituta ultro citroque exercitatur.

III. Aliis autem, quæ plurima proferri possunt, in præsententi prætermisissis, clarissimum hujus rei specimen habemus

in controversia ista, quæ hisce meditandis occasionem præbuit. Nimirum Franciscus Turrianus, Jesuita, librum singularem edidit, quo probare conatus est, Canones vulgo Apostolorum dictos, ab ipsis Apostolis constitutos, et a sanctissimo eorum discipulo Clemente Romano literis mandatos, atque in eam quam hodie habemus formam redactos esse.¹ Hanc opinionem vir egregie doctus, et in antiquitate, præsertim ecclesiastica, versatissimus, Joannes Dallæus, multis, iisque solidissimis, argumentis refutavit.² Sed, quod commune est hominum etiam eruditissimorum fatum, in refellenda ista Turriani sententia summe occupatus, præ nimio incensi in eam animi ardore, eo tandem devenit, ut omni asseveratione affirmarit, hanc Canonum collectionem non tantum non ab ipsis Apostolis, vel a viris Apostolicis compositam esse, sed ab hæretico nescio quo tenebrione consarcinatam, eamque nec ante quintum illudque adultum a Christo incarnato seculum Ecclesiæ Christianæ innotuisse, et quinto exeunte jam primum exstitisse, publicarique cœptam esse. Quod quidem non est a delira Turriani opinione tantum recedere, verumetiam in aliam ei ex diametro contrariam sese præcipitare.

IV. Cum nos itaque Pandectis Canonum edendis operam daremus, inter annotationes in hosce S. Apostolorum vocatos Canones elucubrandas, in veram certamque eorum antiquitatem inquirere necessarium duximus: et pensiculatis utrinque argumentis, mediam inter duas istas extremas, Turrianicam scilicet et Dallæanam, opiniones amplexi sumus. Hos scilicet Canones nec ab ipsis Domini Apostolis, An. Dom. XLV. ut vult Turrianus, constitutos esse, nec tamen quinto exeunte seculo eos primum exstitisse vel publicari cœptos esse, ut hariolatus est Dallæus, sed medio inter ea tempore, secundo videlicet exeunte, vel tertio saltem ineunte seculo constitutos

¹ [Francisci Turriani, Societatis JESU, adversus Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus Apostolorum et Epistolis Decretalibus Pontificum Apostolicorum, Libri quinque. Ad illustriss. et reverendiss. DD. Stanislaum Hosium, S.R.E. Cardinalem et Episcopum Varmiensem. Cum privilegio Serenissimi Magni Principis Hetruriæ. Flo-

rentiæ, ex officina Bartholomæi Sermartelli. MDLXXII.]

² [Joannis Dallæi de Pseudepigraphis Apostolicis, seu libris octo Constitutionum Apostolicarum apocryphis, Libri III. Hardervici, ex officina Johannis Tollii, Academiae Typographi. Anno MDCLIII.]

pariter editosque fuisse: Quam nostram ut firmiorem redderem opinionem, non solum rationes protuli, quibus fundata est, verum etiam clarissimi Dallæi argumentis, quæ quovis ei modo repugnare visa sunt, plenissima, ut opinatus sum, responsa dedi. Verumenimvero Anonymus, nescio quis, vir sane haud mediocri eruditione ac doctrina,³ ægre ferens tanto viro, quantus ipsi visus est Dallæus, aliquid humani attributum esse, calamum in me propterea strinxit, quod ejus hac in re opinionem in quæstionem vocaverim. Hanc enim unicam ipse profert rationem, quare Observationes in annotationes nostras in Canones S. Apostolorum edidit,⁴ nempe *ut justa tanti viri nomini et famæ solvat parentalia.* [Cap. i. p. 2.] Quam etiam ob rem, non me solum sed et undequaque doctissimum præstantissimumque virum, Joannem Pearsonium, nunc Episcopum Cestrensem, adortus est, et Dallæum suum ab Ignatianis ejus vindiciis vindicare conatus. Quali successu tam eruditum virum opusque impetierit, non meum est disquirere. Nullus enim dubito, quin ipse ille, quem Anonymus hic Observator in certamen vocavit, Ignatianas suas

³ ["[824] *Observationes in Ignatianas Pearsonii Vindicias et in Annot. Beveregii in Canones SS. Apostolorum, Rothomagi, 1674, auctori suo Mattheo Lar-Roquano vindicantur a Jacobo Basnage, in Epistola IV., quæ adjuncta est Divi Chrysostomi Epistolæ ad Cæsarium Monachum, ab ipso editæ, p. 107. Ut refert Epistolica dissert. Dni et Patroni mei atque Scholarchæ honoratissimi D. Joh. Friderici Mayeri, de Anon. et Pseudon. ad me scripta. Quibus adde nunc serius exhibitas notas marginales verbotenus adscriptas amplissimi Dn. Præsulis Diecmanni, aliaque etiam superiorum emendant. Adde Républiq. des Lettres, 1684, Martii, p. 57.*

Notæ marginales Dris. Diecmanni. Observationes in Ignatianas Pearsonii Vindicias et in Annotationes Beveregii in Canones S. Apostolorum. Rothomagi, 1674 .8. *In harum auctorem, ut anonymum, passim incurrit Guilielmus Beveregius, in Codice Ca-*

non. Primit. Ecclesiæ vindic. et illustrato, ubi eum, p. 4, virum haud mediocri eruditione et doctrina salutat. Eundem quoque ut Dallæi nuperum hyperaspisten anonymum Georg. Bullus, Defens. Fid. Nicæn. de Æt. Divin. Filii DEI, sect. 2, p. 78, edit. Amstel. notat. Sed virum de antiquitate Ecclesiastica tot egregiis scriptis meritisimum, Matthæum Larroquanum, fœtus hujus parentem esse, dudum orbi literato innotuit. Occasionem nati hujus scripti legas in Larroquani vita, quæ postremo adversariorum sacrorum, Lugd. Bat. 1688, editorum præfixa est."—Placcii Theatrum Anonymorum et Pseudonymorum. Cap. 11. De Scrip-toribus Theologicis, vol. i. p. 149. Hamb. 1708.]

⁴ [Observationes in Ignatianas Pearsonii Vindicias, et in Annotationes Beveregii in Canones Sanctorum Apostolorum. Rothomagi, apud Joannem Lucas, prope Palatium. MDCLXXIV.]

vindicias ab omnibus ejus exceptionibus facillime vindicaverit. Nostram sane de ista quæstione rogatus sententiam, paucis asserere non vererer, omnes S. Ignatii Epistolas ab eruditissimo earum vindice propugnatas, pro veris ac genuinis Apostolici illius viri scriptis necessario habendas esse, si nihil amplius contra eas in posterum dici possit, quam hucusque dictum fuit. Cum hæc autem controversia ad nos in præsentī non pertineat, ea fortissimo Ignatii patrono dimissa, nos interim istas eruditi Anonymi Observationes examinabimus, quas in nostras Annotationes in Canones S. Apostolorum edidit.

V. Prius autem quam ipsam aggrediar controversiam, non possum non advertere, eruditum nostrum Observatorem perspicaci adeo atque acuto esse ingenio, ut ea etiam e scriptis nostris observare possit, quæ ibi nulla sunt. Observat enim nos stylum idcirco in Dallæum strinxisse, quod
 [Cap. i.] p. 2. *veriti sumus ne prostrata jaceret, quam divinam putamus⁵ divinitusque institutam, Episcoporum supra presbyteros eminentia et auctoritas, si Epistolis Ignatianis et Apostolicis Canonibus larva [penitus] detraheretur.* Undenam hoc collegerit, hariolari nequeo. Neque enim vola nec vestigium vani ac inanis hujusmodi metus in scriptis uspiam nostris apparet. Non equidem diffiteor, quin in agitanda ista, de ordinis episcopalis a presbyteratu distinctione, controversia magni ponderis merito habenda sit S. Ignatii viri Apostolici et martyris auctoritas, ut clarissimus ejusdem vindex in proœmii sui initio rectissime observavit. Hinc autem nequaquam sequitur *omnem Episcoporum ὑπεροχὴν S. Ignatii epistolis et Canonibus Apostolicis præcipue inniti*, ut eruditus Observator, omnium, ut opinor, mortalium primus somniavit.⁶ Quid enim si S. Ignatii Epistolæ in lucem nunquam prodiissent? nihil universæ Ecclesiæ traditio, nihil perpetua Episcoporum ubique gentium successio, nihil luculentissima aliorum Apostolicorum virorum de hac re testimonia, nihil denique Sacræ Scripturæ et divina ipsa S. Apostolorum oracula nos moveant, ut episcopalem auctoritatem ab ipsis Apo-

[Pear. Vin. Ign. Procem. cap. i. apud Cotel. Pat. Ap. tom. ii. p. 247, Append.]

⁵ ["Veriti scilicet, ne prostrata jaceret, quam divinam putant," &c.—P. 2.]

⁶ ["Quamobrem viri eruditi, magnique Hierarchiæ ecclesiasticæ tibicines,

Scriptorum ejusmodi, quibus præcipue innitur omnis Episcoporum ὑπεροχὴ, patrociniū suscipiunt." — Obs. in Annot. Bev. cap. i. p. 2.]

stolis derivatam esse, persuasum habeamus? Omnia, quæso, partium studia, ut prudentem decet virum, depone, et vetustissima Ecclesiæ monumenta fide sincera consule, et dic tandem nobis, quo terrarum loco Ecclesia unquam sine Episcopo presbyteris præsidente ac imperante, ante delirum hoc nostrum et præcedens seculum, constituta fuit? Cumque nihil certius, nihil apertius esse possit quam proxima post ipsos Apostolos ætate Episcopos omnibus locis ecclesiasticam suam exercuisse potestatem, cuinam, obsecro, eam acceptam retulerunt? Quisnam eos Ecclesiis quibusque primus præposuit? A quo generali Concilio, a qua provinciali Synodo supra presbyteros constituti sunt? Hancine ipsi auctoritatem sibi arroganter arripuerunt? Quis sanæ mentis tot Apostolicos viros, martyrii corona plerosque redimitos, tanti facinoris arguere et condemnare ausus sit? Quis fidissimos illos piissimosque Patres, qui mundo huic omnibusque istius cupiditatibus toti renunciaverant, quique gloriosissimam Christi causam ad necem usque defendere semper parati erant, quis illos, inquam, primam Ecclesiæ disciplinam ab Ipso Christo et Apostolis Ejus institutam immutare, seque, contra ac edocti fuerant, supra fratres suos efferre ausos fuisse opinetur? Omnem sane fidem excedit, ut viri tanta in Deum Christumque pietate præditi, quanta primos Ecclesiæ Christianæ præsidēs fuisse extra dubium est, ullam sibi in Ecclesia potestatem arrogare vellent, quam ab Ipso Christo et legatis Ejus sibi commissam esse nesciebant. Ipsi autem acerrimi paritatis presbyteranæ propugnatores negare nunquam potuerunt, sed rei veritate subacti multoties confessi sunt, secundo ineunte vel saltem non adulto a Christi Nativitate seculo, Episcopos ecclesiasticæ supra presbyteros auctoritatis compotes fuisse; eosdem tamen pie sancteque Christum coluisse, nemo inficias eat. Quomodo autem hæc sibi constant, ut primitivi illi Antistites veram erga Christum pietatem colerent, et tamen, sprete disciplinæ formula a Christo instituta, aliam prorsus instituerent, qua ipsi aliquam in Ecclesia Ejus potestatem usurparent quam Ipse Christus iis denegaverat? Hæc sane inter sese haudquaquam consistunt: ut necesse sit alterutrum asserere, vel episcopalem istam auctoritatem ab Ipso Christo et Apostolis Ejus illis concreditam esse, vel eos omnes scele-

ratissimos fuisse hypocritas, qui Christi fidem professi, leges ab Eo conditas tam projecta audacia violarunt. Quod cum nefas sit de iis vel animo cogitare qui primi fuerunt religionis nostræ assertores, eos omnem, quam supra presbyteros tenuerunt, eminentiam ac auctoritatem, ipsis Christi Apostolis acceptam retulisse, non solum confiteamur, sed et profiteamur, oportet. Quod clarius adhuc ex eo elucescit, quod iis etiam Apostolicis temporibus, non uno tantum alterove in loco, sed ubicunque disseminata est religio Christiana, episcopalis ibidem ordo a presbyteratu distinctus eique prælatus est. In omnibus enim quæ tunc temporis patebant orbis terrarum partibus, Asia scilicet Africa et Europa, Ecclesiam Christianam per Episcopos a presbyteris distinctos, secundo saltem currente seculo, administratam fuisse, antiquissima quæ exstant Ecclesiæ monumenta indubium faciunt, nec ipsi infensissimi episcopalis dignitatis adversarii inficiari unquam potuerunt. Quonam autem pacto evenire potuit, ut omnes usquequaque Ecclesiæ, Hierosolymitana, Romana, Antiochena, Alexandrina, Smyrnensis, Ephesina, et quæcunque demum ullibi constitutæ sunt, tanto a se invicem locorum intervallo disjunctæ, in unam eandemque disciplinam tam cito conspirarent, nisi eam una cum fide ab ipsis Apostolis traditam accepissent? Nemo equidem rei tam incredibili rite perpensæ fidem habeat, nisi ad Dei omnipotentiam confugiat, Cui nihil est impossibile. Qui ad eam autem se confert, eo ipso nomine episcopalem istam auctoritatem divinitus institutam esse confitetur. Quod si quis mentis errore laborans, omnes istos religiosissimos Ecclesiæ præsules, qui eam proximo post Apostolos seculo administrabant, disciplinam ab ipsis in Ecclesia relictam funditus evertisse, aliamque ejus loco, inita factione, ex proprio ingenio instituisse arbitratus fuerit, is uno ictu universam condemnabit Ecclesiam, ab eo usque tempore ad hæc nostra secula propagatam, tanquam vitiatam, corruptam, et a disciplina per Christum stabilita perpetuo degenerantem; imo vero per plusquam tredecim annorum centurias, nullam prorsus in mundo talem fuisse Ecclesiam, qualis a Christo fundata est, non minus impie quam palam et aperte affirmabit. Quod quam absurdum sit, et a fide pariter atque a pietate Christiana alienum, isti viderint, qui melius sese Ec-

clesiam Christi administrare posse jactitant, quam unquam antehac ab ipsis ejus incunabulis administrata fuit. Nobis non licet esse tanta prudentia, vel tanta potius insolentia, præditis. Cum autem in confesso habeamus, secundo saltem post Christum incarnatum seculo, eoque nondum adulto, hoc est ante quinquagesimum post ultimum Apostolorum annum, Episcopos ubique presbyteris præfuisse, nec unquam demonstrari potuerit, quando, quomodo, vel cujus tandem ope atque auctoritate, præterquam Apostolica, sacram istam præfecturam primo adepti sunt, eam non fastuosæ primorum Ecclesiæ præsulum martyrumque arrogantiae et ambitioni, sed Apostolicæ potius institutioni, meritissimo jure adjudicandam esse censemus; præsertim cum haud obscura ejusdem vestigia in ipsis Apostolorum scriptis etiamnum exstent, ut posthæc, Deo volente, demonstraturi sumus.

VI. Quamobrem non opus est, ut vereamur, *ne prostrata jaceret Episcoporum supra presbyteros eminentia ac auctoritas*, si Epistolæ ab eo conscriptæ, Sancto Ignatio abjudicentur: multo minus, si debita Apostolicis Canonibus antiquitas a nobis asserta iis denegetur. Et istis enim *omnem Episcoporum ὑπεροχὴν præcipue inniti*, satis mirari nequeo, qua tandem fronte Observator asseruerit. Ipse enim bene novit Blondellum suum aliosque strenuissimos episcopalis auctoritatis oppugnatores, etiam atque etiam confessos esse, episcopatum caput extulisse ante An. Dom. CXL. Imo quidem D. Blondellus de tempore, quo Episcopi supra presbyteros elati sunt, verba faciens, diserte ait, *Nullum momentum illustrius occurrit, in quod insignis illa mutatio commode conferri posse videatur, quam An. Christi CXXXV.*⁷

Quinetiam nec ipse eruditus Observator *distinctionem inter Episcopos et presbyteros natam esse secundo seculo inclinato et ad finem vergente diffitetur.*⁸ Nostra autem

Blondel.
Præf. ad Apo-
log. [pro.
Sent. Hier.]

Observat. in
poster. Vind.
part. [cap.
xxxii.] p. 307.

⁷ ["Restat nunc ut quo potissimum . . . anno insignis illa mutatio facta fuerit curatius indagemus . . . Nullum certe momentum illustrius occurrit, in quod commode, &c. quam anno Olympiadis 228 tertio, Christi 135, Hadriani 19."—Apologia pro Sententia Hieronymi de Episcopis et Presbyteris, autore Davide Blondel. Præfatio ad

Ecclesiarum Rectores, p. 11, 4to. Amstelodami, 1646.]

⁸ ["Dallæus enim non diserte negat quosdam secundi seculi Scriptores post natam graduum distinctionem, et postquam ex uno duo facti sunt (quod secundo seculo inclinato et ad finem vergente contigisse est verisimile), non negat, inquam, aliquod quosdam dis-

opinio, quam ille tantopere invadit et impugnat, Canones Apostolicos exeunte tantum eodem secundo seculo, vel ineunte tertio, conditos fuisse statuit. Unde palam conficitur Episcoporum supra presbyteros eminentiam, juxta suam ipsius Observatoris aliorumque ejus gregalium confessionem prius exortam fuisse, quam Canones Apostolici juxta nostram sententiam constituti essent: ac propterea hos nihil prorsus conferre ad eam stabiliendam, utpote quæ ante eos stabilita fuisse utrinque agnoscitur. Quanam itaque ratione affirmare potuit eruditus Observator, omnem Episcoporum ὑπεροχὴν Apostolicis etiam Canonibus præcipue inniti? Vel suspicari nos veritos esse, ne illa una cum horum antiquitate concideret? Si ipse quidem cum Turriano asseruissem, hosce Canones ab ipsis Apostolis sancitos esse, legitimam hoc suspicandi materiam ei præbuissem. Cum autem verbis conceptis e contra affirmassem, eos non ab ipsis Apostolis, sed a primitiva Ecclesia, labente secundo vel tertio surgente seculo, hoc est, post introductam, ut inter omnes convenit, episcopalem auctoritatem, constitutos fuisse, quis, præter unicum hunc nostrum Observatorem, aperto ore asseverare potuit, me *veritum esse, ne prostrata jaceret Episcoporum supra presbyteros eminentia atque auctoritas, si Apostolicis Canonibus larva detraheretur?* Quis potius ex hac censoria eruditi viri observatione non eliceret, eum isto solum nomine in hosce Canones tanto conatu invehi, quod Episcopi tanquam a presbyteris distincti in iis toties commemorentur? Licet enim non nobis, illi tamen, omnis Episcoporum ὑπεροχὴ iis etiam præcipue inniti videtur; ac propterea veritus, ut presbyterana paritas cum primitiva Ecclesiæ disciplina consistat, si qua veteri huic monumento fides habeatur, summis eam viribus labefactare enixus est. Quam male autem hoc in negotio operam locavit, nullus dubito, quin clarissime evincatur.

VII. Hoc autem ut effectum detur, alia hoc in loco procedendum est methodo quam qua in Annotationibus usi sumus. In iis enim elaborandis, cum nihil minus quam peculiarem integrumve de hoc subjecto tractatum edere, nobis consti-

crimen observasse inter Episcopatus et Presbyteratus vocabula." -- Obs. in Post. Vindic. Partem, cap. xxxi. pp. 306, 307.]

tutum fuerit, singula Dallæi argumenta discutere, haud operæ pretium duximus. Neque enim loci propositique ratio id postulabat. Quinetiam multo maxima eorum pars quæ Dallæus contra Canonum Apostolicorum antiquitatem scripsit, non nostram sed Turrianicam solam de iis sententiam perstringunt: Quibus proinde non opus erat nos responderemus. Cum eruditus autem Observator aliquoties affirmet clarissimum Dallæum, Turrianicis occurrendo objectionibus, pleraque etiam nostra argumenta refellisse,⁹ ejusque responsiones etiamnum valere, nisi a nobis diluantur, hinc necessarium nobis visum est, hanc de Canonum horum antiquitate quæstionem a capite usque ad calcem pertractare, ut nullus in posterum cavillandi locus supersit.

VIII. Quapropter nostram imprimis de hisce Canonibus sententiam fusius aperiemus, una cum argumentis quibus innititur. Deinde, quicquid doctissimi viri, Joannes Dallæus, et Anonymus Observator, contra ista exceperunt argumenta, ad examen revocabimus, et dissolvemus. Secundum hæc omnia discutiemus argumenta, quibus Dallæus contra horum Canonum antiquitatem militavit, eaque nostram de iis sententiam non attingere, nedum evertere, demonstrabimus: et quæcunque præterea Observator vel pro Dallæana vel contra nostram de hac re opinionem scripsit, ea, suo quodque in loco, prout occurrunt, Deo adsistente, diluemus.

⁹ [“ Ut ut est, quoniam clarissimus Dallæus pleraque Beveregii argumenta refellit Turrianicis occurrendo objectionibus.”—Obs. in Annot. Bever. cap. ii. p. 7.]

CAPUT II.

Synopsis.

- I. *Nostra de Canonibus Apost. sententia, eos a Catholicis secundi tertiique seculi Synodis sancitos statuens.*
- II. *Hæc sententia duabus observationibus explicatur, quarum prima est, frequentes istis etiam seculis, æque ac postea, habitas fuisse Synodos, quibus altiora quæque tractata sunt: quod probatur.*
- III. *Altera observatio est, nihil in Can. Apost. haberi, quod ecclesiasticæ istorum temporum disciplinæ non exacte respondet.*
- IV. *Hinc ergo hi Canones nihil aliud nobis videntur, quam primitivarum Synodorum decreta. Quod de nonnullis eorum certe constat.*
- V. *Non ab uno sed a pluribus Conciliis conditi fuerunt. Et a diversis etiam viris collecti. Unde orta est in numero eorum diversitas. Ecclesiastici etiam a nonnullis vocantur, ab aliis Apostolici et Apostolorum. Utriusque nomenclaturæ ratio.*
- VI. *Synodi primitivæ ex Apostolorum traditionibus controversias determinare, legesque ferre solebant. Hinc Canonibus hisce ab iis sancitis Apostolorum nomen inscriptum.*
- VII. *Nostra de horum Canonum antiquitate, quæ sola controvertitur, sententia. Hincmarus Remensis eandem olim tenuit. Sed Joannes Dallæus aliter sensit: cujus opinio hic discutitur.*

I. PRIMO itaque quod ad nostram spectat sententiam in Annotationibus assertam, paucis hic expediatur. Omnes enim octoginta quinque Canones Apostolorum vulgo dictos, quos Franciscus Turrianus ab ipsis Apostolis ante annum Dom. L. sancitos, Joannes autem Dallæus ab Hæretico aliquo impostore post annum Dom. CCCCL. confictos esse

affirmavit, nos, media insistentes via, eos nec ab ipsis Apostolis, nec a quovis Hæretico, nec ante annum L. nec post CCCCL. sed ab Apostolicis Catholicisque viris secundo tertioque a Christi nativitate seculo constitutos publicatosque fuisse contendimus. Non quod singula quæ nunc dierum in iis habentur verba adeo antiqua fuisse censeamus. Nihil enim dubii esse potest, quin hoc, æque ac alia quæcunque Ecclesiæ primitivæ monumenta, nonnullis in locis interpolatum fuerit, et mendis quibusdam, de quibus postea agemus, vitiatum. Verum res ipsas in dictis Canonibus comprehensas, a variis Apostolicorum virorum Synodis definitas, et ante tertium finitum seculum in istud, quod sub Canonum S. Apostolorum titulo hodie circumfertur, corpus collectas fuisse arbitramur. Usque adeo ut hæc Canonum antiquissimorum Sylloge nihil aliud nobis videatur, quam *Codex Canonum Ecclesiæ primitivæ*, per quem scilicet ecclesiastica disciplina, plurimis saltem in locis, ante consessum Nicænum administrata fuit.

II. Ad hanc nostram de Canonibus Apostolicis opinionem dilucidandam, imprimis observetur velim, complures ab ipsa etiam Apostolorum ætate Synodos passim celebratas fuisse, tribus nimirum primis Christianismi seculis, æque ac sequentibus. Cum ipsis enim Apostolis ad determinandam istam, quæ in Ecclesia recens nata exorta erat, de circumcissione et lege Mosaica Gentilibus imponenda, controversiam, in Synodo una convenire, et in ea Canonem sive ecclesiasticam de ista re legem sancire visum fuisset, hac iis premonstrata via itum est ab omnibus ipsorum successoribus, sive Episcopis, quibus Ecclesiæ ulterius propagandæ regendæque cura commissa fuit. Si qua enim quæstio de fide Christiana, vel de externa Ecclesiæ politia rite instituenda emersit, eam Episcopi, Apostolorum more, in Synodis congregati protinus determinare solebant. Ut videre est in gravi ista de Paschalis celebritatis tempore controversia, qua Ecclesia primitiva diu multumque sollicitata fuit. Ad eam enim dijudicandam, plurima passim ab Episcopis celebrata sunt Concilia, Romanum, Palæstinum, Ponticum, Gallicanum, Osroenum, aliaque ab Eusebio commemorata.¹ Et cum multæ istiusmodi

¹ [Σύνοδοι δὴ καὶ συγκροτήσεις ἐπι- μιᾷ γνώμῃ δι' ἐπιστολῶν ἐκκλησιαστικῶν σκόπων ἐπὶ ταύτων ἐγίνοντο πάντες τε δόγμα τοῖς πανταχόσε διετυποῦντο, ὡς

Hist. Eccles.
lib. v. capp.
23, 24.

quæstiones istis diebus exortæ essent, frequentes etiam iisdem dirimendis habitas fuisse Synodos, plusquam verisimile est.

Tertull. de
Jejun. adv.
Psych. cap.
xiii. [p. 552,
A.]

Ex Tertulliano enim certissime constat, dicente, *Aguntur præcepta [præterea, Pr.] per Græcias illas [illa, Pr.] certis in locis Concilia ex universis Ecclesiis, per quæ et altiora quæque in commune tractantur, et ipsa repræsentatio totius nominis Christiani magna veneratione celebratur.* E quibus etiam verbis liquet *altiora quæque* in istis Synodis tractata fuisse. In earum scilicet potestate situm erat, omnia, quæ in Ecclesia orta sunt, dubia solvere, contentiones componere, hæreticos et schismaticos contumaces Ecclesia ejicere, particulares ritus ac cæremonias in externo Dei cultu observandas e generalibus Sacræ Scripturæ axiomatis elicere ac imperare, et Canones denique sive leges ecclesiasticas condere, juxta quas Episcopi, suam quisque provinciam, administrarent. Hæc erant altiora illa quæ in primitivis Synodis tractata sunt.

III. Ad hæc observatum etiam velim, nihil in Canonibus, qui Apostolorum vulgo appellantur, decerni, quod moribus ac institutis Ecclesiæ primitivæ non ad amussim quadrat. Quicquid enim in iis constituitur secundo tertiove æræ Christianæ seculo observatum fuisse, ex Origene, Clemente Alexandrino, Tertulliano, Cypriano, aliisque istorum temporum scriptoribus, necnon ex ecclesiasticis historiis abunde constat, ut postea fusius ostensuri sumus. Omnia vero quæ in dictis Canonibus continentur, in Sacris Scripturis nusquam præscripta leguntur. Quanam itaque ratione in Apostolicam sive primitivam Ecclesiam primo inducta sunt? Furtim et fortuito ea omnia irrepsisse, nemo, ut opinor, affirmabit. Neque enim credibile est primos Ecclesiæ præsules adeo socordes fuisse et curæ sibi concreditæ negligentes, ut ritus quosvis solennes in publicum Dei cultum aut Ecclesiæ regi-

ἀν μὴδ' ἐν ἄλλῃ ποτὲ τῆς κυριακῆς ἡμέρᾳ τὸ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως ἐπιτιλοῖτο τοῦ Κυρίου μυστήριον· καὶ ὅπως ἐν ταύτῃ μόνῃ τῶν κατὰ τὸ Πάσχα ἡστυαίων φυλακτώμεθα τὰς ἐπιλύσεις. Φέρεται δ' εἰσεῖσι νῦν τῶν κατὰ Παλαιστίνην τμηκᾶδε συγκροτημένων γραφῆ, ὧν προὔτετακτο Θεόφιλος τῆς ἐν Καισαρείᾳ παροικίας ἐπίσκοπος, καὶ Νάρκισσος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις·

καὶ τῶν ἐπὶ Ῥώμης δὲ ὁμοίως ἄλλη περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, ἐπίσκοπον Βίκτορα δηλοῦσα· τῶν τε κατὰ Πόντον ἐπισκόπων, ὧν Πάλμας ὡς ἀρχαιότατος προὔτετακτο· καὶ τῶν κατὰ Γαλλίαν δὲ παροικίων, ἧς Εἰρηναῖος ἐπισκόπε· ἔτι τε τῶν κατὰ τὴν Ὀσροηνὴν καὶ τὰς ἐκείσε πόλεις.—Eus. Hist. Eccl. lib. v. cap. 23, pp. 242, 243.]

men induci permitterent, priusquam ipsi consilium de iis iniissent: ac propterea persuasissimum habemus, nihil non diserte in Sacris Scripturis præceptum, aut ab Apostolis traditum, in Ecclesia primitiva obtinuisse, quod non prius a Synodis Episcoporum approbatum fuit ac institutum. Et quandoquidem plurima hujusmodi Concilia istis temporibus passim celebrata essent, plures haud dubie Canones sive regulæ ecclesiasticæ ab iis constitutæ sunt, haud pauciores scilicet quam ritus, mores, ac cæremonia istis diebus observatæ, et nec divina nec Apostolica auctoritate prius sancitæ.

IV. Quæ cum ita sint, Apostolicos quos vocamus Canones, nihil aliud fuisse existimamus, quam statuta quædam sive decreta Synodorum, quæ per tria priora æræ Christianæ secula diversis temporibus locisque habitæ fuerunt. Quæ sententia eo probabilior redditur, quod pro comperto habeamus, nonnulla eorum, quæ in dictis Canonibus continentur, a primitivis istis Synodis constituta fuisse. Verbi gratia; Canone Apostolorum septimo cautum est, ne quis sanctum Paschæ diem ante verum æquinoctium cum Judæis celebret:² quod idem a plurimis Episcoporum Synodis secundo exeunte seculo celebratis decretum fuisse, Eusebius memoriæ tradidit.³ Præterea Canones Apostolici VI. et LXXXI. præcipiunt, ne quis Episcopus, presbyter, aut diaconus seculares curas, aut publicas administrationes suscipiat:⁴ hoc autem in Concilio Episcoporum ab antecessoribus suis sta-

Hist. Eccles.
lib. v. cap. 23.

² [Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, τὴν ἁγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν πρὸ τῆς ἱερῆς ἰσημερίας μετὰ Ἰουδαίων νηστεύει, καθαιρέσθω.—Can. Ap. vii. Pandectæ Canonum, tom. i. p. 4, F.]

³ [Ζητήσεως δὴτα κατὰ τοῦσδε οὐ σμικρῶς ἀνακινήσεις, ὅτι δὴ τῆς Ἀσίας ἀπάσης αἱ παροικίαι ὡς ἐκ παραδόσεως ἀρχαιοτέρας σιλήνης τὴν τισσαρισκαϊδεκάτην ᾤοντο δεῖν ἐπὶ τῆς τοῦ σωτηρίου Πάσχα ἱερῆς παραφυλάττειν, ἐν ἣ θύειν τὸ τρέβατον Ἰουδαίους προηγόρευτο ὡς δεῖν ἱκαντὸς κατὰ ταύτην, ὅποια δ' ἂν ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος περιτυγχάνοι, τὰς τῶν ἀσιτιῶν ἐπιλύσεις ποιῆσθαι· οὐκ ἔθους ὄντος τοῦτον ἐπιτελεῖν τὸν τρόπον ταῖς ἀνὰ τὴν λοιπὴν ἄπασαν οἰκουμένην ἐκκλησίαις, ἐξ

Ἀποστολικῆς παραδόσεως τὸ καὶ εἰς δεῦρο κρατῆσαν ἔθος φυλακτούσαις· ὡς μὴ δ' ἐτέρᾳ προσήκειν παρὰ τὴν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἡμέραν τὰς νηστείας ἐπιλύσθαι· σύνοδοι δὴ, κ. τ. λ., ut supra, p. 13. Eus. Hist. Eccl. lib. v. cap. 23, pp. 241, 242.]

⁴ [Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος κοσμικὰς φροντίδας μὴ ἀναλαμβάνειτω, εἰ δὲ μὴ, καθαιρέσθω.—Can. Ap. vi. Pan. Can. tom. i. p. 4, C.]

Ἐἴπομεν, ὅτι οὐ χρὴ ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον καθίναι ἑαυτὸν εἰς δημοσίας διοικήσεις, ἀλλὰ προσευκαίρειν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς χρεῖαις. ἢ κειθίσθω ὅν τοῦτο μὴ ποιεῖν, ἢ καθαιρέσθω.—Can. Ap. lxxxi. Pan. Can. tom. i. p. 53, D.]

Epist. lxvi. tutum fuisse D. Cyprianus attestatur.⁵ Idem dicendum est de Canone Apost. LII. quo lapsos resipiscentes ab Ecclesia recipiendos esse decernitur,⁶ hoc enim a copioso *Episcoporum numero* in unum conveniente decretum esse, ab eodem assertitur.⁷ Quinetiam Synodus Romana iisdem diebus habitata idem decrevit, ut ex Eusebio discimus.⁸ Ut de aliis sileam, quod in Canonibus Apostolorum XLVI. et XLVII. decernitur de hæreticorum Baptismo non recipiendo,⁹ id *multis annis et longa ætate* ante D. Cypriani tempora, a Synodo sub Agrippino habitata statutum fuisse, ex septuagesima tertia ejusdem Cypriani Epistola, quæ est ad Jubaianum, abunde constat.¹ Unde clarissime conficitur aliquam saltem horum Canonum partem a primitivis, ut ita loquar, Synodis constitutam esse. Quod autem de parte constat, idem de toto hoc Codice merito statuatur: omnes nimirum hosce Canones, nec S. Apostolorum præcepta, nec hæretici cujuspian figmenta, sed decreta esse Synodorum, quæ a viris Apostolicis, primis Ecclesiæ seculis celebratæ sunt. Quod nullus dubito, quin extra contro-

Epist. lli. ad Antonian.
Hist. Eccles. lib. vi. cap. 43.

⁵ [“ Cum jam pridem in Concilio Episcoporum statutum sit, ne quis de clericis et Dei ministris tutorem vel curatorem testamento suo constituat, quanto singuli divino sacerdotio honorati, et in clerico constituti, non nisi altari et sacrificiis deservire, et precibus atque orationibus vacare debeant.”—Cypr. Ep. lxvi. Pamel. i. Fell. Presbyt. et Diacon. et plebi Furnis consistentibus, p. 1. “ Quod Episcopi, antecessores nostri religiose considerantes.”—Ib. p. 2.]

⁶ [Ἐἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος τὸν ἀποστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας οὐ προσδέχεται, ἀλλ’ ἀποβάλλεται, καθαιρείσθω.—Can. Ap. lli. Pan. Can. t. i. p. 34, E.]

⁷ [“ Persecutione sopita, cum data esset facultas in unum conveniendi, copiosus Episcoporum numerus . . . in unum convenimus, et, Scripturis diu ex utraque parte prolatis, temperamentum salubri moderatione libravimus, ut nec in totum spes communicationis et pacis lapsis denegaretur; . . . sed traheretur diu poenitentia,” &c.—Cypr. Ep. lli. Pamel. iv. Fell. pp. 102, 103.]

⁸ [Ἐφ’ ᾧ (de lapsis restituendis) συνόδου μεγίστης ἐπὶ Ῥώμης συγκληθείσης.—Eus. Hist. Eccles. lib. vi. cap. 43, p. 310.]

⁹ [Ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον αἱρετικῶν δεξαμένους βάπτισμα ἢ θυσίαν καθαιρείσθαι προστάσσομεν.—Can. Ap. xlvi. Pan. Can. tom. i. p. 30, E.]

Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος τὸν κατὰ ἀλήθειαν ἔχοντα βάπτισμα ἰὼν ἄνωθεν βαπτίση, ἢ τὸν μεμολυσμένον παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἰὼν μὴ βαπτίση, καθαιρείσθω.—Can. Ap. xlvii. Pan. Can. tom. i. p. 31, B.]

¹ [“ Apud nos autem non nova aut repentina res est, ut baptizandos censeamus eos, qui ab hæreticis ad Ecclesiam veniunt, quando multi jam anni sint, et longa ætas ex quo sub Agrippino bonæ memoriæ viro convenientes in unum Episcopi plurimi hoc statuerint.”—Cypr. Ep. lxxiii. ad Jubaian. p. 199, “ Hanc vero longam ætatem,” ut ait Rigaltius in loc. “ Augustinus, libro iv. contra Don. c. 6, in paucos annos contraxit.”]

versiam esset, si acta omnium exstarent Synodorum, quæ ante Nicænam habitæ fuerunt.

V. Cum omnia vero istarum Synodorum acta jampridem perierint, ut cuique notum est, nihil certi definire possumus de loco vel tempore, quo primo editi sunt hi Canones. Hoc tantum ex ipsa eorum textura constare videtur, eos scilicet, non ab una omnes, sed a multis Synodis, iisque diversis in locis habitis, constitutos fuisse, ut in Annotationibus ostendimus.² Et præterea, ut a variis Conciliis editi, sic a diversis quoque viris collecti nobis videntur, quorum hi plures, illi pauciores collegerunt, prout eos quærendo investigare poterant. Et hinc est, quod in codice, quo usus est Dionysius Exiguus, quinquaginta soli Canones inventi sunt, et ab eodem Latine redditi, cum alii codices, iisdem etiam diebus exstantes, octoginta quinque Canones numerarent. Verum priores L. prius compacti, et reliqui XXXV. istis postea additi videntur. Non secus ac in Codice Canonum Ecclesiæ universæ accidisse liquet: qui primo Ephesinis terminatus Canonibus, postea Chalcedonensibus, Trullanis, Carthaginiensibus, aliisque quamplurimis locupletatus et exauctus est. Eodem modo, Codici Canonum Ecclesiæ primitivæ, ex L. tantum Canonibus primum conflato, alios XXXV. postea adjectos fuisse, vero nobis simillimum videtur. Ex quo autem primo collecti sunt, et in Codicem, quem præ manibus habemus, compacti, hi Ἐκκλησιαστικοὺς, illi Ἀποστολικὸς κανόνας, eos nuncuparunt: Ecclesiastici quidem vocantur, non tantum a vetustis quibusdam Synodis Patribusque, verumetiam ad calcem Apostolicarum Constitutionum quibus subjungi solent, ubi hi Canones hunc titulum præ se ferunt, Κανόνες Ἐκκλησιαστικοί. Quo nomine jure merito indignantur, eo quod ab ecclesiasticis Synodis constituti fuerant, quodque veteris

[Vide Justelli Bibl. J. Can. tom. i. pp. 112-116.]

² [“ Cum pro comperto autem habemus tres hosce Canones (vii. scil. xlvii.) qui inter Apostolicos numerantur, a primitivis, ut ita loquar, Conciliis constitutos esse, idem et de reliquis statuendum censeo; nimirum quod a Synodis quæ variis et temporibus et locis convenerant, editi sunt hi Canones, et tertio demum currente seculo in unum corpus collecti.” — Præf. ad Annot.

cap. xi. p. 4, b. Pan. Can. tom. ii. ad fin.

“ Ut autem a variis Conciliis editi sunt hi Canones, sic et a diversis quoque viris nobis collecti videntur, quorum hi plures, illi pauciores collegerunt; unde prædicta in numero discrepantia orta est; non secus ac in Conciliorum postea Canonibus accidisse patet,” &c.—Cap. xiii. p. 4, b.]

Ecclesiæ disciplinam complectuntur. Apostolici autem et S. Apostolorum Canones idcirco appellantur, quod a viris Apostolicis sanciti sunt et publicati; quod S. Apostolorum doctrinæ consentanei, et quod ab ipsis denique Apostolis traditi crederentur.

VI. Enimvero proximis post Apostolos seculis, quæcunque in Ecclesia ortæ sunt controversiæ, de ritibus saltem et externa Ecclesiæ politia, eas omnes ex Apostolorum traditionibus determinare solenne fuit. Ut e magna ista de Pascha contentione patet, utraque parte Apostolorum, hac D. Petri ac Pauli, illa Joannis et Philippi traditiones, ad opinionem suam adstruendam afferente.³ Hinc multiplices Apostolorum traditiones istis diebus collectæ sunt. Papias enim, qui mox post Apostolos vixit, ut exactam rerum ecclesiasticarum scientiam assequeretur, a senioribus, qui cum ipsis Apostolis versati fuerant, se sciscitatum fuisse dicit, quid Andreas, quid Petrus, quid Philippus, quid Thomas, quid Jacobus, quid Joannes, quid Matthæus, quid cæteri Domini discipuli dicere soliti essent. Neque enim ex librorum lectione tantam se utilitatem capere posse existimabat, quantam ex hominum adhuc superstitem viva voce.⁴ Sic etiam Clemens Alexandrinus, in libro quem de Pascha composuit, coactum se affirmavit a familiaribus suis, ut traditiones, quas ab antiquioribus presbyteris acceperat, scriptas posteris mandaret.⁵ Tanti istis diebus habitæ erant Apostolorum traditiones. Et quidem nemini dubium esse potest, quin singulæ

Eus. Eccl.
Hist. lib. v.
capp. 23, 24.

Ibid. lib. iii.
cap. 39.

Ibid. lib. vi.
cap. 13.

³ [Φίλιππον τὸν τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, ὃς κεικόμηται ἐν Ἰερουσόλει . . . ἔτι δὲ καὶ Ἰωάννης ὁ ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Κυρίου ἀναπισῶν.—E. Polycratis Epist. ad Victor. apud Eus. Eccl. Hist. lib. v. cap. 24, p. 243.]

Οὔτε γὰρ ὁ Ἀνίκητος τὸν Πολύκαρπον πείσαι ἰδύνατο μὴ τηρεῖν, ἅτε μετὰ Ἰωάννου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, οἷς συνδίτριψεν, αἰεὶ πιστηρότατα οὔτε μὴν ὁ Πολύκαρπος τὸν Ἀνίκητον ἔπεισε τηρεῖν, λέγοντα τὴν συνήθειαν τῶν πρὸ αὐτοῦ πρεσβυτέρων ὀφείλειν κατέχειν.—Ibid. p. 249.]

⁴ [Εἰ δὲ πού καὶ παρεκολουθηκώς τις τοῖς πρεσβυτέροις ἔλθοι, τοὺς τῶν πρεσβυ-

τέρων ἀνέκρινον λόγους· τί Ἀνδρέας, ἢ τί Πέτρος εἶπεν· ἢ τί Φίλιππος· ἢ τί Θωμᾶς, ἢ Ἰάκωβος· ἢ τί Ἰωάννης, ἢ Ματθαῖος· ἢ τίς ἕτερος τῶν τοῦ Κυρίου μαθητῶν ἅτε Ἀριστίων καὶ ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης, οἱ τοῦ Κυρίου μαθηταὶ λέγουσιν· οὐ γὰρ τὰ ἐκ τῶν βιβλίων τσοῦτόν με ὠφείλειν ὑπελάμβανον, ὅσον τὰ παρὰ ζώσης φωνῆς καὶ μενούσης.—Papias apud Eus. Eccl. Hist. lib. iii. cap. 39, p. 136.]

⁵ [Καὶ ἐν τῷ λόγῳ δὲ αὐτοῦ τῷ περὶ τοῦ Πάσχα ἐκβιασθῆναι ὁμολογεῖ πρὸς τῶν ἱταίων, ὡς ἔτυχεν παρὰ τῶν ἀρχαίων πρεσβυτέρων παραδόσεις, γραφῆ τοῖς μεταταῦτα παραδοῦναι.—Eus. Hist. Eccl. lib. vi. cap. 13, p. 272.]

Ecclesiæ ab ipsis Apostolis fundatæ aliquas ab iis traditiones ac regulas acceperint in administrationibus ecclesiasticis perpetuo observandas. Cum progressu autem temporis diversis in locis diversæ etiam sub Apostolorum nomine traditiones producerentur, eo factum est, ut de ipsis etiam traditionibus postea disceptaretur: adeo ut Episcopi in Synodis congregati in hujusmodi traditiones diligenter inquirerent, ut veras ac genuinas a falsis et supposititiis discernent. Quicquid autem ab ipsis Apostolis diserte traditum, vel aliis eorum traditionibus consonum esse, post deliberationem in utramque partem factam, judicabant, illud sub Apostolorum, ut videtur, nomine aliis commendare ac præcipere solebant. Omnes porro ecclesiastici, de quibus hic agimus, Canones, hujusmodi nobis videntur Synodorum primitivarum decreta sive regulæ, quas vel ab ipsis Apostolis traditas, vel aliis ipsorum traditionibus consentaneas esse, a Synodis istis judicatum est. Et hinc imprimis est, quod Apostolorum nomen iis inscriptum fuit, si non ab ipsis eorum editoribus, vel ab iis qui in unum eos corpus collegerunt, ab aliis saltem exiguo post tempore, qui, nescii quo melius, Apostolorum eos traditioni, ut uni omnis primitivæ disciplinæ origini, acceptos retulerunt; utpote qui nihil a primitivis istis Synodis, nisi ex Apostolorum traditionibus vel scriptis, vel non scriptis, decretum fuisse pro certo habent.

VII. Hæc sunt quæ nostræ de Canonibus Apostolorum dilucidandæ sententiæ necessaria duximus. Nihil autem hic in controversiam vocatur, præter dictorum Canonum antiquitatem. Nostra enim sententia eos ante finitum tertium æræ Christianæ seculum et conditos fuisse et collectos asserit. Ab hac nostra de hisce Canonibus opinione haud multum abludit Hincmarus Remensis, qui octingentos ante annos observavit Apostolorum qui vocantur Canones *a primis temporibus traditione viritim Apostolicorum virorum fuisse mentibus commendatos, et partim verbis, partim sensu, ac sparsim diversis quorundam Epistolis pro qualitate causarum et personarum ac temporum inditos, atque exinde, antequam Episcopi Concilia libere inciperent celebrare, a devotis quibusque collectos*. Quibus verbis haud obscure indigitat hosce Canones ab Episcopis primitivis ex antiquis Apostolorum traditionibus conditos fuisse et commendatos: cla-

Hincmar.
Rem. Opusc.
[xxxiii. adv.
Hincmarum
Laudunen-
sem] cap. 24,
[Op. tom. ii.
p. 473.]

rissime autem pronunciat eos collectos fuisse *antequam Episcopi Concilia libere inciperent celebrare*. Hoc est ante annum Dom. CCCVI. quo Constantinus M. imperare, et Episcopi Concilia libere celebrare cœperunt. Verum V. Cl. Joannes Dallæus huic opinioni se totum opposuit, asseruitque Canones hosce Apostolorum dictos non ante quintum seculum, illudque exiens, vel notos fuisse vel confictos. Suam enim de hac re sententiam his verbis concepit, *Denique si de tempore quaeratur, quo pseudapostolica illa et apocrypha Canonum collectio facta et edita primum fuerit, apparet ex iis quæ hactenus disputata sunt, eam neque ante quintum seculum adultum innotuisse, et quinto exeunte exstitisse, publicarique cœptam esse*. Hanc Dallæi sententiam nos breviter, ut loci ratio postulabat, in Annotationibus refellimus.⁶ Sed quandoquidem Anonymus Observator eandem ab argumentis nostris vindicare conatus est, eam paulo altius hoc in loco discutiemus, et nostram de Canonum horum antiquitate opinionem vero longe propiorem, imo quidem verissimam, esse demonstrabimus.

Dall. de
Pseudep.
lib. iii. cap.
21, [p. 685.]

⁶ [In Præfatione ad Annotationes in finem. Pan. Can. tom. ii., ad calcem, Canon. Apostol. a cap. xvi. usque ad pp. 5-8.]

CAPUT III.

Synopsis.

- I. Canonum Apost. antiquitas a nobis asserta, ex quarti quintique nondum adulti seculi testimoniis satis probetur. *Ea in duas classes reducuntur.*
- II. *Egregium S. Athanasii de antiquis Ecclesiæ Canonibus testimonium, Quod de aliis quam Apostolicis intelligi non posse ostenditur.*
- III. *Aliud ex ejusdem Patris operibus pro Canonibus Apostolicis petitum argumentum.*
- IV. *S. Basilius suum etiam testimonium hisce Canonibus Apost. tribuit, in Canonica sua ad Amphiloichium Epistola, Canone III. XII. necnon primo.*

I. AD evertendam Dallæi, et nostram de antiquitate Canonum Apostolicorum opinionem confirmandam, aliis non opus est argumentis, quam quæ ex testimonio petuntur. Si enim e genuinis ac idoneis veterum testimoniis probatum dederimus, hos ipsos Canones visos fuisse, commemoratos, et in causis ecclesiasticis dijudicandis productos, ab antiquis istis Patribus aliisque Ecclesiæ scriptoribus, quos ante quintum seculum vel elapsum vel adultum scripsisse inter omnes convenit, nemini in posterum dubium esse potest, quin ante istud tempus iis confingendis a Dallæo assignatum, et conditi fuerint, et in usum publicum collecti. Ut illud autem demonstremus, quamvis complures loquendi formulas ab Origene, Tertulliano, Clemente Alexandrino, Cypriano, aliisque secundi tertiique seculi scriptoribus usitatas proferre liceat, quæ Canones Apostolorum istis diebus exstitisse, cognitosque fuisse, innuunt; veruntamen, iis hic omissis, utpote de quibus commodior postea occurret agendi locus, ea tantum veterum testimonia hic producemus, quæ ex quarto quintoque seculo suppeditantur, remque clarissimam et indubiam

faciunt. Ista autem in duas classes redigemus: quarum prima ea colliget testimonia, quæ hosce Canones sub generali Canonum, vel Canonum Antiquorum, aut Ecclesiasticorum nomine citatos fuisse ostendunt. Ad alteram vero classem ista veterum testimonia reducentur, quæ Canones Apostolicos, et Canones S. Apostolorum verbis conceptis laudant.

II. Primo itaque asserimus, illos qui S. Apostolorum Canones vulgo appellantur, quarto, quintoque nondum adulto, nedum elapso, seculo, nunc sub Canonum in genere, alias sub Canonum antiquorum, et Canonum ecclesiasticorum titulo citatos fuisse, idque ab iis qui in Ecclesia tunc temporis præsidebant, quos propterea latere non potuit quinam ecclesiastici Canones suis diebus obtinebant. Ut hæc autem palam fiant, imprimis dignissima sunt quæ observentur S. Athanasii Archiepiscopi Alexandrini verba, qui Ἐκκλησιαστικῶν, ut ipse vocat, Κανόνων, quibus nimirum Ecclesia tunc dierum administrabatur, mentionem faciens, eos non sua demum ætate sancitos, sed a Patribus Ecclesiæ diu ante traditos fuisse affirmat, Οὐ γὰρ νῦν, inquit, Κανόνες καὶ τύποι ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἐδόθησαν, ἀλλ' ἐκ [τῶν] πατέρων ἡμῶν καλῶς καὶ βεβαίως παρεδόθησαν· οὐδὲ νῦν ἡ πίστις ἤρξατο, ἀλλ' ἐκ τοῦ Κυρίου διὰ τῶν μαθητῶν εἰς ἡμᾶς διαβέβηκεν. Ἴν' οὖν μὴ τὰ ἐξ ἀρχαίων μέχρις ἡμῶν τηρηθέντα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐν ταῖς νῦν ἡμέραις παραπύληται, καὶ τὰ πιστευθέντα ἡμῖν ζητηθῆ παρ' ἡμῶν, κινήθητε ἀδελφοί, κ.τ.λ. *Non enim nunc dierum Canones et typi Ecclesiis dati sunt, sed a patribus nostris pulchre firmiterque traditi fuerunt: neque nunc dierum fides cepit, sed a Domino per discipulos ad nos transit. Ne igitur quæ a priscis temporibus usque ad nos in Ecclesiis observata fuerunt, hisce diebus pereant, et quæ nobis concredita sunt a nobis requirantur, moveamini fratres, &c.* E quibus verbis abunde liquet, S. Athanasii, qui Synodo Nicænæ An. Dom. CCCXXV. celebratæ adfuit, ætate, priscos quosdam in Ecclesia Canones obtinuisse, qui longe ante istud seculum constituti fuerant, usque adeo ut una cum fide traditi viderentur: nisi quod fides ab Ipso Christo per Apostolos, Canones vero a viris Apostolicis sanciti fuerant. Neque enim alii quam viri Apostolici quarto ineunte seculo Patres proprie appellari poterant. Canones autem istos a S. Athanasio memoratos, eosdem esse ac quos Apostolorum hodie vocamus, ex oblata ei istos commemorandi occasione patet.

Athan. ad
ubique Or-
thodoxos,
[Encyc. ad
Epis. Epist.
cap. 1, Op.
tom. i. p. 111,
E.]

Enimvero Georgius [Gregorius, sec. Edit. Bened.] a Cappadocia oriundus nomen episcopale a præfecto Ægypti pretio mercatus, ejus jussu per vim in Ecclesiam Alexandrinam immissus est, violenter detruso legitimo illius Ecclesiæ Episcopo Athanasio, licet a nemine, nisi forsitan ab hæreticis Arianis, accusatus esset; saltem a Synodo nondum condemnatus fuerat. Hæc istis temporibus Alexandriae perpetrata fuisse, S. Athanasius loco superius laudato asserit: ac propterea omnes Orthodoxos ubicunque constitutos hortatur summis viribus eniti, ne hæc facinora ulterius progredirentur, sed, quoad fieri potuit, corrigerentur, eo quod veteres Canones a Patribus Ecclesiæ traditi una cum fide Apostolica nefariis hujusmodi cœptis violati essent. Verumenimvero quicquid S. Athanasius contra veteres Ecclesiæ Canones tunc temporis admissum conqueritur, in nullis, quos scimus, antiquioribus præterquam Apostolicis Canonibus prohibitum habemus: in istis autem clarissime. Nimirum S. Athanasius throno detrusus est, priusquam vel a populo, vel a presbyteris, vel ab Episcopo quopiam Catholico accusatus, vel causa ejus in Episcoporum Synodo examinata fuerat, contra Canonem Apostolorum LXXIV. quo statutum est, ut Episcopus a viris fide dignis accusatus, ad Synodum vocetur, ibique causam dicat, priusquam pœna ei statuatur.¹ Quod si dicatur Arianos S. Athanasio crimen intulisse; id quidem verum est, sed eorum testimonium contra Episcopum non admittendum erat; nam Arianis a Synodo Œcumenica hæreseos condemnati fuerant, et hæreticum in testimonium contra Episcopum non admittendum esse, diserte cautum est Can. Apost. LXXV.² Præterea observat sanctissimus Pater, Georgium [Gregorium] istum Cappadocem thronum Alexandrinum et episcopalem istam dignitatem pecuniis mercatum et principum secularium ope consecutum esse: et

protinus addit, Τοῦτο δὲ τοὺς μὲν ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας παραλύσει Athan. ad
ubique Or-
thodoxos,
[Op. tom. i.
p. 112, E, F.] [παραλύει, Bened.], τὰ δὲ ἔθνη ἀναγκάζει βλασφημεῖν, καὶ ὑπονοεῖν ὅτι μὴ κατὰ θεῖον θεσμὸν, ἀλλ' ἐξ ἐμπορίας καὶ προστασίας αἱ

¹ [Ἐπίσκοπον κατηγορηθέντα ἐπὶ τινὶ παρὰ ἀξιόπιστων ἀνθρώπων καλεῖσθαι αὐτὸν ἀναγκάειον ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων· καὶ μὴ ἀπαντήσῃ καὶ ὁμολογήσῃ, ἢ ἐλεγχθεῖσθαι, ὀρίζεσθαι τὸ ἐπιτίμιον, κ. τ. λ.—Can.

Ap. lxxiv. Pan. Can. tom. i. p. 48, A.]

² [Εἰς μαρτυρίαν τὴν κατὰ ἐπισκόπου αἰρετικὸν μὴ προσδέχεσθαι, κ. τ. λ.—Can. Ap. lxxv. Pan. Can. tom. i. p. 49; C.]

καταστάσεις γίνονται. *Id autem et ecclesiasticos quidem Canones violat, et ethnicos ad blasphemiam cogit, et suspicionem, ut putent, non legibus rituque divino, sed nudinatione et potentia Episcopos constitui.* Ecclesiasticos vero Canones hic commemoratos frustra alibi quæsiveris præterquam inter Apostolicos, quorum undetricesimo cautum est, ne quis per pecunias,³ tricesimo autem, ne quis per principes seculares dignitatem Episcopalem assequatur.⁴ Cum sanctus igitur Athanasius hujusmodi Canones a Georgio [Gregorio] violatos affirmet, quales nullibi nisi inter Apostolicos, istis saltem diebus, exstabant, haud dubitare fas est, quin istos sibi bene cognitos habuerit.

III. Iisdem temporibus S. Athanasius supradictus de Arsenii cæde ab adversariis Arianis accusabatur. Arsenius autem adhuc in Ægypto superstes schismatis simul ac facti contra Athanasium pœnitentia ductus, se postea vivum obtulit, et ad S. Athanasium epistolam conscripsit, quam S. Athanasius suæ de fuga Apologiæ inseruit. In hac epistola Arsenius iste Episcopus Hypselitarum profitetur se velle τῷ ἐκκλησιαστικῷ κανόνι κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον [τύπον, Bened.] ὑποτάσσεσθαι, *Ecclesiastico Canoni juxta vetus institutum subjici,* et promittit se in posterum nullo modo communicaturum esse cum schismaticis, aut cum iis quibus nondum pax esset cum Ecclesia Catholica, additque, Μήδ' αὖ δίχα γνώμης σου τοῦ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπου ὄρον τινὰ ἐκφέρειν περὶ ἐπισκόπων, ἢ περὶ δόγματος ἐτέρου κοινοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, ἀλλ' εἴκειν πᾶσι τοῖς προτετυπωμένοις κανόσι. *Neque contra tuam Metropolitanani Episcopi sententiam, ullum de Episcopis aut alio quovis communi et ecclesiastico dogmate decretum editurum, sed cessurum omnibus ante constitutis Canonibus.* Nimirum Meletiani schisma in Ecclesia Alexandrina fecerant, se ab Archiepiscopo Alexandrino totius Ægyptiacæ diœceseos primatē separantes, contra Canonem Apost. XXXIV. decernentem Episcopos uniuscujusque gentis nosse oportere eum, qui in iis primus

[Apol. cont. Arianos, sec. ed. Bened.]

[Cap. 69, Op. tom. i. p. 185, F.]

[Ibid. p. 186, A.]

³ [Εἴ τις ἐπίσκοπος διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατῆς γίνηται, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, καθαιρέσθω, καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ χειροτονήσας· καὶ ἰκκοπτίσθω καὶ τῆς κοινῆς παντάπασι, ὡς Σίμων ὁ μάγος ὑπ' ἑμοῦ Πέτρου.—Can. Ap. xxix. Pan. Can. tom. i. p. 18, D.]

⁴ [Εἴ τις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἀρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατῆς ἐκκλησίας γίνηται, καθαιρέσθω καὶ ἀφοριζέσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ ἄπαντες.—Can. Ap. xxx. Pan. Can. tom. i. p. 18, E.]

est, eumque ut caput existimare, et nihil, quod magni sit momenti, præter illius sententiam facere.⁵ Arsenius itaque civitatis Hypselitarum Episcopus, qui hucusque Meletianorum sectæ se adjunxerat, modo pœnitentiam agens, pollicetur se in posterum ecclesiastico huic Canoni antiquitus instituto pariturum, nihilque, quod magni sit momenti, juxta quod in dicto Canone præcipitur, præter Athanasii Ecclesiæ Alexandrinæ primatis sententiam aggressurum. Quod dictum Canonem longe ante constitutum, et istis diebus observatum fuisse, clarissime demonstrat.

IV. S. Athanasio nondum denato, S. Basiliius M. Cæsareæ Cappadociæ creatus est Episcopus, An. Dom. plus minus CCCLXX. Hic epistolas quasdam ad Amphilochem Iconii Episcopum conscripsit, quæ Canonicæ appellari meruerunt, ac proinde in Canones ab Ecclesia Græca receptos distributæ sunt. Horum Canonum tertius sic incipit, *Διάκονος μετὰ τὴν διακονίαν πορνεύσας, ἀπόβλητος μὲν τῆς διακονίας ἔσται· εἰς δὲ τὸν τῶν λαϊκῶν ἀπωσθεὶς τόπον, τῆς κοινωνίας οὐκ εἰσέλθῃσεται, διότι ἀρχαῖος ἐστὶ κανὼν, τοὺς ἀπὸ βαθμοῦ πεπτωκότας, τοῦτω μόνῳ τῷ τρόπῳ τῆς κολάσεως ὑποβάλλεσθαι.* *Diaconus post diaconatum fornicatus, a diaconatu quidem ejicietur: in laicorum autem locum detrusus, a communione non arcebitur: quoniam antiquus est Canon, ut, qui a gradu exciderunt, huic soli punitiois generi subjiciantur.* Sub antiqui Canonis hic commemorati nomine Apostolicus XXV. haud dubie indigitatur, quippe quod id aperte decernitur his verbis, *Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἐπὶ πορνείᾳ ἢ ἐπιουρκίᾳ ἢ ἐπὶ κλοπῇ ἀλοῦς καθαιρείσθω, καὶ μὴ ἀφοριζέσθω· λέγει γὰρ ἡ γραφή, οὐκ ἐκδικήσεις δις ἐπὶ τὸ αὐτό.* *Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, fornicationis, vel perjurii vel furti convictus, deponatur, et non segregetur: Dicit enim scriptura, Non vindicabis bis in id ipsum.* Quin ad hunc itaque Canonem S. Basiliius in verbis ante citatis respectum habuerit, nemo dubitare potest, quandoquidem nullum alium S. Basilio antiquiorem invenire est Canonem, præter unicum hunc Apostolicum, quo hoc decretum legitur. Idem dicendum est de ejusdem doctissimi Patris Canone XII. quo ait,

[Pan. Can. tom. i. p. 53, A, et S. Bas. Ep. 188, Op. tom. iii. p. 271, B.]

[Pan. Can. tom. i. p. 16, B.]

⁵ [Τοὺς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἠγιάσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδὲν τι πράττειν περιστὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης. —Can. Ap. xxxiv. Pan. Can. tom. i. p. 22, D.]

[Pan. Can.
tom. ii. p. 69,
D, et S. Bas.
Ep. 188, Op.
tom. iii.
p. 275, C.]

[Pan. Can.
tom. i. p. 11,
D.]

Tertull. ad
Uxor. lib. i.
cap. 7, [p.
165, C.]

[Pan. Can.
tom. ii. p. 47,
D, et S. Bas.
Ep. 188, Op.
tom. iii.
p. 268, D.]

Τοὺς διγάμους παντελῶς ὁ κανὼν τῆς ὑπηρεσίας ἀπέκλεισε, *Digamos Canon omnino a ministerio exclusit.* Per Canonem hic laudatum, Apostolicum XVII. intelligendum esse, Balsamon et Zonaras consentiunt, et recte quidem.⁶ Dicitur enim Canon sic habet, 'Ὁ δὺσι γάμοις συμπλακεῖς μετὰ τὸ βάπτισμα, ἢ παλλακὴν κτησάμενος, οὐ δύναται εἶναι ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὄλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ. *Qui post baptismum duobus conjugii fuerit implicitus, vel concubinam habuerit, non potest esse Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel omnino ex numero sacerdotali.* Hic porro unicus est Canon, quem scimus ab Ecclesia ante S. Basilii ætatem constitutum, quo digami ab omni ministerio ecclesiastico excluduntur; ut nullis supersit dubitandi locus, quin sanctissimus ille Pater ad istum in verbis superius citatis respexerit. Quinetiam diu ante S. Basilii ætatem, tertio scilicet ineunte seculo, hoc ab Ecclesia decretum esse, ex Tertulliano constat dicente: *Quantum detrahant fidei, quantum obstrepant sanctitati nuptiæ secundæ, disciplina Ecclesiæ et præscriptio Apostoli declarat, cum digamos non sinit præsidere.* Ubi videre est, eam istis diebus fuisse Ecclesiæ disciplinam, ut duobus conjugii implicitus ad ecclesiasticam quamlibet præsidendam non proveheretur. Quandoquidem scilicet Apostolus præscripsit, ut Episcopi, presbyteri, et diaconi unius essent uxoris viri, hinc provisum est et constitutum ab Ecclesia, ne quis digamus sacro quovis ministerio fungatur. Omnis autem Ecclesiæ disciplina in Canonibus perpetuo stabilita fuit et promulgata. Cum ista itaque Ecclesiæ primitivæ disciplina a Tertulliano memorata in dicto Canone Apostolico, eoque solo, contineatur, nemo sub quovis rationis prætextu inficias eat istum Canonem ante Tertulliani ætatem sancitum esse et publicatum. Hisce adjungi potest ejusdem sanctissimi Patris Basilii M. Canon primus, quo antiquiorum Canonum mentionem facit, hæreticorum baptismum non recipiendum esse statuentium. Ἐκεῖνο γὰρ, ἰnquit, ἔκρινον οἱ παλαιοὶ δεχέσθαι βάπτισμα, τὸ μὴδὲν τῆς πίστεως παρεκβαῖνον. Eum autem de vetustis intelligendum esse Canonibus, quibus hoc constitutum fuerat, ex istis, quæ

⁶ [Κανὼνα ἐνταῦθα ὁ ἅγιος τὸν ιζ'. κανὼνα τῶν ἁγίων ἀπόστολων λέγει.—Bals.

in loc. et Zonaras iisdem fere verbis, Can. quoque Apost. verbatim citans.]

ad finem Canonis subjungit, verbis elucescit, ubi ait, *Εἰ δὲ ἐκεῖνοι φυλάσσουσι τὸ ἡμέτερον βάπτισμα, τοῦτο ἡμᾶς μὴ δυσωπείτω· οὐ γὰρ ἀντιδιδόναι αὐτοῖς ὑπεύθυνοι χάριν ἐσμέν, ἀλλὰ δουλεύειν ἀκριβείᾳ κανόνων.* Quod Sanctus porro Basilus per totum istum Canonem de hæreticorum baptismo non admittendo ex antiquis Ecclesiæ statutis prosequitur, id ipsum in Canone Apostolico XLVI. breviter decernitur his verbis, *Ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον αἰρετικῶν δεξαμένους βάπτισμα ἢ θυσίαν, καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν.* Quod idem et multis ante se annis a Synodo Episcoporum sub Agrippino habita constitutum fuisse, D. Cyprianus in epistola ad Jubaianum de hæreticis baptizandis attestatur.⁷ Sed non opus est in proferendis singularium Patrum verbis diutius immoremur, cum plures simul in Synodis congregati, huic a nobis assertæ opinioni fidem fecerint, ut e sequentibus fuse apparebit.

⁷ [Confer supra cap. ii. sect. 4, p. 16.]

CAPUT IV.

Synopsis.

- I. *Synodus Nicæna Canones Apost. vidit, quod probatur e Can. Nic. I. II. V. Nonnullos etiam e Canonibus Apost. explicat et confirmat, ut patet e Canonibus Nicænis IX. et X. cum Apostolicis LXI. et LXII. necnon ex Apostolicis XIV. et XV. cum Nicænis XV. et XVI. collatis.*
- II. *Canones Antiocheni eadem præcipiunt quæ Apostolici. Eodem etiam ordine plerumque observato, ut ex collatione utriusque collectionis liquet.*
- III. *Canones Antioch. ex Apostolicis formatos esse probatur, primo e stylo, qui in Apostolicis simplex est, in Antiochenis copiosus et paraphrasticus.*
- IV. *Idem probatur e Can. Antioch. IX. Primus gentis cujusque Episcopus non ante quartum seculum dictus est Metropolitanus.*
- V. *Probatur etiam e Can. Antioch. XX. Mendum in dicto Canone deprehenditur, et emendatur. Quare Synodus Antioch. primam quotannis Synodum alio peragendam tempore, quam Nicæna, decrevit.*
- VI. *Idem probatur e duobus ultimis Can. Antiochenis, de bonis Ecclesiæ. Primitiva Ecclesia nullos nisi ex fidelium oblationibus redditus habuit. Latifundia ei non nisi post Constantinum M. concessa.*
- VII. *Idem denique probatur ex eo, quod Can. Apost. aliorum Canonum nunquam mentionem faciant; Antiocheni sæpe.*
- VIII. *Quo hæc omnia clarius elucescant, inquiritur in Canonum Ant. occasionem. Synodus ista ex Arianis constabat. Baronii aliorumque error ex Julii verbis male intellectis. Paulo ante hanc Synodum S. Athanasius Ecclesiæ Alexandrinæ restitutus, et Paulus C.P. Episcopus creatus est.*
- IX. *Synodus Antioch. Canones suos contra catholicos desig-*

navit. Quod ut occultius fieret, antiquos Canones renovavit, iisque novos contra S. Athanasium et Paulum C.P. interseruit, ut ejus restitutio et hujus creatio invalida redderetur.

X. *Hinc tota Canonum Antiochenorum occasio et historia eruitur.*

I. IN gravissimis Synodorum testimoniis ad astruendam Canonum Apostolicorum antiquitatem recitandis, a Nicæna prima incipiemus, ut reliquis quibuscunque Synodis multis nominibus præferenda. Prima itaque Synodus Œcumenica, Anno Dom. CCCXXV. Constantino M. imperante Nicææ celebrata, in Canonibus suis constituendis aliorum sæpe Canonum mentionem fecit, qui antea sanciti et eousque in Ecclesia observati fuerant. Quod si Canones istos a Synodo Nicæna memoratos cum iis conferamus, qui in Canonum Apostolicorum collectione hodie circumferuntur, inter hosce vel cæcus illos videat, quos Synodus ista commemoravit. Quod ut omnibus palam fiat, magnam Canonum Nicænorum partem percurremus. Primus itaque Synodi Nicænae Canon de Eunuchis agit, statuitque eos, qui a medicis in morbo excisi vel a barbaris exsecti sunt, in clero retinendos esse: eos autem, qui cum sani essent seipsos exsecuerunt, etiamsi in clero recensiti fuerant, cessare debere, et nullum deinceps talem promovendum esse, juxta quæ in Canonibus Apostolicis XXII. et XXIII. constituta sunt.¹ Et postea addit Synodus, *Quemadmodum autem et hoc manifestum est, quod de iis qui de industria hoc agunt, et seipsos audent excindere dictum*

est, Οὕτως εἴ τινες ὑπὸ βαρβάρων ἢ δεσποτῶν εὐνουχίσθησαν, εὐρίσκοιντο δὲ ἄλλως ἄξιοι, τοὺς τοιούτους εἰς κλήρον προσέεται ὁ κανὼν. Ita si aliqui a barbaris, vel dominis castrati sunt, inveniuntur autem alioqui digni, tales in clerum admittit Canon. Hinc clarissime patet Canonem aliquem in Ecclesia tunc temporis obtinuisse,

[Pan. Can. tom. i. p. 58, F.]

¹ [Εἴ τις ἐν νόσῳ ὑπὸ ἰατρῶν ἐχειρουρήθη, ἢ ὑπὸ βαρβάρων ἐξετμήθη, οὗτος μενίστω ἐν τῷ κλήρῳ· εἰ δὲ τις ὑγιαίνων ἑαυτὸν ἐξέτεμεν, τοῦτον καὶ ἐν τῷ κλήρῳ ἐξεταζόμενον πιπταῦσθαι προσήκει, καὶ ἐκ τοῦ διῦρο μὴδὲνα τῶν τοιούτων χρῆναι προσάγισθαι· ὡσπερ δὲ τοῦτο πρόδηλον, ὅτι περὶ τῶν ἐπιτηδεύοντων τὸ πρᾶγμα, καὶ τολμώντων ἑαυτοὺς ἐκτέμνειν, εἴρηται

οὕτως, κ. τ. λ.—Can. Nic. i. Pan. Can. tom. i. p. 58, E, F.

Ὁ ἀκρωτηριάσας ἑαυτὸν, μὴ γινέσθω κληρικὸς, ἀποφονευτὴς γάρ ἐστιν ἑαυτοῦ, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δημιουργίας ἐχθρὸς.—Can. Ap. xxii. Εἴ τις κληρικὸς ἂν ἑαυτὸν ἂν ἀκρωτηριάσει, καθαιρείσθω· φονεὺς γάρ ἐστιν ἑαυτοῦ.—Can. Ap. xxiii. Pan. Can. tom. i. p. 15, C.]

[Pan. Can.
tom. i. p. 14,
F.]

quo tales in clerum admissi sunt: qui quidem alius non fuit quam Apostolicus XXI. sic habens: Εὐνοῦχος εἰ μὲν ἐξ ἐπηρείας ἀνθρώπων ἐγένετό τις, ἢ ἐν διωγμῷ ἀφηρεῖθη τὰ τῶν ἀνδρῶν, ἢ οὕτως ἔφυ, καὶ ἐστὶ ἄξιός, ἐπίσκοπος γινέσθω. *Eunuchus si quis ex hominum quidem injuria factus est, vel in persecutione virilibus privatus, vel sic natus est, et dignus est, Episcopus fiat.* Si talis autem per hunc Canonem Episcopus fiat, in clerum necessario admittatur, quod ibi decretum esse Synodus Nicæna indicat. Quæ etiam proximo sive secundo Canone affirmat, quod sit παρὰ τὸν κανόνα τὸν ἐκκλησιαστικόν, contra Canonem ecclesiasticum, ut qui a vita gentili ad fidem nuper accesserunt, et baptizati sunt, ad episcopatum protinus aut presbyteratum provehantur.² Nimirum est contra Canonem Apostolorum LXXX. id diserte prohibentem his verbis,

[Ibid. p. 52,
E.]

Τὸν ἐξ ἐθνικοῦ βίου προσελθόντα, καὶ βαπτισθέντα, ἢ ἐκ φαυλῆς διαγωγῆς, οὐ δικαίον ἐστὶ παρ' αὐτὰ προχειρίζεσθαι ἐπίσκοπον. *Eum, qui ex vita gentili accesserit, et baptizatus fuerit, vel ex improba vivendi ratione, non est æquum protinus Episcopum fieri.* Quem propterea Canonem ecclesiasticum Synodo Nicænae cognitum fuisse extra dubium est. Adhæc eadem universalis Synodus de iis, sive clericis, sive laicis, agens, qui a commu-

[Ibid. p. 64,
A.]

nione segregantur, Canone quinto dicit, Κρατεῖτω ἡ γνώμη κατὰ τὸν κανόνα τὸν διαγορευόντα τοὺς ὑφ' ἐτέρων ἀποβληθέντας ὑφ' ἐτέρων μὴ προσίεσθαι. *Valeat sententia juxta Canonem qui pronunciat, eos, qui ab aliis ejecti sunt, ab aliis non admittendos esse.* Canon, qui hoc pronunciat, est Apostolicus XII. his verbis

[Ibid. p. 7,
F.]

conceptus, Εἴ τις κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀφορισμένος, ἤτοι ἄδεκτος ἀπελθὼν, ἐν ἐτέρᾳ πόλει δεχθῆ ἄνευ γραμμάτων συστατικῶν, ἀφορίζεσθω καὶ ὁ δεξάμενος καὶ ὁ δεχθεὶς. *Si quis clericus vel laicus segregatus, vel non recipiendus, discedens in altera urbe receptus fuerit absque literis commendatitiis, segregetur, et qui recepit, et qui receptus est.* Item Canon Apostolorum

[Ibid. p. 21,
B.]

XXXII. sic habet, Εἴ τις πρεσβύτερος ἢ διάκονος ὑπὸ ἐπισκόπου γένηται ἀφορισμένος, τοῦτον μὴ ἐξεῖναι παρ' ἐτέρου δεχθῆναι, ἀλλ' ἢ παρὰ τοῦ ἀφορίσαντος αὐτὸν. *Si quis presbyter vel diaconus ab*

² [Ἐπειδὴ πολλὰ . . . ἐγένετο παρὰ τὸν κανόνα τὸν ἐκκλησιαστικόν, ὥστε ἀνθρώπους ἀπὸ ἐθνικοῦ βίου ἄρτι προσελθόντας τῇ πίστει, καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατηχηθέντας, εὐθὺς ἐπὶ τὸ πνευματικόν

λουτρὸν ἄγειν, καὶ ἅμα τῷ βαπτισθῆναι προάγειν εἰς ἐπισκοπὴν, ἢ πρεσβυτικὴν, καλῶς ἔδοξεν ἔχειν τοῦ λοιποῦ μηδὲν τοιοῦτο γινέσθαι.—Can. Nic. ii. Pan. Can. tom. i. p. 60, A.]

*Episcopo sit segregatus, non liceat alii eum suscipere, quam ei qui ipsum segregavit: Hunc itaque cum priori Canonem Patres Nicæni non modo citant, sed et sua, universalis nimirum Synodi, auctoritate confirmant. Quod in aliis etiam Canonibus observare est: usque adeo ut Œcumenicum hoc Concilium, in plerisque statutis a se editis, non novos pro-
cudisse, sed veteres hosce, sive Apostolicos, Canones expli-
cuisse potius et confirmasse videatur. Quod magis adhuc
manifestum apparebit, si alios Canones Apostolicos cum
Nicænis comparemus. Verbi gratia, Canon Apost. LXI.
definit, ut si qua adversus fidelem quempiam accusatio
intendatur, vel fornicationis, vel adulterii, vel alius cujuscumque
prohibitæ actionis, et convictus fuerit, is ad clerum non
evehatur.³ Sed non expresse dicit eos, qui convicti fuerint,
aut crimina sua confessi, in clero non recensendos esse, licet
manus iis ab Episcopo, Canonis istius negligente, impositæ
fuissent. Hinc Nicæni Patres Canonem istum ita intelli-
gendum esse pronunciant, ut per eum in clerum non ad-
mittatur, qui vel per suam ipsius confessionem, vel aliorum
testimonia istiusmodi criminibus convictus est, etiamsi
manuum impositionem præter Canonis mentem acceperit.
Sic enim edicunt: Εἴ τινες ἀνεξέταστος προήχθησαν πρεσβύτεροι, ἢ
ἀνακρινόμενοι ὡμολόγησαν τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν [leg. αὐτοῖς], καὶ
ὁμολογησάντων αὐτῶν, παρὰ κανόνα κινούμενοι οἱ ἄνθρωποι τοῖς τοιοῦτοις
χεῖρα ἐπιτεθείκασιν, τούτους ὁ κανὼν οὐ προσίεται. *Quicumque citra
examinationem promoti sunt presbyteri, vel examinati sua
peccata confessi sunt, eisque confessis præter Canonem moti
homines manus imposuerunt, eos Canon non admittit.* Aliquis
sane Canon clarissime hic explicatur simul et confirmatur.
Eundem autem Apostolicum esse superius citatum apparet,
primo quod alius non exstet Canon, ad quem ista Synodi
Nicænae verba commode referri possunt. Dictus autem
Canon Apost. eodem haud dubie sensu intelligendus est,
quo Nicæni Patres eum interpretantur. Cum Canon enim
præcipiat istos, qui criminibus in eo memoratis tenentur, in
clerum non evehendos esse, is sane præter Canonem motus
est, qui talibus manus imponit; et licet ordinati fuerint,*

Can. Nic.
IX., [Pan.
Can. tom. I.
p. 70, D.]

³ [Εἴ τις κατηγορία γίνηται κατὰ θεῖν, εἰς κλῆρον μὴ προσαγίσθω.— Can. Ap. lxi. Pan. Can. tom. I. p. 40, A, B.]

Canon eos non admittit, utpote non canonice, sive præter Canonem, ordinatos. Et præterea ut Canon Apost. LXI. a Nicæno IX. sic etiam Canon Apost. LXII. a Nicæno X. explanatur pariter ac constabatur. Enimvero Canon Apost. LXII. sic habet, *Εἴ τις κληρικὸς διὰ φόβον ἀνθρώπινον Ἰουδαίου ἢ Ἑλλήνου ἢ αἰρετικοῦ ἀρνήσεται· εἰ μὲν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀποβαλλέσθω· εἰ δὲ τὸ ὄνομα τοῦ κληρικοῦ, καθαιρείσθω. Si quis clericus propter metum humanum Judæi, vel Græci, vel hæretici negaverit, si quidem nomen Christi, ejiciatur, sin nomen clerici, deponatur.* Decernit itaque Canon ut clericus qui lapsus est deponatur; sed de iis qui post lapsum ordinati sunt, nihil expresse statuit. Patres autem Nicæni Canonem istum ita intelligendum esse consentiunt, ut ii etiam, qui prius lapsi sunt et deinde ordinati, deponantur, adeo ut pœnam ab ecclesiastico isto Canone constitutam non effugiant, etiamsi lapsus ordinationem præcesserit. Sic enim edicunt: *Ὅσοι προεχειρίσθησαν τῶν παραπτώκων κατὰ ἄγνοιαν, ἢ καὶ προειδόντων τῶν προχειρισμένων, τοῦτο οὐ προκρίνει τῷ κανόνι τῷ ἐκκλησιαστικῷ, γνωσθέντες γὰρ καθαιροῦνται. Quicumque ex iis qui lapsi sunt, vel per ignorantiam, vel scientibus iis qui promoverunt, ordinati sunt, hoc ecclesiastico Canonì non præjudicat, ii enim cogniti deponentur.* Ac si dixissent, cum ecclesiasticus Canon jubeat eos qui lapsi sunt deponi, de iis intelligendus est, qui ante ordinationem, æque ac de iis qui post, lapsi sunt: adeo ut etiamsi lapsus eorum ordinationem antecesserit, hoc nihilominus ecclesiastico isti Canonì non præjudicat. Nam cum cognitum fuerit eos unquam lapsos fuisse, ex Canonis istius præscripto deponentur. Hoc qui sine præjudicio expendit, dubitare nequit, quin supradictus Canon Apostolicus a Patribus Nicænis hoc in loco explicetur. Unde conficitur duos Canones ecclesiasticos eodem ordine hic confirmari, quo in nostra Canonum Apostolicorum sylloge occurrunt. Nimirum Canon Apost. LXI. de clericis aliorum peccatorum reis Canone Nicæno IX. et Canon Apost. LXII. de clericis qui lapsi sunt, Canone Nicæno X. Quod quidem vix fieri potuit, nisi Patres Nicæni dictos Canones eodem, quo hodie, ordine collectos habuissent. Idem observare licet in Canonibus Apost. XIV. et XV. qui, nonnullis in locis violati, a Nicænis XV. et XVI. instaurantur. Cautum est enim Canone Apost. XIV. ne Episcopus sua

[Pan. Can.
tom. i. p. 40,
D.]

Can. Nic. X.,
[Pan. Can.
tom. i. p. 71,
B.]

relicta parochia ad aliam transiliat:⁴ et Canone XV. ut si quis presbyter, aut diaconus, vel alius quispiam clericus relicta sua ad aliam discesserit parochiam, ibique præter sui Episcopi sententiam manserit, is amplius non celebret, sive ecclesiastico suo officio amplius non fungatur.⁵ Hinc Patres

Nicæni primo aiunt, Διὰ τὸν πολὺν τάραχον καὶ τὰς στάσεις τὰς γινομένας, ἔδοξε παντάπασι περιαιρεθῆναι τὴν συνήθειαν τὴν παρὰ τὸν κανόνα εὐρεθεῖσαν ἔν τισι μέρεσιν ὥστε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν μὴ μεταβαίνειν μήτε ἐπίσκοπον, μήτε πρεσβύτερον, μήτε διάκονον. *Propter multum tumultum et seditiones quæ fiunt, omnino visum est ut consuetudo, quæ præter Canonem nonnullis in locis invenitur, tollatur, ut a civitate ad civitatem nec Episcopus, nec presbyter, nec diaconus transeat.* Et Canone sequenti, sive XVI. iterum

Can. Nic. XV. [Pan. Can. tom. i. p. 75, B.]

de presbyteris et diaconis edicunt, Ὅσοι ῥιψοκινδύνως, μήτε τὸν φόβον Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, μήτε τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα εἰδότες, ἀναχωρήσουσι τῆς ἐκκλησίας πρεσβύτεροι ἢ διάκονοι ἢ ὅλως ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενοι, οὗτοι οὐδαμῶς δεκτοὶ ὀφείλουσιν εἶναι ἐν ἑτέρᾳ ἐκκλησίᾳ· ἀλλὰ πᾶσαν αὐτοῖς ἀνάγκην ἐπάγεσθαι χρεῖ, ἀναστρέφειν εἰς τὰς ἑαυτῶν παροικίας, ἢ ἐπιμένοντας ἀκοινωνήτους εἶναι προσήκει. *Quicumque temere et inconsiderate nec Dei timorem præ oculis habentes, nec ecclesiasticum Canonem scientes, vel presbyteri, vel diaconi, vel quicumque omnino in Canone recensentur, ab Ecclesiis secesserint, ii in Ecclesia aliena nullo modo recipi debent, sed omnino cogendi sunt in suas ipsorum Ecclesias redire, vel, si perseverent, eos a communione separatos esse oportet.* Ubi ἀκοινωνήτους εἶναι idem est quod in Canone Apost. XV. dicitur μηκέτι λειτουργεῖν, a communione scilicet ecclesiastica sive ab ecclesiasticis quibuscunque functionibus arceri, ut in annotationibus ad præsentem Canonem Nic. XVI. observatum est.⁶ Cum eadem itaque, ut cuius patet, in duobus hisce Nicænis Canonibus renoventur, quæ in totidem Apostolicis

[Pan. Can. tom. i. p. 76, E, F.]

⁴ [Ἐπίσκοπον μὴ ἐξεῖναι καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, ἐτέρᾳ ἐπιπηδᾶν.—Can. Ap. xiv. Pan. Can. tom. i. p. 8, F.]

⁵ [Ἐἴ τις πρεσβύτερος ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τῶν κληρικῶν, ἀπολείψας τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, εἰς ἑτέρον ἀπέλθῃ, καὶ παντελῶς μεταστὰς διατρέβῃ ἐν ἄλλῃ παροικίᾳ παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, τοῦτον κελεύομεν μηκέτι λει-

τουργεῖν.—Can. Ap. xv. Pan. Can. tom. i. p. 10, B, C.]

⁶ [“Duplicem ab antiquis Patribus et Conciliis memoratam observare licet excommunicationem, eucharisticam et ecclesiasticam. Eucharisticam appello excommunicationem, qua quis ab Eucharistia percipienda arcetur; ecclesiasticam autem, qua quis ab ecclesiasticis obeundis muneribus suspenditur.

supra memoratis præscripta sunt, cumque Synodus Nicæna utrobique Canonis ante constituti mentionem fecerit, dictos exinde Canones Apostolicos Patribus Nicænis visos et memoratos fuisse jure merito concludamus.

II. Post primam illam universalem Synodum Nicææ habitam, proximum in hac controversia locum Synodus Antiochena sibi vindicat: ista nimirum quæ An. Dom. CCCXLI. sive decimo sexto post Nicænam celebrata, Canones XXV. in Codicem Canonum Ecclesiæ universæ receptos edidit. Hi enim Canones Antiocheni eadem plerumque atque Apostolici, necnon iisdem fere verbis, præcipiunt: eodem etiam ordine plurimum observato. Quod prius enim in Apostolicis, idem et in Antiochenis prius decernitur. Enimvero septimo Canone Apostolico cavetur, ne quis sanctæ Paschæ diem ante vernal æquinoctium cum Judæis celebret. Ab hoc Canone a Synodo Nicæna confirmato Patres Antiocheni suam Canonum editionem incipiunt; et quæ deinceps sanciant, cum iis propemodum conveniunt, quæ in Canonum Apostolicorum collectione consequuntur. Si quis enim Canones Antiochenos et Apostolicos inter se componit, eos sibi invicem hunc in modum respondere inveniet.

[Vide supra, cap. ii. sect. 4, p. 15.]

CANONES

Antiocheni.

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

Apostolici.

VII.

VIII. IX. X. XI. XII. XIII.

XV. XVI.

XXVIII.

XXXI.

XXXII.

Et priore quidem laici soli, non clerici puniuntur; posteriore autem clerici, non laici. Neque enim clericus eucharistica communione unquam privatus est, nisi in laicorum prius ordinem reductus. . . . Ubicunque igitur in veterum Conciliorum Canonibus clericos ἀκκοινωνήτους, *communione motos*, legimus, ecclesiastica illa, non eucharistica, intelligenda est excommunicatio. . . . Quod Concilium Chalcedonense

clarius explicat decernens istiusmodi clericos μηδὲ ὅλως μηδαμοῦ λειτουργεῖν, *nusquam ullo modo sacra peragere*. Conc. Chal. c. xiii. [Pan. Can. tom. i. p. 129, A.]; et Conc. Antioch. μηδέποτε λειτουργεῖν. Can. iii. [Pan. Can. tom. i. p. 432, F.] Quæ phrasid in eadem causa usurpatur etiam Ap. Can. xv. [Pan. Can. tom. i. p. 10, C.]” Annot. in Can. xvi. Conc. Nic. Annot. in Pan. Can. p. 82. Pan. Can. tom. ii. ad fin.]

Antiocheni.	Apostolici.
VII. VIII.	XXXIII.
IX.	XXXIV.
XIII. [X]XII.	XXXV.
XVII. XVIII.	XXXVI.
XX.	XXXVII.
XXI.	XIV.
XXIII.	LXXVI.
XXIV.	XL.
XXV.	XLI.

Ex hac Antiochenorum Canonum cum Apostolicis collatione patet, duodeviginti e XXV. Canonibus Antiochenis eadem et tractare et præcipere, quæ in Apostolicis constituta sunt: atque etiam eundem fere ordinem utrobique observatum esse. Demptis enim tribus Canonibus Antiochenis, nimirum XXI. qui Apostolico XIV. consonat, et XXII. qui eadem statuit atque XIII. quocum propterea ad Can. Apost. XXXV. refertur, et denique XXIII. qui Apostolico LXXVI. respondet, reliqui omnes eodem prorsus ordine, quo pares eorum geminique in Apostolicorum Canonum collectione, constituuntur. Quæ prius enim aut posterius in Antiochenis, ad eundem modum et in Apostolicis decernuntur. Verum Canones Antiocheni V. VI. VII. VIII. IX. eadem continuata serie in Apostolicis XXXI. XXXII. XXXIII. XXXIV. digeruntur: et proximi tres Canones Apostolici, XXXV. XXXVI. XXXVII. inter Antiochenos sequentes identidem exhibentur. Duo etiam ultimi Antiocheni XXIV. et XXV. Apostolicis XL. et XLI. ad amussim quadrant.

III. Qui hanc inter Apostolicos et Antiochenos Canones consonantiam perpendit, dubitare nequit, quin vel Apostolici ex Antiochenis, vel Antiocheni e contra ex Apostolicis traducti fuerint. Verumenimvero Antiochenos ex Apostolicis, et non e contra, formatos fuisse multa sunt quæ suadent. Primo enim Canones Apostolici stylo simpliciori et priorum seculorum genium magis redolente conscripti sunt quam Antiocheni; ac proinde hi illos fusius explicant, suisque, quarti nimirum seculi, moribus ac institutis accommodant.

Vix quempiam enim e Canonibus Apostolicis ab Antiochenis recitatum invenias, qui non planior simul atque aliquo modo emendatior ab iis editur. E plurimis quæ adduci possunt exemplis, nos unicum seligemus. Canon Apostol. IX. sic habet, Πάντας τοὺς εἰσίσοντας πιστοὺς, καὶ τῶν γραφῶν ἀκούοντας, μὴ παραμένοντας δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἀγίᾳ μεταλήψει, ὡς ἀταξίας ἐμπροσθύντας τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀφορίζεσθαι χρῆ. *Omnes fideles qui ingrediuntur, et Scripturas audiunt, in precatatione autem et sacra communione non permanent, ut Ecclesiæ confusionem afferentes, segregari oportet.* Hunc Canonem Patres Antiocheni tantum non verbatim recitant, explicantque hunc in modum, Πάντας τοὺς εἰσίσοντας εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τῶν ἱερῶν γραφῶν ἀκούοντας, μὴ κοινωνοῦντας δὲ εὐχῆ[ς] ἅμα τῷ λαῷ, ἢ ἀποστρεφομένους τὴν ἀγίαν μετάληψιν τῆς εὐχαριστίας κατὰ τινὰ ἀταξίαν, τούτους ἀποβλήτους γίνεσθαι τῆς ἐκκλησίας, ἕως ἂν ἐξομολογησάμενοι καὶ δείξαντες καρποὺς μετανοίας, καὶ παρακαλέσαντες, τυχεῖν δυνηθῶσι συγγνώμης. *Omnes qui ingrediuntur Ecclesiam, et Sacras Scripturas audiunt, orationi autem cum populo non communicant, vel sanctam Eucharistiæ participationem propter aliquam insolentiam aversantur, eos ab Ecclesia expelli, donec postquam confessi fuerint, fructusque pœnitentiæ ostenderint, et imploraverint, veniam assequi possint.* Nemo non videt Canonem Apostolicum, alioquin obscurum, ita hic interpretatum esse, ut nihil in posterum controversiæ de sensu ejus oriatur. Cum in Apostolico enim Canone simpliciter dicatur, Πάντας τοὺς εἰσίσοντας, in Antiocheno ἐξηγητικῶς additur, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, et ante γραφῶν præmittitur ἱερῶν, ut ab aliis scriptis distinguantur. Et verba ista in Can. Apost. μὴ παραμένοντας δὲ τῇ προσευχῇ, Patres Antiocheni explicant per μὴ κοινωνοῦντας δὲ τῆ[ς] εὐχῆ[ς] ἅμα τῷ λαῷ, quod sensum Canonis planiorem reddit. Et quod in Canone Apostolico sequitur, καὶ τῇ ἀγίᾳ μεταλήψει, cum obscurum sit et difficile intellectu, quid hic per sacram communionem intelligendum sit, et quid sit in ea non permanere, Patres Antiocheni ita interpretantur, ut per sacram communionem in genere communio sive participatio sanctæ Eucharistiæ intelligatur, et isti in ea non permanere judicentur, qui eam propter aliquam insolentiam aversantur. Quod denique ad pœnam Canonis hujus violatoribus impositam spectat, Canon Apost.

[Pan. Can. tom. i. p. 6, D.]

Can. Ant. II. [Pan. Can. tom. i. p. 431, A, B.]

eos segregandos esse decernit, sed quamdiu huic pœnæ sub-
jiciendi sunt, præcise non definit: quapropter Canon Antio-
chenus eos Ecclesia ejectos fore statuit, usquedum peccatum
confessi fuerint, et fructus pœnitentiæ ostenderint, et veniam
implorantes, eam ab Ecclesia assequi potuerint. Unde
constat hanc primam Canonis hujus Antiocheni partem, nihil
aliud esse quam paraphrasticam quandam Apostolici illius
Canonis explicationem. Quod fieri non potuit, nisi Patres
Antiocheni Apostolicum istum Canonem probe nossent.
Idem videre est et in aliis plerisque Canonibus Antiochenis,
utpote quibus Apostolici non recitantur modo, sed et dilu-
cide explicantur, ut cuivis eos ulterius comparanti solis luce
clarius apparebit.

IV. Adhæc Canones Antiochenos ex Apostolicis productos
fuisse Canone nono cum Apostolico XXXIV. collato fa-
cillime conficiatur. Canon enim Apostolicus hæc habet,

Τοὺς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναι χρῆ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ
ἠγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς
ἐκείνου γνώμης· ἐκεῖνα δὲ μόνον πράττειν ἕκαστον, ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικίᾳ
ἐπιβάλλει, καὶ ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις· ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνος ἄνευ τῆς
πάντων γνώμης ποιεῖτω τι. *Episcopus uniuscujusque gentis nosse
oportet eum qui in eis primus est, et existimare eum ut caput,
et nihil facere quod magni sit momenti præter illius sententiam,
sed ea sola facere unumquemque, quæ ad suam parochiam per-
tinent, et ad pagos qui ei subsunt. Sed nec ille absque omnium
sententia aliquid agat.* Hunc Canonem Patres Antiocheni

Can. Apost.
XXXIV.
[Pan. Can.
tom. i. p. 22,
D, E.]

renovant, explicantque his verbis: Τοὺς καθ' ἐκάστην ἐπαρχίαν
ἐπισκόπους εἰδέναι χρῆ τὸν ἐν τῇ μητροπόλει προεστῶτα ἐπίσκοπον,
καὶ τὴν φροντίδα ἀναδέχεσθαι πάσης τῆς ἐπαρχίας, διὰ τὸ ἐν τῇ
μητροπόλει πανταχόθεν συντρέχειν πάντας τοὺς τὰ πράγματα ἔχοντας,
ὅθεν ἔδοξε καὶ τῇ τιμῇ προηγεῖσθαι αὐτὸν, μηδέν τε πράττειν περιττὸν
τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους ἄνευ αὐτοῦ, κατὰ τὸν ἀρχαιότερον κρατήσαντα
ἐκ τῶν πατέρων ἡμῶν κανόνα· ἢ ταῦτα μόνον ὅσα τῇ ἐκάστου ἐπιβάλλει
παροικίᾳ, καὶ ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις· ἕκαστον γὰρ ἐπίσκοπον ἐξου-
σίαν ἔχειν τῆς ἑαυτοῦ παροικίας, διοικεῖν τε κατὰ τὴν ἐκάστῳ ἐπι-
βάλλουσαν εὐλάβειαν, καὶ πρόνοιαν ποιεῖσθαι πάσης τῆς χώρας τῆς
ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, ὡς καὶ χειροτονεῖν πρεσβυτέρους καὶ διακόνους,
καὶ μετὰ κρίσεως ἕκαστα διαλαμβάνειν· περαιτέρω δὲ μηδέν πράττειν
ἐπιχειρεῖν δίχως τοῦ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπου, μηδὲ αὐτὸν ἄνευ τῆς τῶν
λοιπῶν γνώμης. *Episcopus qui sunt in unaquaque provincia*

Can. Ant. IX.
[Pan. Can.
tom. i. p. 438,
C, D.]

scire oportet Episcopum qui Metropoli præest, et curam suscipere totius provinciæ: eo quod in Metropolim undequaque concurrant omnes qui habent negotia: unde visum est eum quoque honore præcedere: reliquos autem Episcopos nihil magni momenti aggredi sine ipso, juxta antiquiorem, qui a Patribus nostris obtinuit, Canonem, vel ea sola quæ ad uniuscujusque paræciam pertinent, et ad regiones quæ ei subsunt. Unumquemque enim Episcopum habere suæ paræciæ potestatem, et administrare pro conveniente unicuique religione, et totius regionis quæ suæ urbi subest, curam gerere, ut etiam ordinet presbyteros, et diaconos, et unaquæque cum judicio tractet: et nihil ultra facere aggrediatur sine Episcopo Metropolitanano: neque ipse sine reliquorum sententia. In hoc Antiocheno Canone multa sunt, quæ istum ex Apostolico supradicto excusum esse evincunt. Primo enim quod de aliis plerisque Canonibus Antiochiæ sancitis verum est ac apertum, de hoc imprimis verissimum simul et apertissimum videtur: istum nimirum nihil aliud esse quam paraphrasin in Canonem Apostolicum. Deinde quem Canon Apostolicus simpliciter Episcopum Primum vocat, eundem Antiochenus τὸν ἐν τῇ μητροπόλει προεστῶτα ἐπίσκοπον, *Episcopum qui Metropoli præest* appellat. Neque dubitare licet, quin Canon Apostolicus isto sensu intelligendus sit. Ex quo proinde constat Apostolicum istum Canonem prius constitutum fuisse quam Metropolitanorum nomen in Ecclesiam translatum fuerat: hoc est ante tertium finitum seculum. Tribus enim prioribus æræ Christianæ seculis, Metropolis in Ecclesiæ notitia Prima Cathedra, et Metropolitanus simpliciter Primi Episcopi appellabantur. Nomen autem Metropolitanus quarto demum seculo usurpari cœpit: nec in ecclesiasticis antea scriptoribus uspiam invenitur. Quarto autem inchoato seculo Primi Episcopi appellatio in desuetudinem abiit, cum Metropolitanus nomine commutata. Qui primus enim Episcopus antea dictus fuerat, in Antiochenis hisce Canonibus ὁ κατὰ τὴν

[Pan. Can. tom. i. p. 440, C.] *μητρόπολιν*, et ὁ κατὰ τὴν *μητρόπολιν* τῆς ἐπαρχίας ἐπίσκοπος, Can. XI. ὁ τῆς *μητροπόλεως* ἐπίσκοπος, Can. XIV. ὁ πεπιστευμένος τὴν *μητρόπολιν*, Can. XX. ὁ ἐν τῇ *μητροπόλει*, Can. XIX. et in præsentī Canone IX. ὁ ἐν τῇ *μητροπόλει* προεστῶς. Et alibi ὁ *μητροπολίτης* vocatur, Can. XIII. et XVI. ut etiam in Canonibus Nicænis IV. et VI. ab isto demum

[Pan. Can. tom. i. p. 440, C.]
[p. 444, A.]
[p. 449, C.]
[p. 448, B.]
[p. 438, C.]
[P. 443, D.]
[p. 445, B.]
[p. 63, A.]
[p. 66, A.]

usque ad hoc præsens seculum Episcopi primarum sedium Metropolitanì perpetuo vocati sunt. Quocirca si Canones Apostolici post Antiochenos editi fuissent, Episcopus ille qui aliis præest, non Primus Episcopus, sed Metropolitanus, in iis dictus fuisset. Cum autem, e contrario, in Canone Apost. quem sub manibus habemus, non Metropolitanus, sed simpliciter Primus Episcopus, dicatur, perspicue ex eo liquet hunc Apostolicum Canonem prius sancitum fuisse, quam Episcopi aliis præsidentes Metropolitanorum nomine celebrati fuerunt. Quod magis adhuc perspicuum redditur e ratione ista quam Patres Antiocheni reddunt, quare Metropolitanus totam provinciam et universos in ea Episcopus sibi subjectos habere debet: *Διὰ τὸ ἐν τῇ μητροπόλει πανταχόθεν συντρέχειν τοὺς τὰ πράγματα ἔχοντας, Eo quod in Metropolim undequaque concurrant omnes qui negotia habent.* Nimirum Canon Apostolicus decreverat, ut omnes Episcopi cujusque gentis eum, qui inter ipsos primus est, tanquam caput existiment, eique subsint. Patres Antiocheni, per Primum cujusque gentis Episcopum, Metropolitanum, sive Episcopum qui Metropoli provinciæ præest, intelligendum esse consentiunt; ac proinde verba Canonis Apostolici ad Metropolitanum referunt, hac ratione inducti, quod in Metropolim undequaque concurrant omnes qui civilia habent negotia, utpote ubi conventus juridici, quibus talia tractantur negotia, a provinciarum præsidibus celebrari soliti fuerunt. Hanc autem instituti sui rationem idcirco tantum reddiderunt Patres Antiocheni, ut cuivis constet, quare ipsi eadem privilegia Metropolitanò cujusque provinciæ attribuant, quæ antiquitus Primo tantum Episcopo concessa fuerant, nimirum quod Metropolitanus sit proprie Primus cujusque gentis Episcopus, eo quod ipse Metropoli præest, qua maximus haberi solet hominum concursus. Denique si hæc omnia quæ huc usque attulimus argumenta nihili habeantur, aliud adhuc restat, quo extra omnem dubitationis aleam ponitur, hunc Canonem Antiochenum post Apostolicum divulgatum esse. Id enim tantum non diserte in ipso Canonis corpore affirmatur, quippe quo decretum est reliquos omnes Episcopos nihil quod magni sit momenti aggredi sine Primo vel Metropolitanò Episcopo, *κατὰ τὸν ἀρχαιότερον κρατήσαντα ἐκ τῶν πατέρων ἡμῶν κανόνα, juxta antiquiorem qui a Patribus* [Ibid.]

[Can. Ant.
I. l. ut
supra.]

[Ibid.]

nostris obtinuit Canonem. Hic enim antiquior citatur Canon, quo hæc antea constituta fuerant. Dictus autem Canon Apostolicus XXXIV. eadem totidem fere verbis constituit. Hic enim de Primo loquens Episcopo edicit, reliquos Episcopos μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· ἐκεῖνα δὲ μόνον πράττειν ἕκαστον, ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικίᾳ ἐπιβάλλει καὶ ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις. Quæ verba Canon Antiochenus [IX.] in hunc modum exscribit, Μηδέν τε πράττειν περιττὸν τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους ἄνευ αὐτοῦ, ἢ ταῦτα μόνον ὅσα τῇ ἐκάστου ἐπιβάλλει παροικίᾳ καὶ ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις. Quæ cum in Apostolico Canone ad verbum fere habeantur, et nullus alius Synodo Antiochena antiquior Canon exstet, quo eadem continentur, nemini dubium esse potest, quin antiquior iste Canon a Synodo memoratus, ipsissimus sit Apostolicus XXXIV.

V. Quo porro opinio hæc, quæ Canones Apostolicos Patribus Antiochenis visos fuisse statuit, firmior adhuc stabiliatur, aliud nobis suppeditat argumentum Canon Antiochenus XX. Apostolico XXXVII. respondens, quo statutum est, ut bis quotannis Concilia Episcoporum celebrentur, Ἐπαξ μὲν, τῇ τετάρτῃ ἐβδομάδι τῆς Πεντηκοστῆς, δεύτερον δὲ, Ἵπερβερεταίου δωδεκάτῃ, *Semel quidem quarta septimana Pentecostes, secundo vero duodecimo die Hyperberetæi.* Hunc Apostolicum Canonem renovantes Patres Antiocheni statuunt, ut primum quidem Concilium fiat μετὰ τὴν τρίτην ἐβδομάδα τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ὥστε τῇ τετάρτῃ ἐβδομάδι τῆς Πεντηκοστῆς ἐπιτελεῖσθαι τὴν σύνοδον, ὑπομιμνήσκοντος τοὺς ἐπαρχιώτας τοῦ ἐν τῇ μητροπόλει· τὴν δὲ δευτέραν σύνοδον γίνεσθαι ἴδοις [εἰδοῖς] Ὀκτωβρίαις, ἣτις ἐστὶ δεκάτῃ Ἵπερβερεταίου. *Post tertiam hebdomadem festi Paschæ, ut quarta hebdomade Pentecostes perficiatur Synodus, Metropolitanò provinciales Episcopos admonente. Secundam vero Synodum Idibus Octobris fieri, qui est decimus Hyperberetæi.* Ubi primo, quod in Canone Apostolico desideratur, Patres Antiocheni suppleunt, provinciales videlicet Episcopos ad anniversarias hæc Synodus per Metropolitanum cujusque provinciæ convocandos esse. Deinde primum Synodo convocandæ tempus in Can. Apost. præstitutum adhuc observandum esse decernunt, hac tantum cautione, vel explicatione potius adhibita, ut Synodus proxime post tertiam Paschalis festivitatis hebdomadem incipiat, et quarta Pentecostes heb-

[Pan. Can. tom. i. p. 25, D, E.]

Can. Ant. XX. [ib. tom. i. p. 449, B.]

domade perficiatur. In secundi autem Concilii definiendo tempore, aliquantulum sane, sed perparum, a Canone Apostolico discrepantiæ admittunt. Illud enim non duodecimo Hyperberetæi, sed Idibus Octobris, qui est decimus Hyperberetæi, peragendum esse statuunt. Hic autem, quod obiter observare liceat, mendum in Canonis Antiocheni textum irrepsisse videtur. Licet enim hæc sit vulgaris hujus loci lectio, ipseque vetus interpres, Dionysio Exiguo antiquior, ita legerit, quippe qui suo more, hoc est barbare et corrupte, hunc in modum Latine vertit, *Secundum autem Synodum Idus Octobr. quæ est decima Ypirethæi*. Cum neminem tamen lateat, mensem Hyperberetæum in anno Macedonico et Antiocheno cum Octobri Juliano coincidere, non decimus, sed decimus quintus, Hyperberetæi Idibus Octobris respondet. Unde ista verior hujus loci lectio videtur, quam Christophorus Justellus in sua Codicis Canonum Ecclesiæ universæ editione exhibet, ubi sic legitur, Τὴν δὲ δευτέραν [Justelli Bib. J. Can. Vet. tom. i. p. 295.] σύνοδον γίνεσθαι ἴδοις Ὀκτωβρίαις, ἢ τις ἐστὶ πεντεκαίδεκάτη Ὑπερβερεταίου. Sic etiam Dionysius Exiguus legit, vertit enim, *Secunda vero Synodus fiat Idus Octobris, id est quinto decimo die mensis Octobris, quem Hyperberetæon Græci cognominant*. Necnon Isidorus Mercator, qui sic Latine reddit, *Secundo autem Concilium fieri Idibus Octobris, qui dies apud Græcos Hyperberetæi mensis XV. invenitur*. [Ibid. p. 48.] Quod quidem verissimum est. Cum Hyperberetæus enim una cum Octobri in anno Juliano ineat, decimus quintus Hyperberetæi cum Idibus Octobris, sive die XV. istius mensis coincidat necesse est. Unde constat Patres Antiochenos eadem fere tempora indicendis anniversariis Episcoporum Synodis constituisse, quæ in Canone Apostolico prius constituta fuerant. Ut prima nimirum Synodus quarta Pentecostes hebdomade, altera decimo quinto mensis Hyperberetæi, sive Idibus Octobris, habeatur: idque non obstante quinto Concilii Nicæni Canone, quo primam ex illis Synodis ante Quadragesimam, alteram circiter Autumni tempus celebrandam esse sancitum fuerat. De secunda peragenda Synodo nulla movetur quæstio, cum Hyperberetæus in Autumnum incidat. Quænam autem reddi potest ratio, quare Patres Antiocheni in altera celebranda Synodo decreto Concilii Œcumenici se opponerent? Quare illi primam Synodum [Ibid. pp. 127, 128.] [Conc. tom. ii. col. 586, E.]

quarta Pentecostes hebdomade convocandam esse juberent, cum Patres Nicæni eandem ante Quadragesimam peragendam esse jusserint? Nemo sane eos sine summa ratione, quæcunque demum fuerit, hoc perpetrasse opinetur. Quæ tamen nobis alia non videtur, neque major, ut opinor, reddi potest, quam quod in antiquis ipsorum Canonibus decretum noverint, ut prima quotannis Synodus quarta Pentecostes hebdomade perageretur: ac propterea licet alii qui statas has Synodos celebrare nondum soliti, nec Apostolicos hosce Canones amplexi fuerant, decreto isto Nicæno tenerentur, ipsi tamen Antiocheni Patres sibi liberum esse autumarunt antiquis suis, in hac temporis circumstantia, Canonibus adhuc insistere, præsertim cum ipsi etiam Nicæni Patres statuissent, ut in Antiochena pariter atque in aliis provinciis, τὰ ἀρχαῖα ἔθνη κρατεῖται. Alioqui si primam in singulis annis Synodum juxta Canonem Apost. celebrandi consuetudo in Ecclesia Antiochena antiquitus non obtinisset, Antiocheni sine dubio Patres in hoc suo condendo Canone Nicænum potius quam Apostolicum secuti fuissent: et primum anniversarium Concilium non quarta Pentecostes hebdomade, juxta Apostolicum, sed ante Quadragesimam juxta Nicænum Canonem habendum esse definiissent. Cum e contrario autem, posthabito Synodi Nicænæ decreto, Apostolicum potius Canonem hac in re observandum esse consenserint, Canones Apostolicos non visos modo, sed permagnæ apud eos auctoritatis fuisse liquet.

Can. Nic. VI.
[Pan. Can.
tom. . . p. 66,
A.]

VI. Secundum hæc inter duos ultimos Antiochenos, et Apostolicos Canones XL. et XLI. optime convenit: utrobique enim de rebus sive bonis Ecclesiæ, et iisdem plerumque verbis, agitur. Quæcunque autem ad Ecclesiam pertinent in Apostolicis Canonibus, τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα, et nonnunquam χεῖματα vocantur.⁷ Nullam vero reddituum vel agrorum ad Ecclesiam pertinentium mentionem faciunt. At Canon Antiochenus XXV. Τοὺς πόρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ τοὺς τῶν ἀγρῶν καρποὺς, Ecclesiæ redditus et agrorum fructus commemorat. Hinc conficitur Canones Apostolicos istis diebus conditos fuisse, quibus Ecclesia nullis adhuc latifundiis locupletata, Episcopos, clerum, pauperesque suos e

[Ib. p. 451,
D.]

⁷ [Ἔστω φανερὰ τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου Κυριακά.—Can. Ap. xl. Pan. Can. πράγματα, (εἴτα ἴδια ἔχει) καὶ φανερὰ τὰ tom. i. p. 27, E.]

solis fidelium oblationibus primitiisque alebat. Quando, ut ait Tertullianus, *modicam unusquisque stipem menstrua die, vel cum velit, apponebat.*⁸ Quæ autem tunc dierum erat Christianorum caritas, hujusmodi eorum ad Ecclesiæ usus oblationes decimas lege debitas excedebant. Ut ex Irenæo constat dicente, *Et propter hoc illi quidem, viz. Judæi, decimas suorum habebant consecratas; qui autem perceperunt libertatem, viz. Christiani, omnia quæ sunt suorum ad Dominicos decernunt usus, hilariter et libere dantes ea, non quæ sunt minora, ut[pote] majorem spem habentes.* Quæ itaque ex liberalibus hisce fidelium oblationibus collecta sunt, ea omnia Canon Apost. XLI. Episcopo cujusque parœciæ concredenda statuit, ut in ejus sit potestate indigentibus, prout ipsi visum fuerit, per presbyteros et diaconos ea dispensare.⁹ Postquam autem Constantinus M. aliquam suorum bonorum partem clero relinquendi Christianis potestatem fecerat, Ecclesiæ protinus, per magnificam Christianorum liberalitatem, agris quamplurimis, et latifundiis, eorumque redditibus locupletatæ sunt. Hinc Synodus Episcoporum, Antiochiæ postea congregata, Canone suo XXV. Apostolicum istum XLI. renovans, non modo Ecclesiæ bona ex oblationibus congesta, verumetiam redditus, agrorumque, quibus modo ditata est, fructus, Episcoporum potestati subjicit, sub ea tamen conditione, ut in proprios non convertant usus, sed ex presbyterorum et diaconorum sententia ea omnia administrent.¹ Quod illustre quidem est argumentum, hunc Antiochenum post Apostolicum Canonem publicatum fuisse. Alias enim agrorum Ecclesiæ datorum mentio in hoc æque ac in isto procul omni dubio inducta fuisset. Et hæc quidem unica nobis videtur ratio, quare Patres Antiocheni

Tertul. Apol. c. xxxix. [p. 31, B.]

Iren. [con. Hæres.] lib. iv. cap. 34, [18, Massuet. sec. 2, p. 250, col. 1.]

⁸ ["Vel cum velit, et si modo velit, et si modo possit, apponit."—Tertul. Ap. c. xxxix. p. 31, B.]

⁹ [Προστάσσομεν τὸν ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῶν τῆς ἐκκλησίας πραγμάτων. . . . ὥστε κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν πάντα διοικῆσθαι, καὶ τοῖς δεομένοις διὰ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ἐπιχορηγεῖσθαι.—Can. Ap. xli. Pan. Can. tom. i. p. 28, E.]

¹ [Ἐπίσκοπον ἔχειν τῶν τῆς ἐκκλησίας

πραγμάτων ἐξουσίαν, ὥστε αὐτὰ διοικεῖν εἰς πάντας τοὺς δεομένους μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ φόβου Θεοῦ. . . . Εἰ δὲ μὴ τούτοις ἀρκοῖτο, μεταβάλλοι δὲ τὰ πράγματα εἰς οἰκειακὰς αὐτοῦ χρείας, καὶ τοὺς πόρους τῆς ἐκκλησίας, ἢ τοὺς τῶν ἀγρῶν καρποὺς, μὴ μετὰ γνώμης τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν διακόνων χειρίζοι. . . . τοῦτον εὐθύνως παρέχειν τῇ συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας.—Can. Ant. xxv. Pan. Can. tom. i. p. 451, D, E.]

celeberrimam illam Ecclesiam, Dominicam auream dictam, a Patre suo Constantino M. ædificari cœptam Antiochiæ absolvisset, Eusebiani, qui se quidem Catholicos profitebantur, sed occulte Arianis favebant, numero plus minus nonaginta Antiochiam se conferebant, prætextu quidem dedicandæ ejusdem Ecclesiæ, revera autem ut fidem a Concilio Nicæno stabilitam everterent. Hoc ecclesiastici historici diserte affirmant.⁵ Non me fugit communem inter doctos opinionem prævaluisse, sex et triginta solos e Patribus Antiochenis Arianæ hæresi emancipatos fuisse. Hæc autem opinio e perperam intellectis Julii Papæ verbis in Epistola ad Orientales Episcopos, originem traxit, ubi nimirum ait,

Socrat. Hist. Eccl. lib. ii. cap. 8, [p. 84.]
Sozom. lib. iii. cap. 5, [p. 97.]

[Apud. Ath. Apol. cont. Arian. Op. tom. i. cap. 29, pp. 148, E, F, 149, A.]

Σκοπεῖτε οὖν [Bened. τοίνυν] τίνες εἰσὶν οἱ παρὰ κανόνας πράξαντες, ἡμεῖς οἱ μετὰ τσοούτων ἀποδείξωμεν τὸν ἄνδρα δεξάμενοι, ἢ οἱ ἀπὸ τριάκοντα καὶ ἕξ μόνων ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀνομάσαντές τινα ὡς ἐπίσκοπον ξένον, καὶ ἀποστείλαντες εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετὰ στρατιωτικῆς ἐξουσίας; Ex his verbis Baronius aliique post eum collegerunt, triginta sex solos Episcopos in Synodo Antiochena Gregorium in sedem Alexandrinam ad Athanasium jure pertinentem ordinasse, atque ideo totidem in ista Synodo solos Arianos fuisse, nimirum ac si legeretur οἱ ἀπὸ τριάκοντα καὶ ἕξ μόνων, viz. ἐπισκόπων. Præterquam autem quod sensus isthoc modo summe esset perturbatus, non μόνων ibi legitur, sed μονῶν, ut verba Latine sic sonent, *Videte igitur quinam sunt qui contra Canones agunt? nosne qui tantis rerum documentis virum recepimus, an qui a triginta sex mansionibus Antiochiæ quendam velut Episcopum, externum hominem salutarunt, istumque militari manu stipatum Alexandriam miserunt?* Nimirum Julius Gregorii ordinationem reprehendit, eumque contra Canones ecclesiasticos creatum esse Alexandriae Episcopum

⁵ [Κατασκευάζει οὖν (Εὐσέβιος) σύνοδον ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας γενέσθαι, προφάσει μὲν τῶν ἰγκαινίων τῆς ἐκκλησίας, ἣν ὁ πατὴρ μὲν τῶν Αὐγούστων κατασκευάζειν ἤρξατο. μετὰ τελευτῆν δὲ αὐτοῦ, ὁ υἱὸς Κωνσταντῖος δεκάτῳ ἔτει ἀπὸ τῆς θμελιώσεως συνετέλεσεν· τὸ δὲ ἀληθές, ἐπὶ τῇ ἀνατροπῇ καὶ καθαιρέσει τῆς Ὁμοουσίου πίστεως· ἐν ταύτῃ δὲ τῇ συνόδῳ συνήλθον ἐκ διαφόρων πόλεων ἐπίσκοποι ἐνεήκοντα.—Soc. Hist. Eccl. lib. ii. c. 8, p. 84.]

Εἰς καιρὸν ἔδοξε τοῖς ἀμφὶ τὸν Εὐσέβιον, πάλαι τοῦτο σπουδάζουσι, σύνοδον γενέσθαι. οἱ δὲ τότε, καὶ ἕτεροι τῶν τὰ αὐτὰ φρονούντων αὐτοῖς εἰς ἐνεήκοντα καὶ ἐπὶ τὰ τελοῦντες ἐπισκόπους, πολλαχόθεν εἰς Ἀντιοχείαν συνήλθον· προφάσει μὲν ὡς ἐπὶ ἀφιερώσει τῆς νεουργοῦ ἐκκλησίας· ὡς δὲ τὸ ἀποβᾶν ἔδειξεν, ἐπὶ μεταποιήσει τῶν ἐν Νικαίᾳ δοξάντων.—Soz. Hist. Eccl. lib. iii. c. 5, p. 97.]

affirmat, quippe qui non in ipsa urbe Alexandrina ordinatus esset, sed in urbe Antiochia ἀπὸ τριάκοντα καὶ ἕξ μονῶν, hoc est quæ triginta sex mansionibus, sive triginta sex dierum itinere ab urbe Alexandria distat.⁶ Ista igitur merito explosa opinione, fides ecclesiasticis potius historicis habenda est, omnes, vel saltem multo maximam eorum partem qui hanc Synodum celebrabant, Eusebianos fuisse asserentibus. Sic enim Sozomenus de Eusebianis loquens, Οἱ δὲ τότε καὶ ἕτεροι τῶν τὰ αὐτὰ φρονοῦντων αὐτοῖς, εἰς ἐνενήκοντα καὶ ἑπτὰ τελοῦντες ἐπισκόπους, πολλαχόθεν εἰς Ἀντιόχειαν συνῆλθον, *Isti igitur cum aliis ejusdem opinionis fautoribus, simul omnes septem et nonaginta Episcopi, variis e locis Antiochiam tunc temporis conveniebant.* Hinc cum unus ex hujus Concilii Canonibus adversus D. Chrysostomum objectus esset, ille constanter respondebat istum esse ἐτεροδόξων νόμον.⁷ Quo etiam nomine Innocentius papa Canones ab hac Synodo promulgatos repudiavit.⁸ Secundum hæc observetur etiam S. Athanasium, quem a Concilio Tyrio condemnatum, et sede Alexandrina depositum Constantinus M. in urbem Galliæ Treveros dictam relegaverat, paulo ante convocatum hoc Concilium, solius Imperatoris Constantini junioris literis, citra majoris Concilii sententiam ac decretum, ab exilio revocatum fuisse, et pristinae suæ sedi Alexandrinæ restitutum. Hoc Eusebiani, aliique omnes Arianicæ factionis sectatores ægerrime fere-

Soz. lib. iii.
cap. 5, [p.
97.]

Ibid. lib. viii.
cap. 20, [p.
352.]
Ibid. cap. 26
[p. 361.]

⁶ ["Hunc locum ita verterat Nonnius, *An qui solum ad triginta sex suffragia eorum, qui Antiochiæ fuere, externum hominem Episcopum salutarunt?* Non adverterat enim μονῶν cum accentu circumflexo, hujus vocis μονῆ, mansio, non autem illius μονος, solus, casum esse. Hæc prava interpretatio, quæ in postremis editionibus correctæ fuit, in errorem deduxerat Baronium aliosque, qui a triginta sex solis Episcopis Gregorium Alexandriam missum fuisse ex hoc loco prave intellecto autumarunt. Et vero non est jam quæstio quot Episcopi Gregorium Alexandriam miserint, quod alibi commodius disquirendum veniet. Mansiones autem illæ quæ Antiochia Alexandriam intercedunt in Itinerario An-

tonini totidem, num. xxxvi. nempe, memorantur."—Editor Bened. in locum. Ath. Op. tom. i. p. 148, not. d.]

⁷ [Ἀλλὰ καθῆλθον αὐτὸν, ἐτεροδόξων ἐπιστάμενοι [ἐπιστάμενοι in notis] τοῦτον εἶναι νόμον· ἐπεὶ γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς Ἀρείου αἰρέσεως συκοφαντήσαντες Ἀθανάσιον ἀφείλοντο τὴν Ἀλεξανδρείαν ἐκκλησίαν, δέει τῆς τῶν πραγμάτων μεταβολῆς, τὰδε ἐνομοθέτησαν.—Soz. Hist. Eccl. lib. viii. cap. 20, p. 352.]

⁸ [Εἰ δὲ ἕτεροι ὑπὸ τινων προφέρονται, οἵτινες ἀπὸ κανόνων τῶν ἐκ Νικαίας διαφωνοῦσι, καὶ ὑπὸ αἰρετικῶν ἐλέγχονται συντετάχθαι, οὗτοι παρὰ τῶν καθολικῶν ἐπισκόπων ἀποβάλλονται.—Innoc. Epist. Presb. et Diac. C.P. Soz. Hist. Eccl. lib. viii. cap. 26, p. 361.]

bant, et nullum non movebant lapidem, quo Athanasius acerrimus pestiferæ istius hæreseos oppugnator, sede sua iterum expelleretur.⁹ Quin istis etiam diebus Paulus, Catholicus Nicænae fidei assertor, Episcopus Ecclesiæ Constantinopolitanæ in Alexandri denati locum creatus est, rejecto Macedonio, quem Ariani ad istam promovere sedem obnixe contendebant.¹

Soz. lib. iii.
cap. 2, [p. 95.]

Ibid. cap. 3,
4, [p. 97.]

IX. Hisce præcognitis, vera Canonum Antiochenorum historia facillime eruatur. Cum Episcopi enim in isto Concilio congregati Arianam hæresim intus complexi sint, et tamen Catholicam præ se doctrinam ferre studuerint, necessarium iis visum est decreta quædam ecclesiastica tanto artificio edere, ut Athanasium quidem aliosque Catholicos ferirent, et ipsi nihilominus, eorum fabricatores, Nicænae Synodo adherere viderentur. Quamobrem Canones suos a Concilii Nicæni decreto de Paschali festivitate auspicantur. Cum idem autem et in septimo Apostolorum Canone de ista celebritate decretum fuisset, ab eo demum Patres Antiocheni incipientes, octo sequentibus a se editis Canonibus totidem circiter ex Apostolicis ordine redintegrarunt, ac si nihil de novo in Ecclesiam introducere, sed veteres tantum et ab Ecclesia receptos Canones renovare et explicare sibi propositum fuisset. Post decimum autem Canonem de Chorepiscopis, quem tanquam appendicem nono de Metropolitanis et Episcopis agenti subjunxerunt, duos protinus contra Athanasium subdole fabricati sunt, eosque antiquis a se renovatis Canonibus ita interseruerunt, ut ipsi etiam inter antiquos haberentur. Hi sunt Canones undecimus et duodecimus: quorum prior Episcopus sine Metropolitanis et comprovincialium Episcoporum literis ad Imperatorem adire vetans, viam posteriori condendo stravit, quo decretum est, ut presbyter vel diaconus a proprio Episcopo, aut Episcopus a Synodo depositus, non ad Imperatorem sed ad majus

⁹ [Ὅσοι δὲ τὰ Ἀρείου ἐφρόνου, δεινὸν τοῦτο ἐποιοῦντο, καὶ ἡρεμῆν οὐκ ἠνέκοντο· ἐντεῦθεν τε συνεχεῖς ἀνεκινῶντο στάσεις· ὃ δὲ πρόφασιν πάλιν κατὰ Ἀθανασίον παρῆσεν ἐπίρων ἐπιβουλῶν· οἱ γὰρ ἀμφὶ τὸν Εὐσέβιον σπουδῆ πρὸς βασιλεῖα διέβαλον

αὐτὸν, ὡς στασιώδη.—Soz. Hist. Eccl. lib. iii. cap. 2, p. 95.]

¹ [Σπουδὴ δὲ ἐγένετο, τοῖς μὲν τὰ Ἀρείου ζηλοῦσι, Μακεδόνη χειροτονῆσθαι τοῖς δὲ Ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ τὸν Τίον δοξάζουσι, Παῦλον ἐπισκοπεῖν καὶ τοῦτο ἐκράτει.—Ibid. cap. 4, p. 97.]